

GYŰJTŐ: PINTER ISTVÁN

GYŰJTÉS IDEJE: 1982.

TART.: A TERÜLET NÉPRAJZA
(pólyárai)

269 lap, 48 foto

FOLKOROSI MUTATÓ: IHAKOSBERÉNT, ANTALTALU

STRAK MUTATÓ: XXXIII

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRRA'S

ÁTVEVETVE A NA-19/83-as TÉTELE ALÓL.

A Terület Néprajza.

19-83
14

Magyar Királyság
Somogy megye

Uraság rendelkezésére
R. de Felügyelő

Birtokrész-leterjesi előrajz

JHÁROS BERÉNY

Birtokrészlet kimutatás

Nev	dűlő	Birtokrészlet	
		id	ig
A	Belsőség	1	517
B	Alsó puszta	328	560
C	Székord	963	565
D	Kis vár	566	567
E	Órag hegy	568	1889
F	Új hegy	1420	5257
G	Belső puszta	1736	1798
H	Szent Pál	1745	1758
J	Hámuhazi rét	1758	1760
K	Tágasi rét	1767	1879
L	Háza földeski dűlő	1880	1882
M	Temetői allyai dűlő	1885	1886
N	Péti hegy	1868	1877
O	Sávan major	1878	1880
P	Pusztá Gábor	1891	1899
Q	Demesi hegy	1	1899
R	Szűcs		1811
S	Pusztá Pál	1902	1916
T	Borjújárs	1917	1923
U	Farkas Domb	1949	1956
V	Antalfalu	1979	1985
W	Alsó erdő	1982	1982
X	Gonka	1990	1994
Y	Pakasi	1995	1998
Z	Régi Temető	2025	2028
A.	körtölai	2028	2033
B.	Nagy Pakasi	2044	2056
C.	Boros hegyi	2057	2059
D.	Új kő	2080	2089
E.	Henderföldi dűlő	2090	2092
F.	kört allyai	2093	2095
G.	háza kúti	2096	2098
	Chak	21	1978
	Tűrek	22	1978
	Bejelölt részek		

A birtokrészlet összesen 2183

Jháros
Ez az előrajz a birtokrészlet határméretéről és a birtokrészlet részleteiről készült. A terület a Somogy megye területén van elhelyezve. A terület a Somogy megye területén van elhelyezve.

19-83
1883

N.O. XX.oszt.df. - 1 - 10-dik felügyelőség

Iharos-Berény

mezőváros

és

Antalfalu

helységgel

Magyarországban

Somogy megye adóhivatal Csurgó

1864

Szerkesztette Gregorosch Ferenc

2-od. osztályu segéd

Füssel János

1-ső osztályu segéd

Felvette Goller János

4-dik osztályu mérnök és

Turner Antal

4-dik osztályu mérnök

Bejárta

a felvevő

1884-ik évben helyszínelte, bemérte és a változásokat
a jegyzőkönyvekben keresztül vezette.

Birtokrészletezési előrajz
Iharosberény községben és Antalfalu helységgel
/1864-ben/

- A. Belsőség
- B. Alsópuszta
- C. Sukorod
- D. Kis vár
- E. Öreg hegy
- F. Uj hegy
- G. Felső puszta
- H. Szent Pál
- I. Hamuházi rétek
- K. Vágási rétek
- L. Hosszúföldi dűlő
- M. Temető albajai dűlő
- N. Pádi hegyi
- O. István major
- P. Puszta Ganna
- Q. Dencsi Luga
- R. Szilos
- S. Puszta Pád
- T. Borjujárás
- V. Antalfalu
- W. Alsóerdő
- X. Csonka
- Y. Pákási

Z. Régi temetői

A.₁ Körtefai

B.₁ Nagy Pákási

C.₁ Boros hegyi

D.₁ Uj kúti

E.₁ Kenderföldi dűlő

F.₁ Kert aljai

G.₁ Kásza kúti

Ezen birtokrészletezési előrajz a bekövetkezett határváltozás folytán 1884-ben új birtokrészletezési előrajzával pótoltatik.

Az 1864-es előrajz G-1, F-1, C-1, B-1, E-1, D-1, A-1, dülők. Z, Y, X dülők - így változnak neveik 19 év multán az Antalfalu, Iherosberény együttesen felvett községek új birtokrészletezési előrajzán. G-1-C-1-re. F-1-B1-re. C1-Y-ra. E-1-Á-ra. D-1-- t-re. A-1-V-re. Z-U-ra Y-T-re. X-S-re.

A.	Beltelek
B.	Alsó puszta
C.	Sukorod
D.	Kis vár
E.	Öreg hegy
F.	Uj hegy
G.	Felső puszta
H.	Szent Pál
J.	Hámuházi rétek
K.	Vágási rétek
L.	Hosszúföldeki dülő
M.	Temető allyai dülő
N.	Pádi hegyi
O.	Puszta István major

P. Puszta Gánna

Q. Puszta Pád

R. Also erdő

S. Csonka

T. Pákári

V. Régi temetői

V. Körtefai

X. Nagy Pákási

Y. Boroshegyi

Z. Uj kúti

A₁ Kenderföldi dűlő

B₁ Kert allyai

C₁ Kátra kúti

Inkeyantalfa: birtokrészletezési előrajz Iharosberény községben és Antalfalu 1864-ben Q, V, R, T, V dűlőnevek jelzései. Q Denesi Luga, V Puszta Fezekas Dencs, R Szilos, T Borjujárás, V Antalfalu. Az új birtokrészletezési előrajzon Inkeyantalfa dűlő nevei nincsenek jelölve-. Q Denesi luga helyett Pád Puszt van jelölve Iharosberény határában - V.Régi temetői, R. Also erdő, T. Pákási, V.Körtefai tehát a fent említett dűlőneveket az új előrajzon, amit 1884-ben adtak ki Iharosberény határában találjuk. Az 1864-es előrajzon Iharosberény, Inkeyantalfa határaival azokon belül 32 dűlő volt, 1884-ben Iharosberény határában az előrajzon 27 dűlő van jelölve.

Birtokrészletezési előrajz Iharosberény községben
és Antalfa helységgel 1864.

Dűlő	Birtokrészlet		
	től - ig		
A. Belsőség	1 -	527	Utak 2657-2734
B. Also puszta	228 -	560	Vizek 2735-2740
C. Sukorod	561 -	565	A birt.részl.összege
D. Kis vár	566 -	567	2740
E. Öreg hegy	568 -	1419	Beiktatott részl.-nél
F. Uj hegy	1420 -	1737	üres rubrika
G. Felső puszta	1738 -	1744	
H. Szent Pál	1745 -	1751	
J. Hamuházi rétek	1752 -	1766	
K. Vágási rétek	1767 -	1839	
L. Hosszúföldeki dűlő	1840 -	1857	
M. Temető allyai dűlő	1858 -	1864	
N. Pádi hegyi	1865 -	1877	
O. István major	1878 -	1890	
P. Puszta Ganna	1891 -	1959	
Q. Denesi luga		1960	
R. Szilos		1961	
S. Puszta Pád	1962 -	1996	
T. Borjujárás	1997 -	1998	
U. Puszta Fazekas Dence	1999 -	2138	
V. Antalfalu	2139 -	2481	
W. Also erdő	2482 -	2499	
X. Csonka	2500 -	2504	
Y. Pákási	2505 -	2524	

Dűlő	Birtokrészlet től - ig
Z. Régi temetői	2525 - 2531
A ₁ Körtefai	2532 - 2543
B ₁ Nagy Pákási	2544 - 2556
C ₁ Boros hegyi	2557 - 2579
D ₁ Uj kúti	2580 - 2589
E ₁ Kenderföldi dűlő	2590 - 2592
F ₁ Kert allyai	2593 - 2635
G ₁ Kátra kúti	2636 - 2656

Antalfalu Iharosberény együttesen felvett községek
 új Birtokrészletezési előrajza. 1884.

Dűlő	Birtokrészlet	Terület hold-öl
A. Beltelek	1 - 527	
B. Also puszta	528 - 560	Birtokrészletek össze- ge 2544
C. Sukorod	561 - 565	Beolvadt részletek 97
D. Kis vár	566 - 567	marad 2447
E. Öreg hegy	568 - 1419	8976 hold.604-öl =
F. Ujhegy	1420 - 1737	5160 ha és 2.172.4 m ²
G. Felső puszta	1738 - 1744	
H. Szent Pál	1745 - 1751	
J. Hemuházi rétek	1752 - 1766	
K. Végási rétek	1767/1- 1839	
L. Hosszúföldeki dűlő	1840/1- 1857	
M. Temető allyai dűlő	1858 - 1864	
N. Pádi hegyi	1865 - 1877/4	
O. Puszta István major	1878 - 1890	
P. Puszta Gánna	1891 - 1943	
Q. Puszta Pád	1944 - 1994	
R. Alsó erdő	1995 - 2011	
S. Csonka	2012 - 2018	
T. Pákási	2019 - 2052	
U. Régi temetői	2053 - 2069	
V. Körtefai	2070 - 2084	
X. Nagy Pákási	2085 - 2096	

Dűlő	Birtokrészlet
Y. Boros hegyi	2097 - 2130
Z. Ujkuti	2131 - 2145
Á ₁ Kenderföldi	2146 - 2148
B ₁ Kert allyai	2149 - 2222
C ₁ Kátra kúti	2223 - 2252
Utak	2253 - 2319
Vizek	2320 - 2322
Beiktatott részletek	222.

1884 után kialakult nevek néhány dülónél, a régi dülő nevek maradtak. 1968-69 óta, amikor az öszszevont termelőségvetkezetekből az igazi nagyüzemi gazdálkodás kialakult, a dülőket elválasztó-megközelítő utakat elszántják egy-két kivétellel, idább-odább a horhosabb helyek maradnak csak meg. Horhos - mélyebb utrész, amit nem lehet elszántani mélysége miatt, ilyen pl.: a P.sz.péteri klastromi dülő 2-3 m. mély horhos. A kialakult új nevek adatközlője: Kulcsár Lajos I.berény.

- A. Beltelek a község területe - Iharosberény.

- B. Alsópuszta a falu nyugati részén állt, azon a részen, ahol a gesztenyés van - bákuti résznek, vagy bákutnak mondják, a bá - név eredetét nem tudják honnét ered, a kut neve nyilván egy kutról ered. A 67.sz. ut itteni emelkedőjét bákuti partnak mondják.

- C. Sukorod - erdőterület nevét nem tudják miről kapta. A falutól nyugatra a liszói határig terjed. Az erdőterület keleti részén van a "Rácvesztési kapu" vele szemben lévő

tábla földön volt régen a vásártér, be volt kerítve drótkötéssel.

D. Kisvár - a falutól észak-nyugatra fekszik, mező, legelő, erdőterület. A kisvárban egy "őskori halom" van - a történészek szerint-Somogyvármegye Története Csánki Dezső. Ez a halom fákkal van benőve, de így is jól látszik kupos-halomszerű alakja. A Sz.péterrel határos a kisvári oldal dűlővel a Sz.péteri szőlőhegy keleti részével. A kisvári dűlőnek a dűlőutja még megvan. A sz.péteri szőlőhegy - kisvári-oldal dűlő és a berényi kisvári dűlő közötti részen van egy mély vizhordás-horhos, ezt szénégetői gödörnek is mondják- sz. péteri elbeszélés alapján, itt régebben faszemet égették. Ebben a szénégetői gödörben ered egy forrás, ami táplálja a rétet kettéválasztó csermelyt- ami egyben ezen a részen a két község határvonala is. A szénégetői gödör, amit a 67.sz. ut választ el az erdőtől átváltó helye az erdőben élő vadaknak, számtalanszor láttam esti és hajnali órákban, amint szarvas vagy vaddisznó csorda-konda átvonult az uttes- ten az erdőből a szénégetői gödörbe, itt

tudnak rejtve átvonulni a szentpáli erdőbe - mezőbe. Az 1960. években csurgói járaton voltam gkv., a kora hajnali órákban, esti órákban közlekedtem ezen az utvonalon, így volt alkalmam megfigyelni a vadvonulást.

E. Öreghegy - déli része a szőlőhegynek. A hegykapu bejáratától jobbra van Dene Béla szépen karbantartott pincéje és szőlője az udvarban, kemence áll, amiből egyre kevesebb akad a községekben. A hegykapu bejáratánál balra Kovács György felvásárló telepe áll, felvásárol mindenféle gyümölcsöt, zöldséget továbbértékesítésre az ÁFÉSZ veszi át tőle a felvásárolt zöldséget és gyümölcsfélét. A szőlőhegy a falutól nyugati irányban terül el, délről észak felé húzódik. A hegykaputól balra srévizavé - "hogya népies mondással is éljek" van az iharosi szőlőhegykapu. Srévizavé -eltérő-ferdeirányu-oldalra eltérő irányban.

Iharosberényi szőlőhegy

Berney's hay

Hegykapu.

Dene Béla pincéje.

Gerstermeték a pince körül

buve Béla pinceje, Arjenu kintán -
tartott környékbel.

Andai György felvásárló telepe. /ÁFÉSZ/

- F. Ujhegy a szőlőhegy északi része.
- G. Felsőpuszta a Hosszúföldeki L. és a Hamuházi dülők I. között volt, itt már puszta 1864 előtt. 1909-ben már Tuskos puszta a neve l./ Dülőneve maradt a felsőpusztai - felsőmezei - elnevezése újabb a Hosszúföldeki dülővel együtt mondják felsőmezőnek. Tuskos puszta 1945 utáni időkben megszűnt egy birka akol volt itt, tanya jellegű volt, lakóház itt nem volt, a juhásznak egy putri volt építve, abban huzódott meg. Amikor még felsőpuszta volt a neve, éjjel betörték az akolba a farkasok a

pásztorok elkaptak egyet a farkánál fogva és addig verték a földhöz, amíg ki nem mult.
1./ Somogy megye Helységnévtára 19.o. Földes Lajos és Szilágyi János. A tuskos név eredetét nem tudják honnét ered, talán tuskos erdős részen volt a kivágott fák tuskói maradtak a földben, erről kaphatta nevét?

Egy újabb adat szerint: a kivágott erdő fáinak tuskóit nagy halomba rakták és innét hordták le a tuskospuszta alatti részen levő szénégetőhöz. Adatközlő Tóka László Nagykanizsa Dózsa György utcai lakos, édesapja a hamuházi erdészlakásban lakott, mint erdész a bárók idejében, az erdészház közelében volt tuskospuszta észak felé. Az adatokat édesapjától tudja.

H.

Szentpáli dűlő magába foglalja az erdőrészt is. A középkorban létezett Sz.pál helységről kapta nevét. "Szentpál villa Zentpal 1355-ben. Zwenthpal falu 1390-ben. Zenthpal 1410-ben. Oppidium Zenterpal 1417-ben. Zenthpal 1420ban. Plebanus de Nagzenthpál 1453-ban. Nagzenthpál 1469-ben. A Kanizsaiaké volt."

1./ Az erdőterület déli részén terül el a nagyvári halom több hektárnyi területen, nem olyan kupos alakú, mint a kisvári halom domboru terület. Mindkét halmot "őskori halomnak" mondják a történelem tudósok,

2./ honnan a vár elnevezés? A legmegbízhatóbb adatnak tűnik Takáts Sándor "Rajzok a török világból" c. három kötetes leírásában említ Thury György kanizsai várkapitány ténykedését a környéken 1567-1571 közötti időkben. Ezek a könyvek az 1960-as években kerültek a kezembe, sajnos azóta sem tudom őket beszerezni, így aztán emlékezetből írom azt, ami megmaradt bennem az említett könyvek adataiból.

Thury György kanizsai várkapitánysága idején a törököt igyekezett távol tartani kanizsai vártól, Marcali és Osztopán vonaláig szorította vissza a kontyosokat. Ebben az időszakban a Fonyódi végháztól a Légrádi várig várláncolat húzódott. Fónyad, Csákány, Kiskomár itt várkastély volt, Nagykomár-Órgóré csárdák volt, Zalaszentjakab Órgóré, Miháldon csárdák "Érdekes sz.pétert ebben a várláncolatban nem említ Takáts Sándor"

Kisszentpál-Porrogszentpálon ōrgóré vagy csardak volt a keleti végén a Tanyódi vár állott a nyugati végén a légrádi vár állott, mint nagyobb erősség. A közbeeső részén még a kiskomári-Kiskomárom -ma Zalakomár- nagyobb erősség volt és Kanizsa vár volt a főerősség. Ezeknek az erősségeknek Kanizsa-vár kapitánya volt a főparancsnoka. Valahogy így írja Takáts Sándor "Dávid nevű tizedes-hadnagy? írja sz.péteriből az vár cölőp-palánkja megromlott javításra szorul". Ha a várláncolat erősségeinek neveinél való felsorolásból ki is maradt sz.péter ez a pár sor igazolja, itt vár állott fenn a nevezett időben /Valószínű ez a terület sz.péterhez tartozott ebben az időben korábban a hajdani Némethy faluhoz tartozott a középkorban, aminek egy részét már korábban birták a pálosok, később a Némethy család egész birtokát kapták a családtól a pálosok/ na meg az is például ebben a vonalban más sz.péter nevű helység nem volt mint Sz.péter-Pogányszentpéter.

Thury György halála után a török prédája lett a vidék. Egy újabb erősség volt a nagyvár az 1557-60 körül elpusztult páloskolostor után- amit Zele Jakab Csányi Ákoshoz írt levele említ meg 1557-ben.

3./ Kisvári: nem nehéz elképzelni, hogy ezen a kisebb halmon egy órgóré állott, mintegy megfigyelő hely- előre helyezett órallás, mivelhogy ez kisebb építmény volt kisvárnak nevezték.

1./ - 1./ Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában Bp.1894.II.583. Csánki Dezső.

2./ Somogyvármegye Története.Csánki Dezső.

3./ 1./ Payr Sándor. A dunántuli evangélikus egyházkerület története. Sopron 1924.I.475.

A szentpáli erdőben ma is áll Terézlak-erdészház. Ezt az erdészházat b.Inkey József építette és ne- jéről gr.Nagyaapponyi Apponyi Terézről 1./ nevezték el Terézlaknak. Az épület déli részén lévő szoba volt az öltöző szobájuk vadászat alkalmával. 2./ Terézlakot 1926-ban említi először Iharosberényhez tartozónak Szilágyi János 3./ de ennél az időnél valószínű korábban épült.

1./ Iharosberény története 106-7 oldalon Inkey család. Pallini Inkey József és Batthányi Gabriella fia volt, Inkey József született 1871-ben neje gr.Apponyi Teréz 1928-ban halt meg 55 éves korában. Az adatok szerint az erdészház már 1926 előtt állt, hiszen az inkey család már előtte való időkben használta az

levő szobájukat vadászat alkalmával. Még élt Inkey József neje, amikor elnevezték Terézlaknak.

2./ Traub Sándor nyugd.erdész elmondása alapján, aki több esztendőn át volt Terézlaknak lakója. A korábbi erdésztársaitól tudja a történetet.

3./ Somogyvármegyei Mindenttudó 186-291.o.Szilágyi János Somogy Megyei Levéltár.

A sz.páli erdőben: Terézlak-erdészház.

- 23/23 -

EZ VOLT A BÁNÓ CSALÁD ÖL-
TÖZÖ DOBÁJA.

Nagyvári halom: 1896-ben báró Inkey József
millenáris emlékoszlopot állított a nagyvári halom
tetejére.

Somogyvármegye Története. Csánki Dezső.

Kisvári halom.

- I. Hamuházi rétek - hamuház név valószínű a hamuzsir égetőkről maradt fenn, úgy látszik 1864 előtt már jóval égettek itt hamuzsirt, hiszen így nevezik, ezzel az előnévvel a környező réteket, amik a halastavak körül terülnek el. Itt volt a hamuházi erdészház is, amit 1973 körül bontottak le, legutóbbi lakója Babicz Lajos erdész volt, aki Iharosberényben építtetett házat és beköltözött a faluba.
- K. Vágási rétek ma már szántóföld étalán olyan rét volt, amit vágtak-kaszáltak, nem legeltettek? Azonban vághattak itt törököt is, volt belőlük ezen a környéken is bőven.
- L. Hosszuföldeki dülő-felsőmezőnek is mondják. Kialakult neve: hoszasan nyulo földek dülője valószínű erről nevezték el régebben.
- M. Temetőallyai dülő a temető alatti részen terül el, ma is így nevezik.
- N. Pádi hegyi - alsó mezőnek is mondják.

- O. Puszta István major - István majori mezőnek is mondják. István major nevét valószínű Inkey István-tól-ról kaphatta. Az I.tábláról Inkey József t.biró 1845./neje gr.Batthányi Gabriella/- fiáról nevezték el. 1./ 1845-64 közötti időben telepítették.
- 1./ Magyarország Családai Czimerekkel és Nemzékrendi Táblákkal pótlékkötet.Nagy Iván.

A vizmü három kutja. — Ezen a fe-
nyeltem nan

A futball pálya.

- P. Puszta Gánna a dülőben a selyemréti tábla, bezerédy tábla név alakult ki. Selyemréti tábla mellette talán selymes, füves rét volt, ezt a selymes fűvet nagyon nehéz kaszálni, csak harmattal lehet kaszálni, sűrű tömött szárazon, harmat nélkül nehéz kaszálni, ezért inkább hajnalban kaszálták harmattal. Bezerédy tábla egy ilyen nevű ér folyik itt, erről kapta nevét, hogy az ér miről kapta a Bezerédy nevet, nem tudják. A Gánna név eredete ismeretlen.
- Q. Puszta pád- pádi mezőnek is mondják. Nevét Pád helységről a későbbi pád pusztáról kapta.
- R. Alsóerdő- egy részét Géczy saroknak is nevezik, ezen a sarkon volt a csikó és marha legelő itt voltak a nyári szállások is. A Géczy sarok elnevezés ismeretlen/az Inkeyek idejében/
- T. Pákási nevének eredete ismeretlen.

- U. Régitemetői dűlő - ebben a dűlőben volt a régi temető.
- V. Körtefai - a neve is mutatja vadkörtefák, vagy körtefa volt a dűlőben.
- Y. Boroshegyi nevének eredete ismeretlen, napjainkban itt van a "November 7." Tsz. szarvasmarha telepe.
- Z. Ujkuti - nevét valószínű egy újabb kutról kapta, amit itt ástak. Napjainkban itt van a vizmü 3 kutja és a futball pálya.
- A₁ Kenderföld - később pap földnek nevezték az ág-ev.felekezet földje volt 1945-ig. A papnak a járandósági földje, amit a gyülekezettől kapott ezen gazdálkodott. Ma már házhelyek vannak itt és utsa sor utca. Nevének eredetét nem nehéz kitalálni, kendertermeltek, persze nem csak kendertermeltek, burgonyát és zöldségfélét termeltek a kenderföldön. A nagygazdaságok egész táblán termeltek kender és szállították a

kendergyáraknak. A parasztgazda saját célra termelte a kendert, ruha és más használati tárgyat készítettek vagy készítették belőle ősidők óta.

B₁ Kertallysi nevét a dülőre kinyuló kertekről kapta ami a házhelyekből kinyult a dülőre.

C₁ Katrakuti a katra név eredete ismeretlen, kutról nevezték el az bizonyos de hogy a katra név honnét ered, nem tudják. Talán katrott-kut, kotra, katra alakult ki? nem lehetetlen.

Ezeknek a dülőneveknek az eredete némelyiknek az eredete a községekben, visszanyulnak a középkorba.

Iharosberény határában: A. Belsőség a falu Iharosberény.
1264-ben Hospites nostrie /regis/ Villa Beryn.
1265-ben Villa Buriyn. 1268-ban Buren. 1373-ben Beren.
1536-ban Nagh Beren. 1./

D. Kisvár "őskori halom"

E. Öreghegy a falúval egy idős

lehet más helyen nem lehetett szőlőhegy, mert ebben a határban ez egy dombvonulat van- felel meg szőlőtermesztésre. Hozzá alakult az Ujhegy a dombvonulat további része.

N. Pádi hegyi - pád puszta közép-
korban falu volt. 3./

S. Puszta pád. 4./

1./ Csánki Dezső Magyarország történelmi földrajza a
Hunyadiak korában. Bp. 1894.

2./ Somogyvármegye Története Csánki Dezső.

3./,-4./ Somogyvármegye Története Csánki Dezső.

De nagyon valószínű C. Sukorod is középkori eredetű
elmondás alapján, itt feküdt hajdan Sukorod falu. A
török hódoltság alatt a környék elnéptelenedett Iha-
rosberény, Iharos, Inke néhány házzal maradt fenn
sz.péter - pogányszentpéter teljesen kihalt. A közsé-
gek dülőneveit a fennmaradt írásos emlékek után lehet
nevezni középkori eredetűnek.

A törökök kiűzése utáni időkben alakulhattak ki az a-
lábbi dülőnevek 1700 után:

B.	Alsópuszta
F.	Ujhegy
G.	Felsőpuszta
I.	Hámuházi rétek

K.	Vágási rétek
L.	Hosszúföldeki dűlő
M.	Temető allyai dűlő
O.	István majori dűlő
P.	Bászta Gánna
W. R.	Alsóerdő
X. S ₁	Csonka dűlő
Y. T.	Pákási
Z. U.	Régi temetői
A ₁ V.	Körtefai
B ₁ X.	Nagy Pákási
C ₁ Y.	Borcshegyi
D ₁ Z.	Ujkuti
E ₁ A ₁	Kénderföldi
F ₁ B ₁	Kertallyai
G ₁ C ₁	Katra kuti

Comogy megye.

JHÁROS

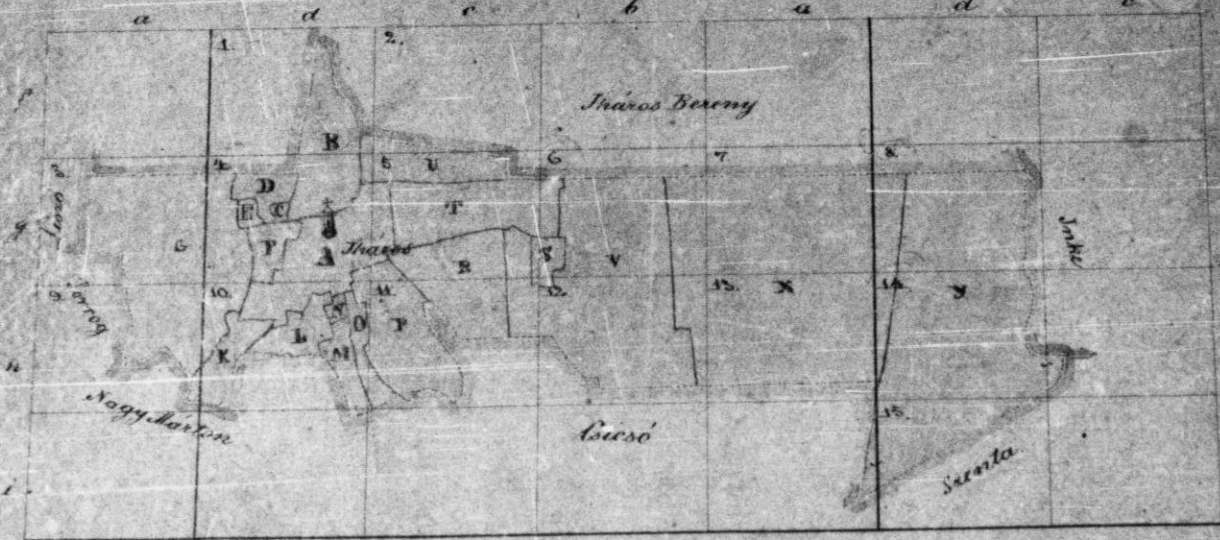
adókörzétének

új birtokrészletezési vázlatát

NO. XXI.

XX.

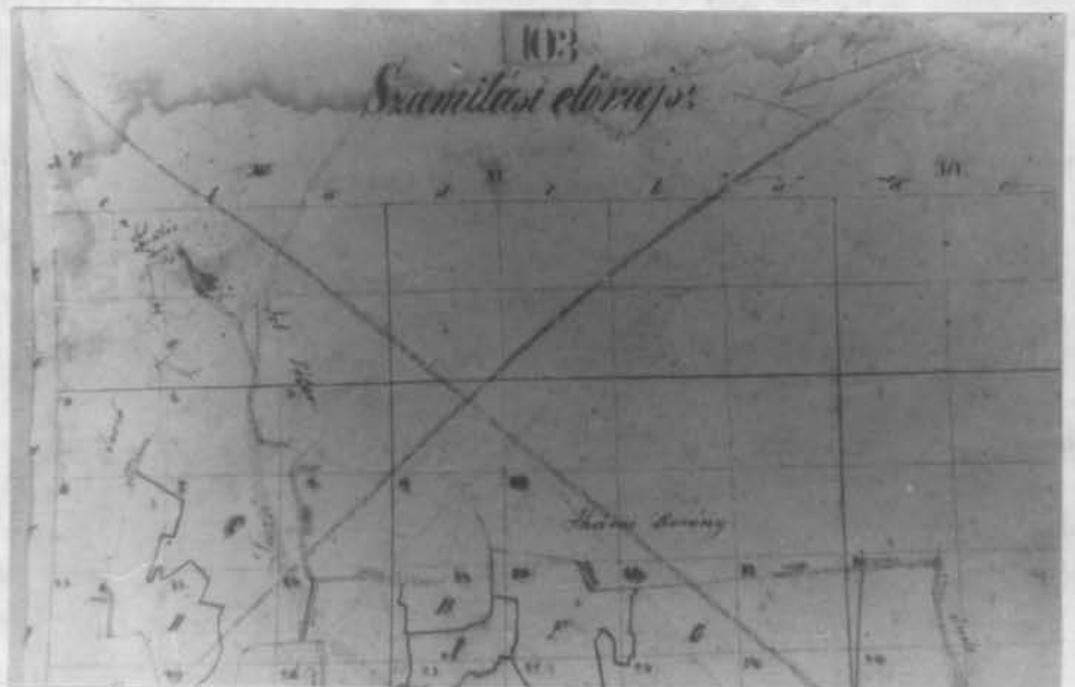
XIX.

49.

-55-

105
N. 0. XXI. 96. sz. t. h. b. 1 10. Feltájtás
IHÁROS
falu
Magyarországban, Somogymegye
Adóhivatal Csurgó
1865
*Szerkesztette: Martel Hainner Feltette: Névelic, István
2° osztályú segéd Bőjárta 3° osztályú mérnök
a felvevő*

N.O. 49.oszt.df.

10-dik Felügyelőség

Iháros

falu

Magyarországban Somogy megye

Adóhivatal Csurgó

1865

Szerkesztette Markl Rainer

Felvette Nerveicz István

2-od osztályu segéd

3-dik osztályu mérnök

Bejárta a felvevő

Az 1864-es birtokrészletezési előrajzon 23 dűlő van jelölve Iharos határában, változások az 1884-es új birtokrészletezési előrajzon jelölve.

Utak	1584 - 1636		
Vizek	1637 - 1649		
Beigatott részletek		5 " hold.	81 "
	1654	6960	398

Somogy megye

Iharos adóközségnek

N.O.XXI. új birtokrészletezési vázlata

- A. Iharos falu
- B. Iharosi szőlőhegy
- C. Ciperes
- D. Hegyes erdő
- E. Kereszturi
- F. Kis hegy rétek
- G. Medvés
- K. Nagyrét
- L. Bakos kut
- M. Búkszéli
- N. Kender föld
- O. Temetői dűlő
- P. Szobaki
- R. Középmező
- S. Homoki

- T. Alsó mező
- U. Tábla
- V. Községi legelő
- X. Alsó erdő
- Y. Kanizsa berek

N.O.XXI. 1884 új birtokrészletezési vázlatok, 2o dűlő van jelölve, mert kimarad a H, J, G- ami pontosan az Iharosi és a Liszói határon van elhelyezve. Tehát az előbbi rajz nem pontos, mert a Liszói határ egy része hozzá van kapcsolva, ezt igazították ki 1884-ben. Az új birtokrészlet-hold-öl nem tudom, közölni, mert ez a tábla hiányzik az új birtokrészletezési vázlatból.

Iharos község középkorból eredő dűlő
nevei

- A. Iharos falu
- B. Ihárosi szőlőhegy
- I. Sághegy ez a liszói határban van 1700-as évektől már puszta.
- H. Vaslik a liszói határban "1490-ben Angyal György a Budavár külvárosábani héviznél tartózkodása közben a kenrathó és vaslik szőlőhegyen birt 3 szőlőjét ugyanannak adományozta" /Sz.p.pálos kolostornak/
Magyarország helyrajzi története Pest. 1870. I.315-318.o. Rupp Jakob.
- Y. Kanizsaberek: az 1850-es "Császári Közigazgatási Beosztás" szerint Iharosbényhez tartozott. 1./
Az 1864-65 évi első kataszteri felmérés, birtokrészletezési előrajzon - térképen Iharos község dűlőnevei között van felsorolva. 2./

/ A "Császári Közigazgatási Beosztás " nem említi pl. Felsőpusztát, Alsópusztát, István majort, Gánna pusztát. Tizennégy év után 1864-ben már fel vannak sorolva I.berény dűlőnevei között. Az adatok szerint 14 év alatt beépültek vagy nem lettek feljegyezve 1850-ben. /

Kanizsaberek 1976-ban Somogyszob község közigazgatási területéhez lett csatolva.
3./

- 1./ "Császári Közigazgatási Beosztás 1850" Somogy Megy.Levélt.Kaposvár
- 2./ 1864-65-84 Birtokrészletezési előrajz Iháros községben.
- 3./ Somogy Megye Tanácsának Közlönye XIII. 14.szám. II.rész. Megyei Tanács határozatai.

1700 után kialakult dűlőnevek

- C. Cipres
- D. Hegyes erdő
- E. Kereszturi

- F. Kis hegyi rétek
- G. Medvés
- K. Nagyrét
- L. Bakoskut
- M. Bükkszéli
- N. Kenderföld
- O. Temetői dűlő
- P. Szobaki
- R. Középmező
- S. Homoki
- T. Alsó mező
- U. Tábla
- V. Községi legelő
- X. Alsó erdő

1884 után kialakult változások a dülőneveknél:

- F. Kis hegyi rétek: kb. 15 éve már szántóföld
- K. Nagyrét: szántóterület-vadföld csicsókával ültetik be a vadaknak.
- M. Bükkszéli: belső bakoskútnak is mondják, bükkszéli dülőnek azért nevezték, mert mellette nagy bükkerdő volt.
- N. Kenderföld: itt kendert termeltek régen a gazdák 200-300 négyszögölnön, neve nem változott.
- P. Szobaki: Ujszobakira alakult neve, ma már szántóföld
- U. Tábla: egy részét cseh kerteknek is mondják. Az I.világháború idején csehek menekültek ide a községbe a tábla egy részét kapták meg művelésre. Háború után elmentek a községből.
- V. Községi legelő: bökényi rét újabb neve.

T. Alsómező: újabb neve Dobokai dűlő.

Adatközlő: Győrfi József Iharos, 49 éves, az ő gyermekkorában is már így nevezték a fent említett dűlőket.

K. Nagyrét szélénél volt egy vadkörtefa a vadkörtefa alá egy Vente nevű betyárt temettek el: a nép ajkán kelt - ezt a részt ventei temetőnek is nevezték.

Iharosi szőlőhegy

Régi pince alig akad már

Ma már ilyen modern épületeket építenek a szőlő-
hegyen is.

Birtokrészletezési előírás

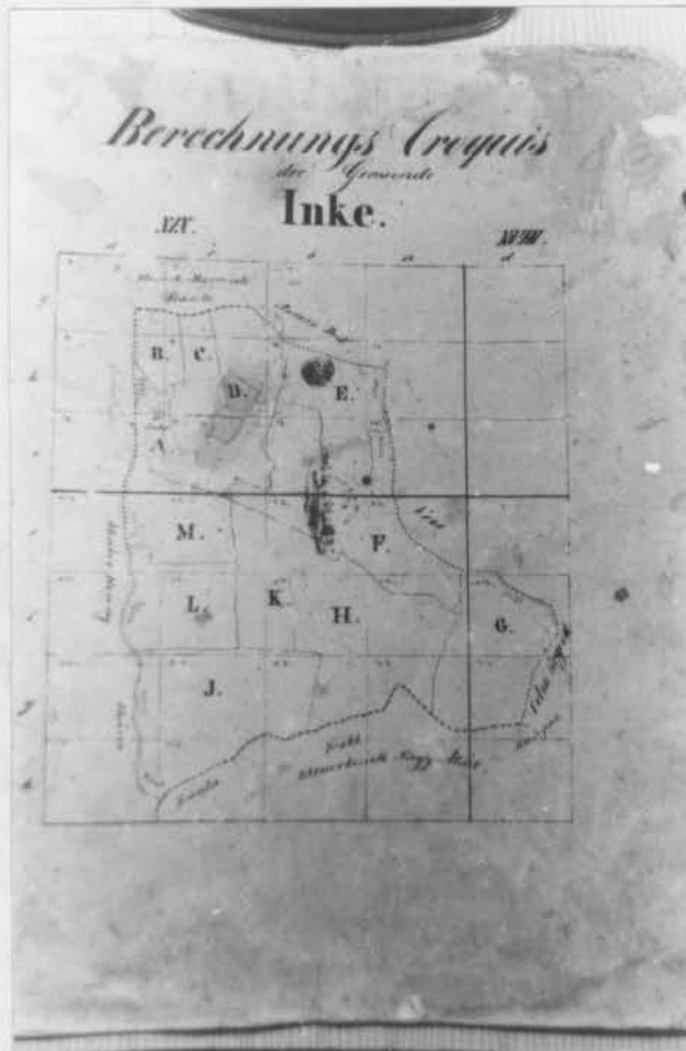
JNKE

közéghelyben
Csod és Darrási pusztákkal együtt

Bélt.	Névt.	Terület
A	Belsőcséreg	100 000
B	Sulóczi	100 000
C	Tókei hegy	100 000
D	Hercegi kert	100 000
E	Kanizs hárs tábla	100 000
F	Burathérsé	100 000
G	Küldölai	100 000
H	Új hárs telék	100 000
I	Bodrogi dűlő	100 000
K	Új rét	100 000
L	Új rét dűlő	100 000
M	Bokroshegyi dűlő	100 000
N	Darai héli hárs	100 000
O	Darai héli dűlő	100 000
P	Hosszú dűlő	100 000
Q	Szent egyházi tábla	100 000
R	Csodgyarmas	100 000
S	Pusztai Darrási	100 000
T	Lepléd	100 000
U	Leplédi dűlő	100 000
V	Bányai	100 000
W	Higgyari	100 000
X	Sükelet	100 000
Y	Bábolta bé	100 000
	Utó:	
	Vörös	
	Horogfalvi tanya	
	Ártócsanak dűlő	

Szent
Sóbb
nagy tölgy udvaros
Ezen helyen állt a templom és a pálosok háza
a közepén a keresztelőkút.

Csurgó adóhivatal

Birtokrészletezési előrajz

78 lap.

d C XIX b No. a d XVIII.

1883 évben helyszínelte, bemérte és a változásokat a
községekben keresztülvezette Kanak Mátyás mérnök U-A-
átcsatolva Felsőseged.

Inke községben

Csőd Darvasi és Lepled pusztákkal
együtt.

- A. Belsőség - Inke falu
- B. Szilvási
- C. Inkehegyi
- D. Kertészkerthi
- E. Kanászházi
- F. Bagátkerti
- G. Küttefai
- H. Ujházi telek

- I. Bodzási dűlő
- K. Ur rét
- L. Ur réti dűlő
- M. Békarokkási dűlő
- N. Derei kúti közép
- O. Derei kúti dűlő
- P. Hosszitói dűlő
- Q. Szentegyházi tábla
- R. Csordajárás
- S. Puszta Darvási
- T. Lepléd
- U. Leplédi dűlő - A átcsatolva Felsősegesd.
- V. Rinya
- W. Aligvári - Alivári
- X. Szikelet
- Y. Puszta csőd

1.

N.O.XX.c.sz.t.b.f. Antalfalu 10 felügyelőség
kisközség

Magyarországban Somogy megye adóhivatal Csurgó
1864.

Szerkesztette Gregor^osch Ferenc Felvette Goller János
2-dik osztályu segéd 4-dik osztályu mérnök

Bejárta a felvevő

Az ezen jelzővázlaton feljegyzett jelzett alulírott je-
lenlétében a helyszínen átvezetett és helyesnek találta-
tott.

Iharosberény október 28-dik 1864.

Bontz Mihály bíró

Szakály Márton

Inkey Ferencz eskütt

1864-ben Iharosberénnyel együtt vették fel Antalfalut, de
törölték is

104

1

N.O.XX.48.Oszt:dE. Iharosberény 10-dik felügyelőség
mezőváros

Magyarországban Somogy megye adóhivatal Csurgó
1864.

Szerkesztette Gregorosch Ferencz Felvette Goller János
2-od osztályu segéd és 4-dik osztályu mérnök
Eüssel János Turner Antal
1-ső osztályu segéd 4-dik osztályu mérnök

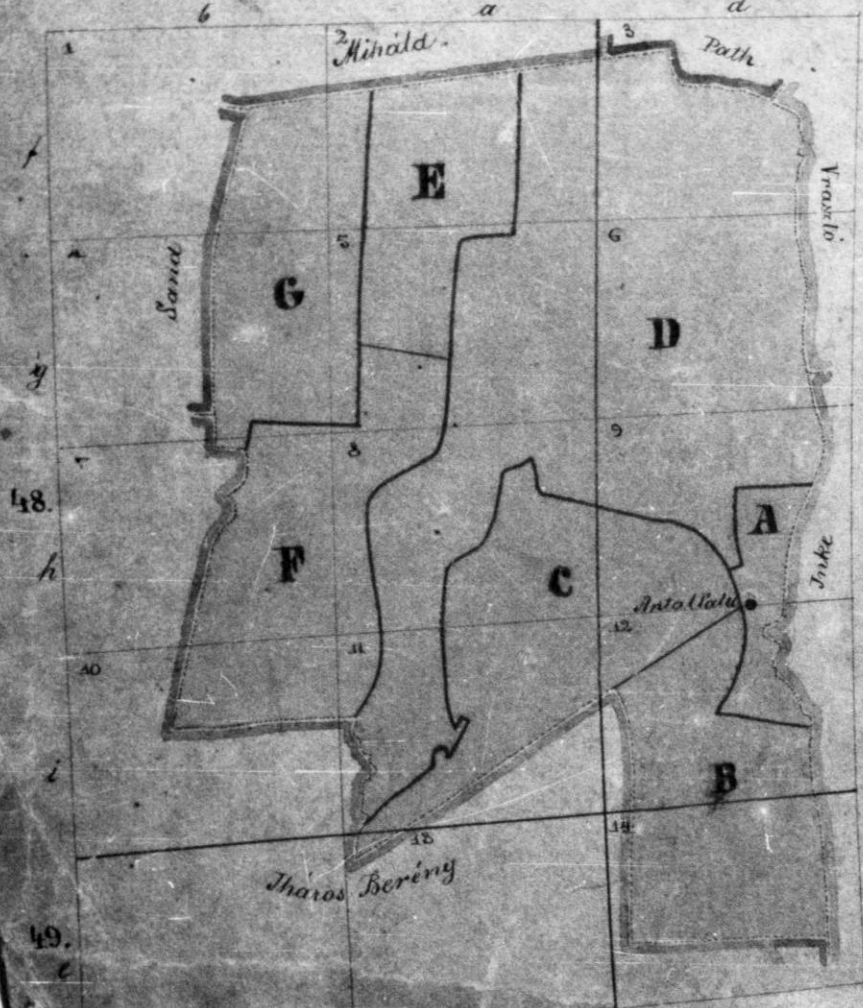
ANTALFALU

... megye.

a községnek
új birtokrészletelési rajza.

XX.

XIX.

Birtokrészletek kimutatása

Kelt	Nelle	Birtokrészlet száma		Terület	
		tel	ig	hólt	el
A	Antalfalu	1	50		
B	Alsó erdő	115	116		
C	Borjujárás	117	170		
D	Pusztá Fazekas Dencs	121	180		
E	Dencsi Tuga	181	181		
F	Szilos	182	176		
G	Agócs	184	118		
	Utak	119	173		
	Vizek	125	100		
	Beiktalott részletek			6	
	Mintokrészletek összege	648	373	96	

W. ...

-52-

Bejárta a felvevő

1884-dik évben helyszínelte, bemérte és a változásokot a jegyzőkönyvekben keresztül vezette?

Antalfalu

Somogy megye

új birtokrészletezési vázlata

N.O.XX.		XIX.	
Betű	Dulmány	Birtokrészletek száma től - ig	Terület hold-öl
A.	Antalfalu	1 - 412	
B.	Alsóerdő	413 - 416	
C.	Borjújárás	417 - 420	
D.	Pusztas Fazekas Dence	421 - 580	
E.	Dencsi Luga	581 - 581	
F.	Szilos	582 - 593	
G.	Ágozás	594 - 618	
	Utak	619 - 634	
	Vizek	635 - 639	
	Beiktatott részletek	6	
A birtokrészletek összege		645	3.913 416

A birtokrészletezési előrajz Iharosberény községben és Antalfalu helységgel. N.O.XXI. XX. XIX. 10 feldü-
gyelőség. Ezen a térképen betűkkel jelölve Antalfalu.
V. Alsóerdő, W. Borjújárás, T. Pusztas Fazekas Dence,
U. Dencsi Luga, Q. Szilos R. Ágozás nincs jelölve.
Antalfalu új birtokrészletezési vázlata N.O.XX. XIX.

Antalfalu betűjele változik V-ről A-ra. Alsóerdő W-ről B-re. Borjujárás T-ről C-re. Pusztá Fazekas Dencs U-ról D-re. Dencsi Luga Q-ról E-re, Szilos R-ről, F-re. Ágozás G.

1. N.O.szelv.b.f. Antalfalu kisközség 1884.Somogy megyében IV.helyszinelő felügyelőség. Helyszinelte bemérte és szerkesztette Weber Lajos mérnök. A jelen térképvezálaton felvett tirtoklási adatok az alulirottak jelenlétében a helyszinen megvizsgáltatván e magán jogi érdekek fenntartásával helyesnek találatott.

Kustor János bíró

Magyar György

Fliszár József eskütt

1884 után az újabb dülőnevek
kialakulása

- A. Belsőség - a falu területe.
- B. Szilvási kb. 80-90 éve kialakult másik neve bükksarok. Valószínű bükkerdő volt, a közelében, erről nevezik, másik nevén bükksaroki dülőnek. 1884-es felmérés után 1884-és 1920 közötti időben alakult ki a másik neve, az adatközlő 1920-ban született az ő gyermekkorában már ezen a néven is említik a falu lakói.
- C. Inke hegy - Inkei szőlőhegy.
- D. Kertészkereszt - vesszősi táblának mondják 80-90 éve alakult ki újabb neve. Mellette erdő volt a levágott erdőterület mellett vesszős fűzes övezte a táblát.
- E. Kanászházi tábla - azért nevezték így, mert ott volt a kanászház a tábla szélén.
- F. Barátkerti - barátok dülőben volt a török mecset - dzsámi, valószínű egyházzal kapcsolatos az elnevezés. Nagyon valószínű a szent-

péteri pálosoknak ez a terület birtoka lehetett"1409-ben Kanisa János, fia ugyanannak ajándékozta a szomszéd somogyvármegyei Inke falu határában birt malmát" Magyarország Helyrajzi története Rupp Jakab 315-317 old. Persze lehetett a török pap-é is a terület, de az elnevezés magyarosan hangzik.

- H. Ujházitelek az 1900-as évek vége felé lett beépülve az adatok szerint azonban már 1868-ban is voltak itt már házak.
- I. Bodzási dűlő - újabb nevének kialakulása kb. 80-90 éves Hagymási dűlőnek is mondják, mert kert is volt itt, de itt volt a kenderföld és a kenderáztatók is itt voltak.
- K. Ur-rét 1866 körül, amikor a jobbágyság felszabadult, addig az uré volt a földbirtokosé, utána a parasztság birtokába került.
- L. Ur réti dűlő - újabb neve Kulcsárkúti dűlő kb. 80-90 éve alakult ki, van itt egy kut is, amit kulcsárkútnak neveznek. Kulcsár nevű tulajdonosról nevezték el.

- M. Békarokkási dűlő /mezei zsurló - Békarokka/
Békarokka borítja sűrű, magas növéssel a területet, ma is -1868-ban is így nevezik.
- N. Derei kúti dűlő, itt van ma is egy kút, ez a kút a táblaföld derekán van.
Derei kút - derekán kút a dűlőnek, valahogy így alakulhatott ki a derei név.
- P. Hosszítói dűlő, mellette húzódo lápos, mocsaras tóról kapta nevét. Ennek a tónak a délkeleti részén kb. 14 ha. területet mákosnak nevezik, elfut mint a mák az ember keze között itt a homok. A Tsz-nek ez a legrosszabb földterülete.
- Q. Egyházi tábla a török időkből ered a neve, a török mecset, a török mecset vonulatában állott a tábla, mondták úgy is, hogy alivári tábla.
- R. Csordajárás legelő erdős rész, marhalegelő volt.
- S. Puszta - Dencs - Fazekasdencs.
- T. Lepled major. Inkeylepled az Inkey család birtoka volt. Ma Somogyszob községhez tartoznak.

- V. Rinya - Nagyrinya tőle északra Kisrinya. Ezekén a tanyákon erdész-, juhász és kanász lakott.
- W. Aligvár - ma alivár, itt a létező török várról nevezték alivárnak - parancsnoka valószínű Ali nevű volt.
- X. Szikelet, ez egy erdős, dombos terület, újabb neve kb. 80-90 éve Dömekutnak is nevezik a kut napjainkban is létezik. Valószínű Döme nevű tulajdonosról nevezik Dömekutnak.
- Y. Pusztacsöd, ennek a pusztának 80-90 éve déli részét Maloki dülőnek is nevezik. Az elnevezést nem ismerik, hogy miről kapta?

NYIKÉLETI ERDŐSZHÁZ

Antalfalu

1835-től 1907-ig Antalfalu. 1907-től Inkeyantalfa a neve 1940-ig. 1940-ben egyesül Inkével - Inke néven. 1./

Inkeyantalfa - azelőtt Antalfalu - 1835-ben 1848-ban ezt a helységet Inkey Antal Iharos község földesura telepítette. 2./

1./ Jegyzőségek, körjegyzőségek története Leidecher Jenő. S.M.Levéltár.

2./ Somogy Vármegye Története Csánki Dezső 328.o.

A. A falu.

B. Alsóerdő-kitermelték, nagy hárserdő volt. Ma a "Rákóczi" Tsz.birtokában van - 16-17 tábla képezi az akkori alsóerdőt/1864/1884/

C. Borjujárás-borju legelő volt, ma is ez a neve.

D. Pusztafazekasdencs - azért nevezik Fazekasdencsnek, mert a régebbi időben Fazekasok lakták, éltek, dolgoztak itt. A középkorban falu volt 1700 után puszta, de ma a régi néven írják és mondják Fazekasdencs - bár csak puszta, ma már dűledező épületek vannak itt-

a lakóházak. A gazdasági épületeket az inkei "Rákóczi" Tsz. használja, szarvasmarha telepe van itt.

E. Dencsi-Luga a dencsi majortól nyugatra elterülő két erdő közötti táblákat nevezték lugának - lukasrész? nyilladék?

F. Szilos - szilfáserdő mellett terült el a dülő - nevét a szilfáserdőről kapta.

G. Ágozás - alsó és felsőágozás tanyák 1945-ig lakott helyek voltak. Alsóágozás a legelőbe volt építve, felsőágozás a dülőföld közepén volt felépítve. Az alsóágozáson sertés, vagy disznóaklok /ahogy akkor mondták/ voltak, felsőágozáson juh - birkaaklok voltak, a pásztorok ott laktak - alsóágozáson 2 család felsőágozáson 3-4 család lakott - 1945-ig.

Felsőágozás - tanyán 1945-től 1975-ig Péter Lajos juhász lakott, ez az épület 1971-ben lett lebontva, így az adatok szerint felsőágozás-tanya 1971-ben szűnt meg.

Alsóágozás-tanya már korábban megszűnt, elbontották az épületeket és a faluban házakat

építettek az épületek tégláiból, ugyanigy Felsőágazáson is lebontották az épületek egy részét, csak Péter Lajos része maradt meg.

1940-től a dűlők már Inke község határába tartoznak napjainkig.

Adatközlő: László Lajos a "Rákóczi" Tsz. főagronómusa inkei lakos, aki a határt nagyon jól ismeri, azelőtt kisgazda volt, mielőtt Tsz.tag lett. Neves és rangos ember a faluban.

Inke község középkorból eredő
dűlő nevei

A. Belsőség - a falu - Inke

C. Inke hegyi

F. Barátkerti ?

T. Lepléd 1./

V. Leplédi dűlő

W. Aligvári - alivári 2./

"Lepléd melyről 1269-ben van első ízben adatunk" 3./

1./ Somogyvármegye Története 78.o. Csánki Dezső.

2./ Aligvár-alivár, török vár, amint a neve is jelzi. Csánki Dezső így emlékezik meg róla 1914-ben kiadott S.V.M.történetében: " A határban az u.n. Alivár helyén földhányás elkelmével egy érdekes vasládát találtak, festett oldalakkal, mely most a kastélyban van..."

3./ Somogyvármegye Története Csánki Dezső.

? Barátkerti a középkortól napjaink felé barátok ezen a környéken nem éltek, valószínű a sz.péteri

pálcók itteni földje volt-. "1409-ben Kanisa János fia ugyanannak ajándékozta a szomszéd Somogyvármegyei Inke falu határában birt. malmát-". Rupp Jakab.M.O.M.T. 315-318.o.

1700 után kialakult dülőnevek

- B. Szilvási
- D. Kertészkereti
- E. Kanászházi
- G. Küttefai
- H. Ujházi telek
- I. Bodzásai dülő
- K. Ur rét
- L. Ur réti dülő
- M. Békarokkási
- N. Derei-kuti közép
- O. Derei kuti dülő
- P. Hosszítósi dülő
- Q. Szentegyházi tábla
- R. Csordajárás

S. Puszta Darvási 1976-tól Somogyszob községhez tartozik./Megyei Tanács Közlönye 1976/

V. Rinyai 1962- körüli időben Somogyszob községhez csatolták. /Németh Sándor elmondása alapján/

X. Szikelet

Y. Pusztacsőd

Antalfalu 1./

1907-től Inkeyantalfa a neve. 2./

1940-ben Inkével, Inke néven egyesül. 3./

1./ 1835-48 közötti időben telepítette Inkey Antal
Iharos földesura: Somogyvármegye Története Csánki
Dezsdő.

2./ Jegyzőségek, körjegyzőségek története Leidecher
3./ Jenő, Somogy Megyei Levéltár.

1940-től a dülők Inke község határához tartoznak.

Középkori eredetű dülő nevek

D. Puszta Fazekas Dencs 1./

E. Dencsi Luga 2./

1./ "Fazekasdencs a középkorban falu volt, mely már az árpádházi királyok korában fennállott. 1284-ben a segódsdi kerülethez tartozott." Somogyvármegye Története 328.o.Csánki Dezső.

2./ "Dencsi Luga" Fazekas Dencséről kapta előnevét.

1835-48 után	A.	Antalfalu
	B.	Alsóerdő
	C.	Borjujárás
	F.	Szilos
	G.	Ágozás

Antalfalu: Nagy Iván által közölt "Nemzékrendi tábla" adatait vizsgálva az I.tábláról- I.Antal +.1830-ban /neje Tarrodházi Kis Józsefa/ nem telepíthette, mert már 1830-ban meghalt. I.Antal fia Zsigmond fia Antal telepíthette Antalfalut valószínű nagyapjáról nevezte el I.Antalról a helységet, később Inkeyantalfára változtatták nevét.

Inkei
erdőbirtokossági
társulat
névjegyzéke.

Sor sz.	Az erdőbirtokossági társ tag				Illetőségi arányrész			Jegy zet
	neve	község	Lakhelye utca hrsz		Joghá- nyadok- ban	Ölek- ben	Területe K. hold ö1	
1.	Árvai Sándor	Inke	Rákó- dizi	96	1/8 1/16	924	924	
2.	" Györgyné	Vése			1/16 1/32	462	462	
3.	" János	Inke	Rákó- czi	62	1/8	616	616	
4.	Állami Er- dőgazdaság	Kapos- vár			12/8	7393	4 993	
5.	Balog Jánosné	Inke	Rákó- czi	145	2/8 1/24	1438	1438	
6.	" József	"	"	143	2/8 1/24	1438	1438	
7.	" György	"	"	140	2/8, 1/16 1/24	1746	1 146	
8.	Bata Pál	"	"	107	1/8 1/48	719	719	
9.	Barabás Andorné	"	"	179	1/24	205	205	
10.	Baranyai Istvánné	"	"	122	1/16 1/32	462	462	
11.	Balázs Ferencné	Iha- rosb.	Már- tirok		1/8	616	616	
12.	Bakos Jánosné	Böhö- nye			1/16 1/24	513	513	
13.	Báthori Ferencné	Inke	Rákó- czi	90	1/16 1/24 1/120	554	554	
14.	Berkes Sándor	"	"	21	3/80	185	185	
15.	" Sándor	"	"	43	1/12 3/8	2259	1 659	
16.	" Ferencz	"	"	93	9/80	555	555	
17.	" József	"	"	149	2/8	1232	1232	
18.	" Sándorné	"	"	173	1/16	308	308	
19.	" Sándorné	"	Vörös- mertti	25	3/8 1/48	1951	1 351	
20.	" Ferencné	"	"	35	1/8 1/12	1027	1027	

Sor sz.	Az erdőbirtokossági társ tag			Illetőségi arányrész			Jegy zet
	neve	Lakhelye község	uea hrsz	Jogha- nyadok- ban	ölek- ben	Területe K. hold 81	
21.	Berkes Sándor	Bolhás		2/8		1232	1232
22.	" József	Inke	Rá- kóczi	186 1/8		616	616
23.	" Imre	"	"	184 2/8		1232	1232
24.	" Pál	"	"	168 2/8	1/18 1/96	1558	1558
25.	" József	"	"	152 1/8	1/32	770	770
26.	" György	"	"	152 1/8	1/32	770	770
27.	" János	"	"	84 2/8		1232	1232
1. oldal összege:				6	$\frac{17.112}{34.560}$	$\frac{32.013}{199.520}$	20 13
28.	Berkes Józsefné	Inke	Rá- kóczi	76 2/8		1232	1232
29.	" Sándorné	"	"	20 1/16		308	308
30.	" László	"	"	18 1/12		411	411
31.	" György	"	Vörös- marti	46 1/12		411	411
32.	" György	"	Hunyadi	36 2/8		1232	1232
33.	Bertók László	"	Rá- kóczi	183 1/8	1/48	719	719
34.	Bekes Sándor	"	"	79 2/8		1232	1232
35.	" József	"	"	111 1/8	3/32 3/128	1194	1194
36.	" Józsefné	"	"	139 1/16		308	308
37.	" Györgyné	"	"	141 2/8		1232	1232
38.	" János	"	"	106 2/8		1232	1232
39.	" György	"	"	104 2/8	1/36 1/96 1/128	1459	1459

Sor sz.	Az erdőbirtokossági társ tag			Illetőmégiarányrész			
	neve	község	Lakhelye uca hrsz	Joghá- nyadok- ban	Ölek- ben	Területe K. hold	Jegyzet
40.	Bekes Ferencz	Inke	Rákó- ezi 104	1/8 1/16 1/36	1061		1061
41.	" György	Segesd	Vö- rösh. 103	1/32	154		154
42.	Biró János	Inke	Rá- kóczi 53	1/8 1/16 1/32	1078	199.520	1078
43.	" György	"	"	119 4/8 1/16 1/32	2927	1	1327
44.	" József	"	"	2 3/64 1/54 1/72	392		392
45.	Czeglédi Mária	"	"	190 1/8	616		616
46.	Czippán Imre	"	"	25 1/18	274		274
47.	" Lajos	"	"	81 1/8 1/32	770		770
48.	" József	"	"	91 1/8 1/12 1/240	1048		1048
49.	" János	"	"	99 3/8	1848	1	248
50.	" János	"	"	101 2/8 1/24 1/20	1684	1	84
51.	" Ferencz	"	"	117 2/8 1/48 1/64	1412		1412
52.	" Dávid	"	"	117 1/8 1/16 1/64	1002		1002
53.	" György	"	"	127 1/8	616		616
54.	" Mária	"	"	177 1/8 1/24	821		821

2.oldal Összege:

5. $\frac{14.212}{34.560}$ $\frac{26.673}{199.520}$ 16 1073

Sor sz.	Az erdőbirtokossági társ tag				Illetőségiarányrész				Jegy zet
	neve	Lakhelye község	uca	hrsz	Joghá- nyadok- ban	Élek- ben	Területe K. hold	Él	
55.	Czippán Gyöngyi	Inke	Vörös- marti	5	1/8		616	616	
56.	" János	Inke	"-	26	3/16	3/64	1155	1155	
57.	" István	"-	"-	24	4/8		2464	1	864
58.	" Jánosné	"-	Rákóczi	138	2/8		1232		1232
59.	" Józsefné	"-	"-	136	1/8		616		616
60.	" György	"-	"-	120	1/8	1/6 1/24 1/144	1678	1	78
61.	" György	"-	"-	98	1/8	1/16	924		924
62.	" József	"-	"-	68	2/8		1232		1232
63.	" Jánosné	"-	Hunyadi	26	1/24	1/16 1/40	638		638
64.	" Józsefné	"-	"-	24	1/12		411		411
65.	" József	Keszt- hely	Soproni	8	5/48	1/40 1/64	715		715
66.	" György	Bpest			1/32	3/160 3/256	305	199.520	305
67.	Darab Sándor	Inke	Rákóczi		1/8		616		616
68.	Domaföldi György	"-	Vörös- marti	15	1/8	1/16	924		924
69.	Dömötörfi József	"-	Rákó- czi	89	2/8	1/16	1540		1540
70.	" János	"-	"-	111	1/8	1/16 1/32	1078		1078
71.	" József	"-	"-	165	1/8	1/16	924		924
72.	" Józsefné	"-	"-	148	1/16		308		308
73.	" Sándor	"-	"-	165	1/8	1/16	924		924
74.	Döme József	Iber.	Mártirok		1/8		616		616

Sor sz.	Az erdőbirtokossági társ tag			Illetőségiarányrész			Jegy zet	
	neve	Lakhelye község	uca hrsz	Joghá- nyadok- ban	Ölek-területe ben K. hold	81		
75.	Fadgyas Józsefné	Inke	Vörös- marti	37	1/12		411	411
76.	" Sándor	"	"	13	1/12	1/48	513	513
77.	" Sándor	"	Rákóczi	144	2/8	1/6	2054	1 454
78.	" János	"	"	142	3/6	1/144	2499	1 899
79.	" Józsefné	"	"	162	1/6	1/144	856	856
80.	" József	"	Kossuth	39	1/12	1/48	513	513
81.	" József	"	Bike	2	1/24		205	205
3. oldal összege:				5	$\frac{9.261}{34.560}$		$\frac{25.967}{199.520}$	16 367
82.	Fadgyas Ferencz	Inke	szőlő- hegy		1/12		411	411
83.	" Jánosné	Pata- lom			1/48		103	103
84.	" János	Inke	Rákóczi	50	1/120		41	41
85.	" István				1/40	1/480	133	133
86.	" Imre				1/40	1/480	133	133
87.	Ferencz Jánosné	Inke	Rá- kóczi	100	1/3		616	616
88.	Fazekas Pál	"	Hunya- di	48	1/24	1/120 1/768	254	254
89.	Filák Györgyné	"	Vörös- marti	30	1/8	1/16	924	924
90.	Gelencsér György	"	Rákó- czi	75	5/8	1/16	3388	2 188
91.	" Sándor	"	Vörösm.	29	1/8	1/32	770	770
92.	" Mihály	"	"	27	1/12	2/96	514	514
93.	" József	"	Rákóczi	116	3/8	1/24 1/32	2208	1 608

Sor sz.	Az erdőbirtokossági társ tag				Illetőségi arányrész				Jegy zet
	neve	Lakhelye község	uca	ház	Joghá- nyadok- ban	Ölek- ben	Terület K. hold	Öl	
94.	Harangozó István	Inke	Rákóczi	56	1/6	821	-	821	
95.	Hördösi József	"-	Vörös- marti	6	1/8	616	199.520	616	
96.	Horváth Jánosné	"-II.	Petőfi	44	1/16 1/36	446	-	446	
97.	" Zoltánné	"-	"-	22	3/96	154		154	
98.	Hermán Ferencné	Gellén háza			1/32	154		154	
99.	Herzsnyák Tiborné	Inke	Rákóczi	8	1/24 1/120 1/768	254		254	
100.	Ivánovics József	"-	"-	175	4/8	2464	1	864	
101.	Kis György	"-	"-	115	3/8	1848	1	248	
102.	" József	"-	"-	119	3/8 1/32 1/48	2105	1	505	
103.	" Árpádné	Pécs	Páfrány		3/96	154		154	
104.	" János	Inke	Rákóczi	118	4/8 1/6	3286	2	86	
105.	Kamondi Pálné	Komló	Majakov- szky	17	1/18 1/24	479		479	
106.	Kis Czippán Sándor	Inke	Rákóczi	71	1/6 1/24	1027		1027	
107.	" László	"-	"-	16	5/48 1/32	667		667	
108.	" Józsefné	"-	"-	166	4/8	2464	1	864	
4. oldal összege:				5	<u>12.546</u> <u>34.560</u>	<u>26.434</u> <u>199.520</u>	16	834	
109.	Kis Czippán Dávid	Sand	Kossuth	55	1/48	103		103	
110.	Kis Mihály József	Inke	Rákóczi	69	1/32 1/48 1/480	267		267	

Sor sz.	Az erdőbirtokossági társ. tag				Illetőségi arányrész				Je se
	neve	Lakhelye község	uca	hrsz	Joghá- nyadok- ban	Ölek- ben	Területe K. hold	Öl öl	
111.	Kis Mihály Dávid	Inke	Rákóczi	62	1/32	154		154	
112.	" Gyöngyi	"	"	160	2/8 1/16 1/64	1618	1	18	
113.	Kis Berkes Józsefné	"	"	73	2/8	1232		1232	
114.	" Ferencz	"	"	95	1/8 1/6 1/32	1592		1592	
115.	" Györgyné	Pécs	Tábor	6	2/8	1232		1232	
116.	" János	Inke	Kossuth	8	1/16	308		308	
117.	" József	"	Rákóczi	132	1/16	308		308	
118.	" Ferencz	"	"	94	1/16 1/32 1/54 1/72	623		623	
119.	" Györgyné	"	"	94	1 /16 1/32	462		462	
120.	" Sándor	"	"	88	1/8 1/16 1/120	965		965	
121.	" Györgyné	"	"	86	1/120 2/8	1273	'	1273	
122.	" Sándor	"	"	76	2/8	1232	020	1232	
123.	Krisztek György	"	"	107	1/8 1/48	719	199.620	719	
124.	Kis Samu Lajos	"	"	153	1/16	308	-	308	
125.	" József	"	"	155	2/8 1/96 1/160 1/256	1334		1334	
126.	" János	"	Hunyadi	7	1/16	308		308	
127.	" István	"	"	17	1/16	308		308	
128.	Kórusz Pálné	"	Vörös- marti	34	1/12 1/32 1/20	811		811	
129.	Kövér Béla	"	Rákóczi	23	1/24 1/240	226		226	
130.	Kulcsár Dávid	"	"	113	1/8	616		616	

Sor- sz.	Az erdőbirtokossági társ.tag			Illetőségi arányrész			
	neve	Lakhelye község	uca hrsz	Jogha- nyadok- ban	Ölek- ben	Területe K. hold ö1	Jeg- zet
131.	Kulcsár József	Inke	Rákóczi	129	1/8	616	616
132.	" Jánosné	"-	Vörösmerti	18	2/8 5/48 1/18	2020	1 420
133.	" Dávidné	"-	Rákóczi	164	4/8 1/16	2772	1 1172
134.	" Gyuláné	Bpest			2/8 1/16	1540	1540
135.	László Sándor	Inke	Vörösmerti	2	1/16	308	308
5. oldal összege:				4.	<u>24.811</u> 34.560	<u>23.255</u> 199.520	14 855
136.	László József	"-II.	Petőfi		1/16	308	308
137.	" Lajos	"-	Rákóczi	161	2/8 9/80	1786	1 186
138.	" Sándor	"-	"-	1	1/18	274	274
139.	" Kálmánné	"-	"-	49	1/16	308	308
140.	" József	"-	"-	157	1/8 1/20	862	862
141.	" Vendel	"-	"-	186	1/8	616	616
142.	" János	"-	"-	174	1/8	274	274
143.	" György	"-	"-	24	1/8 1/18	890	890
144.	Lovász Sándor	"-	"-	35	1/8 3/32 1/40 1/256	1220	1220
145.	" József	"-	"-	59	1/8 1/40 1/256	759	759
156.	" Vendelné	"-	"-	22	1/8 1/40 1/256	759	759
157.	Márkus János	"-	Hunyadi	25	1/8 1/20	862	862
158.	Magyar István	Nkanizza			5/8 1/32	3234	2 34
159.	Mihácsi Vendel	Inke	Rákóczi	110	3/8 1/12 1/36	2396	796

Sor- szám :	Az erdőbirtokossági társ.tag				Illetőségi arányrész			Jegy zet	
	neve	Lakhelye község	uca	házsz ház	Joghanya- dosokban	8- lekben	Területe K. hold		öl
150.	Miháczai Imréné	Inke	Rákóczi	58	1/24 1/240		226	226	
151.	" Istvánné	Bpest			1/48	1/480	113	113	
152.	Molnár Józsefné	Inke	Rákóczi	67	9/80		554	554	
153.	" Jánosné	"	"	151	1/8	1/48	719	719	
154.	Nagy Sándor	"	"	83	1/8		616	616	
155.	" Györgyné	"	Vörösmarjai	8	1/8		616	616	
156.	" József	Györgó	Basakuti	2	1/32		154	154	
157.	Németh Györgyné	Inke	Rákóczi	9	2/8		1232	1232	
158.	" Györgyné	"	"	29	1/24 1/72	1/54	366	366	
159.	" Imre	"	"	63	1/12		411	411	
160.	" János	"	"	65	1/12		411	411	
161.	" Jánosné	"	"	77	2/8		1232	1232	
162.	" Józsefné	"	Vörösmarti	48	1/8		616	616	
6. oldal összege:					4.	<u>14.725</u> 34.560	<u>21.814</u> 199.520	13	1014
163.	Németh Istvánné	Inke	Vörösmarti	18	2/8		1232	1232	
164.	" György	"	"	12	1/20	1/40	370	370	
165.	" Imre	"	Rákóczi	176	4/8		2464	1 864	
166.	" Sándorné N. déd	Kültelek		3	5/8		3080	1 1480	
167.	" Józsefkis	Inke	Rákóczi	114	4/8		2464	1 2864	
168.	" Sándor	"	"	66	2/8	1/6	2054	1 454	
169.	Papp Ferenc	"	"	19	1/24		205	205	
170.	Papp József	"	"	125	2/8		1232	1232	

Sor- sz.	Az erdőbirtokossági társ.tag			Illetőségi arányrész			Jegy- zet	
	neve	Lakhelye község	uce hrsz	Joghá- nyadok- ban	ö- lek- ben	Terdülete k. hold 51		
171.	Papp Imre	Inke	Rákóczi 167	1/24	205	205		
172.	" János	"	" 167	1/6	821	821		
173.	" Sándorné	"	" 182	3/8	1848	1	248	
174.	" Józsefné	"	" 170	1/12	411		411	
175.	" Györgyné	"	" 128	1/12	411		411	
176.	" Józsefné	"	" 74	2/8	1232		1232	
177.	" Györgyné	"	" 54	1/8 1/16	924		924	
178.	Pusztai Iré	Z. csány	Kossuth 18	1/48	103		103	
179.	Pliha Istvánné Inke	Hunyadi		1/8	616		616	
180.	Peti György	Bpest		2/8	1232		1232	
181.	Pintér Istvánné Inke	Vörösmar- tí	21	1/16 1/64	385		385	
182.	Papp Józsefné N. déd	Fő	74	1/8 1/12	1027		1027	
183.	Péter Istvánné	Szen- ta	Zrinyi 18	1/16 1/32 1/64	539		539	
184.	Rácz Imréné	Inke II.	Petőfi 9	1/24 1/120 1/768	254		254	
185.	Sörnyei Imréné	"	Rákóczi 146	1/12	411		411	
186.	" Sándorné	Iberény		1/12	411		411	
187.	Scharf Sándorné Inke	Vörösmar- tí	4	3/8	1848	1	248	
188.	Skelecz György	"	Hunyadi 55	1/32	154		154	
189.	Seléman Jánosné	Szepet- nek		3/96	154		154	
7. oldal összege				5.	<u>10.125</u> 34.560	<u>26.087</u> 199.520	16	487

Sor- sz.	Az erdőbirtokossági társ.tag			illetőségi arányrész			Jeg- zet
	neve	Lakhelye község	ucs hrsz	Joghá- nadokban	ö- lekben	Területe K. hold	
190.	Szabó György	Inke Rákóczi	171	1/12		411	411
191.	" Jánosné	"- "	122	1/32		154	154
192.	Szentmártoni Imre	"- "	169	1/8		616	616
193.	" János	"- Hunyadi	30	1/8		616	616
194.	Takács Katalin	"- Vörös- marti	38	2/8		1232	1232
195.	" József	"- "	36	2/8	1/20	1479	1479
196.	" Józsefné	"- Rákóczi	131	1/8	1/18	890	890
197.	Tüske János	"- "	33	1/32		154	154
198.	" József	"- "	109	1/32	1/128	193	193
199.	" Imre	"- "	109	1/32	1/128	193	193
200.	" János	"- "	133	1/16	1/36	446	446
201.	" György	"-Vörösmarti	17	2/8		1232	1232
202.	" Istvánné	"- Rákóczi	154	1/16		308	308
203.	" György	"- "	154	2/8	1/36	1369	1369
204.	" György	"- "	130	1/8	1/12	1027	1027
205.	" György	"- "	172	2/8	1/6	2054	1 2454
206.	" József	"- "	92	1/8	1/48	719	719
207.	" Sándorné	"- "	48	3/8	1/24		
				1/64		2130	1 530
208.	Varga Imre	"- "	125	2/8		1232	1232
209.	" Gáborné Komárváros			1/12		411	411
210.	Vörös Gézáné	Inke Vörös- marti	20	1/12		411	411
8.oldal összege:				3.	$\frac{17.448}{34.560}$	$\frac{17.277}{199.520}$	10 1277

Összesítés:	Illetőségi arányrész				
	Joghányadok- ban	Öleken	K.	Területe hold	Öl
1.oldal összege	6	17.112	32.013	20	13
2.oldal összege	5	14.212	26.673	16	1073
3.oldal összege	5	9261	25.967	16	367
4.oldal összege	5	12.546	26.434	16	834
5.oldal összege	4	24.811	23.255	14	855
6.oldal összege	4	14.725	21.814	13	1014
7.oldal összege	5	10.125	26.087	16	487
8.oldal összege	3	17.448	17.277	10	1277
Összesen	40	23/48	199.520 199.520	124	1120

Birójános

Pogányszentpéter község középkorból
eredő dűlő nevei

- A. Belterület sz.péter falu-Pogányszentpéter
1730-60 után Pogányszentpéter a neve. A
mai község 1730-60 körüli időben települt
a Malik család földes uraságok idején 1./
A középkorban létezett sz.péter falu a
klostrom közelében egy dombon terült el -
volt. 2./
A középkorban első neve Remeteszentpéter
volt 3./ 1381-körül és utána sorrendben
Strogench, Strigench, Strigoch, Szentpé-
terfalva, Nemethyszentpéter, Szentpéter
alakban említik az oklevelek. 4./
A török hódoltság után Pogányszentpéter a
község neve. 5./

- 1./ Dunántuli Vármegyék - A XVIII.század elején tele-
pült újra a Malik család földesuraság alatt:Szeg-
halmy Gyula.
- 2./ Egy 1501 évi oklevél szerint a monostor a helység
közelében egy dombon épült: Csánki Dezső Somogy-
vármegye Története. Ide tartozik még az utóbb kö-
zölt adatok a betelepült lakók részéről, akik el-

mondták a régi sz.péter falu a mai szőlőhegyen a klostrom közelében feküdt, az adatot a környéken fennmaradt községek lakóitól tudják. I.berény, Iharos stb.

- 3./ Remeteszentpéter a neve 1371-ben l./ l./ Csánki Dezső, Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. Bp.1894.II.583.
- 4./ Rupp Jakob Magyarország helyrajzi története 315-318.
- 5./ A mai neve igazolja a helység nevét.
- F. Kisvárícldal - dülő - az iharosberényi határban álló "őskori" l./ halomról kapta nevét.Ez a szőlőhegy keleti része, ami az iharosberényi határ felé esik.
- 1./ "őskori" Somogyvármegye Története Csánki Dezső.
- H. Córkapui és klostromi: Cór-kapu ez valószínű órkapu lehetett, amit órség vigyázott. "Egy 1501 évi oklevél szerint a monostor a helység közelében egy dombon épült" l./

1557-ben a klostrom erősség - megerősített hely volt, nagyobb számu őrség vigyázhatta "Zeke Jakab kanizsai tisztartó levele szerint" 2./ A szőlőhegy a középkorban a mai községi erdő /ma az erdőgazdaságé/ területén feküdt elmondás alapján - valószínű ez volt a nagy-gyephegy. 3./ Így tehát nem lehetett a szőlőhegy bejárata a középkorban a cőrkapu.

- 1./ Somogyvármegye Története Csánki Dezső.
- 2./ 1./ Payr Sándor. A dunántúli evangélikus egyházkerület története. Sopron 1924.I.475.
- 3./ Magyarország helyrajzi története 315-318.Rupp Jakab.

Lehetett, de csak az újratelepülés után, miután a szőlőhegy is települt. "1730-60" után-körül. Amint tudjuk is "1557-60" körüli időben a falu teljesen kihalt. A nép ajkán változhatott az őrkapu cőrkapu névre és így él tovább?. talán a nyelvészek többet tudnak majd erről mondani!

A mai szőlőhegy, ami "1730-60" után-körül lett telepítve, ennek az északi bejárata a cőrkapu, sorompóval tartották zárva. Valószínű a sorompót csak adott napon nyi-

tották ki, hogy szekérral is be lehessen menni pl. a szüret utáni időkben zárva lehetett, nehogy valaki is elrámolja-vigye a borát a borlátok elöl, mert így a dézsma kevesebb mennyiség után dukált-járt.

K. Klastromi és Kisdombi: a klastromi dülóvel határos a kisdomb, így alakult ki neve. Azonban ha visszanezünk a múltba, akkor teljesen hihető, hogy a kisdomb még régebbi eredetű, mint a klastrom, mert a domb már a klastrom építése előtt ott állt ennek ellenére a klastromról kapta előnevét.

Q. Magasdi és Erdőközi bükk - ez a terület bunyától a vasliki erdészháztól az összes kis-magasdi táblákkal együtt a bagolai legelőig huzódott. Még akkor is, amikor ujmagasd-kis-magasd már létezett a századforduló körül hatalmas bükkerdő volt itt, akkora bükkfák voltak itt ezen a részen az ágaik lelógtak a földre, a disznók az ágakról ették a makkot. Kis József elmondása alapján, akinek az édesapja már az 1870-es években ezen a környéken betyárkodott, utána 50 esztendeig a

sz.péteri gazdák pásztora volt, fia vette át tőle a pásztorságot.

Magesd puszta a középkorban falu volt: Somogyvármegye Története. Csánki Dezső.

- S. Malomi "1510-ben a Strigench közelébeni szentpálfalva bírása, halálózása esetére Strigench patakoni malmát a kolostornak adományozta." 1./
- Az idő óta itt ezen a részen malom nem volt, volt ugyan malom, de ez a falu végén volt az 1800 évek vége felé építették szivógát motorral működött.
- 1./ Magyarország helyrajzi története 315-318.
Rupp Jakab.

1700 után kialakult dülő nevek

- B. Kertallyai
- C. Majori
- D. Temetői
- E. Kemencekúti
- G. Tekenyői

- I. Alsógyótai
- L. Pintérkuti
- M. Berki rétek
- N. Felsőmezei
- O. Körtefai
- P. Kisgyótai
- R. Majorkörüli
- T. Árokközi rétek
- U. Bunya
- V. Alsóerdő

A P.szentpéteri dülők történetének részletes leírása az 1975-ben megírt történetben olvasható.

I. Az alsógyótai dülőben-Bikarétfeletti mezőben 3 gödör van fákkal benőve, ezeket pálos gödröknek nevezik-középkorból eredő a neve, valószínű, itt téglalegető lehetett a pálosok idejében, de ma már ennek semmi nyoma nincs, kivéve a gödröket.

Azok a dülőnevek, amelyeknek eredete visszanyulik a középkorba, mindössze 24 a négy községben, ezek hiteles adatok, eredetüket a történelem során feljegyzett adatok igazolják. A többi kialakult dülő név 1700 után és a jobbágyság eltörlése után 1860 körüli időben alakultak ki. -Hiteles forrás az 1860-84 körüli kataszteri felmérés térképei, mert hivatalosan itt ezeken az előrajzokon említik neveiket. Azt ma már pontosan nem lehet megállapítani, melyik dülőnév /egy-két kivétellel/ amikor alakult ki, csak úgy ha azt mondjuk 1700 után a törökök kiűzése után, amikor az újratelepülések létrejöttek, vagy a még létező falvak lakóinak létszáma gyarapodott, jöhettek létre az új dülőnevek falvak, puszták, majorok telepítésével példa rá Antal-falu, Istvánmajor telepítése.

- Éppugy, mint a később kialakult hozzáragasztott új nevek. A négy község Iharosberény, Iharos, Inke, P.sz.-péter községek 99 dülőneve közül 24-nek a neve vezethető vissza a középkorba. 75 dülőnév 1700 utáni eredetű, az egyéb nevek, amik a dülőnevek mellett használatosak a szóbeszédben 1883-84 után alakultak ki. A régi neveiket ma is ismerik a községekben, a Tsz-ek azonban már nem használja a dülőneveket számozzák a tábla földeket a dülőutakat elszántják.

1895.I.kötet 166.o. adatai szerint a területen a szőlőhegyen és a házhelyekben, házak körül az udvari részen termeltek gyümölcsöt ma is így van. A felsorolt adatok szerint alma, körte, cseresznye, meggy, őszibarack, kajszibarack, szilva, dió, mandula, gesztenye, /eper-szedet az utak mellett termelt/ volt a főbb termék a gyümölcsökből.

Egy érdekes adat 1895-ből Inkén 5.448 gesztenyefa volt, Iharosberényben mindössze 88 gesztenyefa volt. Most fordított az arány Inkén alig van gesztenyefa, ezzel szemben Iharosberény a gesztenye termelésről híres napjainkban. 1978-ban pl.: 300 /q/ gesztenyét vásárolt fel a Tsz.felvásárló. A területen a legtöbb gesztenyefa Iharosberényben a szőlőhegyen és a gesztenyésnek nevezett területen van.

Rengeteg szelidgesztenye fa van, /vagy csak inkább volt/ a környező erdőkben, ezeket azonban az utóbbi években az erdőgazdaság megritkította, pedig a gesztenye napjainkban nagyon keresett gyümölcs. A fa semmiféle ápolást nem igényel és a termőfa szinte befektetés nélküli hasznot nyújt, ráfordítás csupán szedéskor órabér fizetés.

Érdemes lenne ezen elgondolkodni az illetékeseknek mielőtt valamennyit kiirtanak, mert egy újraültetés után 30-40 év múlva várható valamelyes termés.

60, 80, 100 éves korában nyújt csak nagyobb mennyiségű termést. A szőlőhegyeken néhány lasponya-naspolya fa is akad, sz.péteren egy berkenyefa van a Szekáll féle házhelyen. A régebben termelt gyümölcsök több fajtáját termelik ma már, ezekhez járul még a már régebben is termelt, de napjainkban nagyobb területen termelt bogyós gyümölcsök termelése, ribizke, egres, málnát 100-200-300 négyszögölnön is termelnek, szerződnek az ÁFÉSZ-el a termelők így előnyösebb a termelőnek többet kap az áruért. A zöldségfélék közül szintén szerződés útján a káposztát és az uborkát termelik jobban, de leginkább az uborkát 1977-ben 1017 /q/ vásárolt fel a Tsz.felvásárló, /gesztenyéből 727 q-át, ribizkéből 22 q-át, 1978-ban málnából 347 q. Ezen kívül az ÁFÉSZ felvásárlók is működnek felvásárolnak hullógyümölcsöt is. A hullógyümölcs nagy része azonban veszendőbe megy, mert alacsony a felvásárlási ára, kifőzetni szesznek meg egyáltalán nem éri meg a termelőnek, mert méreg drágába kerül. Egy részét azért piacon is értékesítik Nagykanizsán.

Azt hiszem a népgazdaság számára minden termék fontos, így a veszendőbe menő hullógyümölcs is valószínű, ha olcsóbb lenne a kifőzése, nagyobb kedvet kap-

nának a termelők ennek az értéknek a megmentésére. A szeszt ma már más célra is fel lehet használni nemcsak az italmérésekben, italboltokban stb., hanem az iparban is hasznosítható. A bogycs gyümölcsök termelése érdekében feltörik a füves részt, vagy a kivágott szőlő helyére telepítik.

A kialakult ósrégi szokás szerint a zöldségfélék nagyobb részét a szőlőhegyen a szőlősorok között termelték és termelik napjainkban is a nagyobb mennyiségű uborkásnak külön területet alakítanak ki, egyéb zöldségféléket vagy hagymát, fokhagymát, paprikát, céklát, káposztát, petrezselymet, sárgarépát, karalábét, zellert,- ezeket a házhelyben kialakított kis kertben is termelik, itt virágokat is termelnek az évszaknak megfelelően, burgonyát régebben a szántóföldön termelték, ma a szőlőhegyen és a házhelyi részen termelik, de a Tsz-ben is van háztályi burgonyaföld, pl. 1977-ben 20 ha.-on 1600 q burgonyát termelt a "November 7." Tsz. A szőlőterület egyre csökken: 1834-44 közötti időben 867 ha. és 5892 m² szőlő volt Iharosberényben, Iharosban, Inkén, P.sz. péteren, S.csicsóban az öt községben, ma csicsót kivéve a négy községben 101 ha. 4273 m² a szőlőterület bizony ezen a területen is visszaesett a termelői kedv. Sajnos az a gyanum, az energiaszálság sok min-

denre felteszi majd a kérdést, hogy mit, hogyan tovább, csináljunk majd.

A régebben termelt mandula kipusztult az egész területen, ugyanigy az utszéi szederfák - az utfenntartó vállalat az 1960-as években irtotta ki ezt az értékes gyümölcsfa-félét, helyükre már nyir és egyéb bokrokat telepített. A vadcserezsnye fákól azonban még akad néhány a magasdi határban, de nem értékesítik.

Valamikor a régebbi időkben ezek az utszéi vadon termő gyümölcsfák táplálékot nyújtottak a vándornak szomját, éhségét elverhette vele. Ma is ki lehetne használni az utak mellékét az ut szélét pl.: dió, cserezsnye,- szilvafa telepítéssel pl. a Tsz-ek vennék gondozásba az utszéi gyümölcstermelést a területükön, így tábla földek szabadulnának fel, ahol buzát s más terméket lehetne termelni. A régi mezőgazdasági nagyüzemek dió és cserezsnyefát ültettek a csapások, utak mentére, közeli példa rá a magasdi pusztai diós-álé.

Iharosberényben előforduló családi
nevek.

Agg	Czár	Hajas	Laczó
Andrasek	Czink	Harmadás	Lakatos
Antalics	Czippán	Hegyháti	Ledniczky
Aracsi		Herbai	Lekh
	Császár	Hertelendi	Lepossa
Ács	Csendes	Holczer	Lémon
Ádám		Horváth	Lukács
	Dara		
Babitz	Dávid	Ihász	Madarász
Bagó	Deák	Illés	Magyar
Bakos	Döme		Marics
Balla		Kangyal	Maros
Balázs	Egyed	Kanyar	Martikán
Balhási		Kardos	Matyók
Barna	Éva	Kálmán	Merkl
Barnaki		Kápolna	Miholcsek
Bartó	Fadgyas	Kiss	Mihólás
Bata	Fehér	Kisházi	Molnár
Biró	Fujesz	Kollár	Mózes
		Kondor	
Bagma	Garai	Kovács	Nagy
Borbás	Gál	Kósz	Németh
Börsodi	Gilifter	Kötő	Novák
Bors	Grafits	Kőszegi	

Bozsoki	Golob	Ilenovits	Plantek
Bencze	Gulyás	Krémer	Papp
Berkes		Kubu	Pataki
Berke	Gyóri	Kulcsár	Pukovics
Bertok		Kunetz	Pál
			Pávics
		Takács	Persek
		Pamás	Petetz
		Tóka	Pencinger
		Tompek	Petrekovics
		Tuboly	Pécsi
		Tulman	Pécsek
		Turi	Porrogi
		Tüske	
Rajnai		Üst	
Ritási		Vajda	
Ritecz		Varga	
Sabján		Vass	
Sciliker		Völgyesi	
Soos		Vukor	
Sórnyci		Záborszky	
Subics		Zámbó	
Szabó		Zex	
Szakály		Zrinszky	
Szalai			
Szeles			
Szigeti			
Szóke		Orsos 16	
Szücs			

Iharosban előforduló családi

	nevek.			
Andri	Baksai	Bencsik	Cuba	Ember
	Balogh	Bodó		
Ádám	Beka	Bogdán	Csendes	Farsang
Árvai	Benczes	Boros		Fekete
			Dara	
Gádor	Lóczy		Tóth	
Gecseg	Lukács			
Gróf			Üst	
	Makár			
	Mérki			
Gyuretó	Mészáros		Varga	
	Molnár		Véghelyi	
Hegedüs				
Hegyí	Nagy		Zsulecz	
Honcs	Németh			
Holczer				
Hompó	Orsos 9			
Horváth				
	Papp			
Illés	Pásite			
	Pécsek			
Jakabfi				
Jobbágy	Rengel.			
	Riszli			
Katona				

Kálmán	Sári
Kengyel	
Krizsán	Szabó
Kiss	Szakály
Korona	Szalai
Kulcsár	Szalavári
Kunecz	

Inkén előforduló családi nevek.

Adorján	Ámán	Baranyai	Kis-Berkes	
Antal	Árvai	Bálint	Bognár	Bosznai
Ambrus		Bázel	Bohár	Biró
Arany	Balázs	Bekes	Boncz	Bujtor
	Bagonyai	Berta	Borongics	
	Barna	Berke	Borsodi	
	Ceze	Garai	Kamera	
	Chéman	Gál	Kelányos	Nagy
	Cipót	Gelencséri	Karácsony	Nárai
Kiss-Czippán		Gelencsér	Kardos	Németh
		Gerencsér	Kálmán	Novák
	Csabai	Goda	Kertész	
	Csapó		Kiss	Nyakas
	Császár	Gyórkös	Kristanecz	
	Csendes		Krisztek	Orsola
	Csima	Hajas	Koltai	Orsos
		Hajdu	Kosek	
	Darab	Harangozó	Kovács	Papp
	Diós	Harák	Kötő	Pancs

Dömötörfi	Harcz	Kövér	Pandur
Dunai	Hampséri	Klumzer	Pál
	Hauzer	Kulcsár	Páli
Éva	Helyes	Kustor	Penczinger
	Hermen		Péter
Fabsics	Herezsnák	Lakatos	Pintér
Fadgyas	Hidvégi	Landi	Piros
Farkas	Hiti	László	Pliha
Fazekas	Hollendel	Lovász	
Ferencz	Hollos	Lóczi	Radák
Ferincz	Hordosi		Rác
Ficzó	Horváth	Magyar	Ritecz
Filák	Huszka	Marton	Rózsa
Filó		Márkus	
Flimincsák	Imrei	Mélhenes	Kiss-Samu
Fliszár	Ivanovics	Mihátcsi	Sánta
Fülöp		Mohári	
		Molnár	Sfraus
		Mózes	Simon
			Skelec
			Somogyi
			Sörnyei
Szabó	Virth		Vida
Szakony	Volfinger		Vifinger
Szarka	Vörös		Virágh
Szántó			
Szentmártoni	Weinréb		

Székely	
Szép	Zab
Szilágyi	Zákányi
	Zelman
Takács	Zlatovics
Tamás	
Tempecz	Zsiborás
Tóka	
Torma	
Tóth	
Török	
Tuboly	
Turner	
Tüske	Üst
	Vadász
	Varga

Pogányszentpéter előforduló családi nevek

					Filák
Bakon	Beák	Bicsák	Bognár	Czigóth	Belencsér
Baksai	Bencze	Bocskor	Bokros		
Bátori	Benczes	Bogdán	Boncz	Cseke	
			Boros	Cser	
Hajdinák		Mendöl		Vajda	
Hajnal		Miszal		Varga	
Harkapper		Molnár			
Hegedüs				Zakócs	
Horváth		Nagy			
Hosszu		Nádasi			

	Németh
Imrei	Novák
Jassó	Orbán
	Orsos
Kara	
Kardos	Pankovics
Kálmán	Panska
Kámpics	Pavlovics
Kárpáti	Pál
Keglovics	Petrocsi
Keszler	Pécsek
Kincses	Pintér
Kisdeák	
Kiss	Sabjanics
Koczán	Sebők
Kodela	Seveiger
Kondor	
Konter	Szabó
Kovács	Szakál
Kóvesi	Szalai
Kuti	Székely
Latin	Takács
	Termó
Madács	
Májer	
Máté	

Férfi keresztnévek a területen a négy községben Iharosberényben, Iharosban, Inkén és Pogányszentpéteren.

Adolf, András, Antal, Attila, Ádám, Árpád, Béla, Boldizsár, Dávid, Dezső, Dénes, Ernő, Ervin, Ferencz, Gábor, Géza, György, Gyula, Imre, István, János, Jenő, József, Kálmán, Károly, Kelemen, Lajos, László, Mihály, Miklós, Nándor, Pál, Péter, Sándor, Tibor, Vincze, Vendel, Zoltán.

Számukat községenként nem közlöm, mert ezt pontosan úgy sem tudnám meghatározni, a múlt század végétől napjainkig. Az adatok az 1970-es népszámlálás adatai amely számlálás családi- és keresztnévekre vonatkozólag visszanyulik a múlt század végéig születés szerint.

Női keresztnévek.

Anna, Anita, Aranka, Ágnes, Bernadett, Borbála, Brigitta, Edit, Erika, Etel, Emilia, Erzsébet, Eszter, Éva, Flóra, Gabriella, Gizella, Gyöngyi, Hajnal, Ibolya, Ildikó, Klona, Irma, Irén, Ivett, Izabella, Johanna, Judit, Julianna, Klaudia, Karolin, Krisztina, Katalin, Marianna, Margit, Magdolna, Mária, Márta, Mónika, Olga, Rozália, Rózsa, Szabina, Szilvia, Teréz, Tímea, Valéria, Veronika, Zsuzsanna, Vilma, Klára.

Férfiaknál leggyakoribb keresztnév: a József, utána
János, István, Imre, György, Lajos, Sándor, László.

Nőknél a Mária, utána az Anna, Julianna, Katalin,
Margit, Erzsébet, Éva, Magolna, Rozália, Zsuzsanna,
Márta, Ilona.

Iherosberényi
ragadványnevek

Csatos - meszes Harmadás János, nem tudják honnét ered r. neve.

Lafi - Magyar Ferenc, nem tudják honnét ered r. neve.

Vörös Mari - Lukács Mária vörös színű hajáról nevezik, testi tulajdonságból eredő r. név.

Kiskezü - Boncz István egyik keze hibás volt, kisebb volt, mint a másik, testi tulajdonságból eredő r. név.

Cigány - Varga Ferenc fekete bőrű vagy barna bőrű, testi tulajdonságból eredő r. név.

Dékány - Balázs György a templomban, mint dékány működött, foglalkozásból eredő r. név.

Dékány - Balázs József-Balázs György után lett dékány.

Bogár - Varga Dezső az édesapjáról maradt rá, nem tudják honnét ered r. neve.

Kis - Pál József fiatalabb volt a családban.

Nagy - Pál József rokonságban az előbbivel ez idősebb volt születési időrendből eredő r.név.

Pizse - Szalai Sándor az egyik lovuknak pizse volt a neve, sokszor emlegette a pizse nevű lovát, ez volt a szokása, szokásból eredő r.név.

Kisgyuri - Takács József nagyapjáról maradt rá alacsony termetű ember volt és György volt a keresztnéve, testi tulajdonságból és keresztnévből eredő r.név.

Sudinájsz - Zrinaszki József beszédének mindig a Sudinájsz volt a csattanója, szokásból eredő r.név.

Bikásék - Boncz Lajos a község bikáit kezelték régen, foglalkozásból eredő r.név.

Péter - Horváth Imre nagyapjuknak Péter volt a keresztnéve, keresztnévből eredő r.név.

Kéményseprő - Horváth Imre kéményseprő volt, foglalkozásból eredő r.név.

Kis - Zex-Bartó József az apósának Zex volt a családi neve és kistermetű ember volt, családi és testi tulajdonságból eredő r.név.

Pap - Szakály József Pap nevű család mellett laktak, szomszéd családtól nyert r.név és lakóhelyről.

Ádám - Szabó György dédapjuknak volt Ádám a családi neve Szabó Ádáméknak is mondják őket, családi névből eredő r.név.

Huszár - Varga Sándorné a nagyapjuk huszár volt a hadseregben, katonai szolgálatból eredő r.név.

Kuli - kuku - Szabó Lajos gyerekkorában a kakas kukorikulását ejtette így, pösze volt.

Mizger - Persek János anyósának az édesapjáról maradt rájuk, nem tudják honnét ered r.neve.

Fekete - Varga - Marics Sándorné az apósának volt Varga a neve, a fekete név nem tudják honnét ered, családi névből eredő r.név.

Péter - Horváth Sándor - Horváth Imrével rokonságban.

Pádi - sűrű - Varga Lajos, nem tudják honnét ered r. neve, vagyis miért mondják Pádi-sűrűnek.

Bander - Szakály József Bander nevű utca-közben laktak, lakóhelyről eredő r.név.

Kocsmáros - Takács Józsefné kocsmárosok voltak a faluban, foglalkozásból eredő r.név.

Banderné - Illés Józsefné férje után mondták.

Dunájszi - Lukács István, nem tudják honnét ered r. neve.

Mini - Barnaki Jánosné picit termetű /ujabb/ testi tulajdonságból eredő r.név.

Pupi - Szalai Lajos az édesapja pupus volt, testi tulajdonságból eredő r.név.

Vadász - Horváth János az apósának Vadász volt a családi neve, családi névből eredő r.név.

Bebők - Mózes József mostohaapjának volt a családi neve, családi névből eredő r.név.

Csendes - Bertok Sándor csendes ember, halkán beszélt, lelki tulajdonságból eredő r.név.

Szakál/piciny/- Kása - Szakály Lajos

Szakál/piciny/-Kása Szakály Sándor a Szakál családi névből a Kása szintén családi név, nagyanyjuknak volt Kása a családi neve, picinyt nem tudják honnét ered.

Bodó - Szakály Géza valamelyik elődjük volt Bodó nevű, családi névből eredő r.név.

Kereskedő - Tóth István állatkereskedő volt, foglalkozásból eredő r.név.

Pali - Szakály Gyula dédapjának Pál volt a keresztnéve, keresztnévből eredő r.név.

Lisztes - Bertok Sándor, nem tudják honnét ered r. neve.

Tiribok - Ihász Jenő a dédapja gyermekkorában a cserebok-bogárnak azt mondta: tiribok, pösze volt.

Kovács - Krampek Sándorné férje kovácsmester volt, foglalkozásból eredő r.név.

Lidi - Varga Ferenc mostohája Lidi nevű volt, keresztnevből eredő r.név.

Ponalos - Varga Sándorné a férje gyermekkorában az édesapjával kocsival gabonát vitt órletni a malomba. Az egyik zsák, amibe rozs volt, kioldódott és folyt a rozs belőle. Varga Sándor csak mondta az édesapjának, édesapám ponalos, az édesapja meg csak mondta, jól van édes fiam, csak tanulj beszélni, mert pösze volt, nem tudta kimondani folyik a rozs, a rozs aztán elfolyt mire a malomba értek.

Tüzkü - Varga Mihály pattogós, mozgékony ember volt, testi tulajdonságból eredő r.név.

Bogár - Varga Lajos.

Nem tudják honnan ered r.nevük.

Bogár - Varga Imre

Nyulas - Szücs Györgyné, ismeretlen eredetű r.név.

Nagy-Gyura - Tóth Sándor nagyapja magas termetű ember volt, György volt a keresztneve róla maradt rá, testi tulajdonságból és keresztnevből eredő r.név.

Lidi - Varga Ferenc mostohája Lidi nevű volt, keresztnevből eredő r.név.

Ponalos - Varga Sándorné a férje gyermekkorában az édesapjával kocsival gabonát vitt órletni a malomba. Az egyik zsák, amibe rozs volt, kioldódott és folyt a rozs belőle. Varga Sándor csak mondta az édesapjának, édesapám ponalos, az édesapja meg csak mondta, jól van édes fiam, csak tanulj beszélni, mert pösze volt, nem tudta kimondani folyik a rozs, a rozs aztán elfolyt mire a malomba értek.

Tüzkü - Varga Mihály pattogós, mozgékony ember volt, testi tulajdonságból eredő r.név.

Bogár - Varga Lajos.

Nem tudják honnan ered r.nevük.

Bogár - Varga Imre

Nyulas - Szücs Györgyné, ismeretlen eredetű r.név.

Nagy-Gyura - Tóth Sándor nagyapja magas termetű ember volt, György volt a keresztneve róla maradt rá, testi tulajdonságból és keresztnevből eredő r.név.

Fercsi - Boncz Ferencné az édesapjának Fercsi volt a beceneve /Tóth Ferenc/ becenevből eredő r.név.

Biró - Tóth Mihályné az édesapja falubiró volt, hivatalból eredő r.név.

Akasztott - Varga Józsefné, nagyapjuk felakasztotta magát.

Ispár - Varga József apósát mondták Ispán Boveznak róla maradt rá, ismeretlen eredetű r.név.

Kőműves - Deák Ferenc kőművesmester volt, foglalkozásból eredő r.név.

Hamus - Horváth József, ismeretlen eredetű r.név.

Hamus - Horváth Ferenc rokonságban az előbbivel.

Szürke - Szalai Jánosné, szürke lovaik voltak.

Muzsikus - Szalai Józsefné, ismeretlen eredetű, férje rokonságban áll a citerás Szalai Jánosné férjével.

Fircing - Szalai János az osztrák-magyar monarchia idején a közös hadseregben fűhver volt Fircingre alakították, katonai szolgálatból eredő r.név.

Postás-susster - Kulcsár József postás és cipész volt az édesapja, foglalkozásból eredő r.név.

Gocán - Zámbo János, ismeretlen eredetű r.név.

Vitéz - Borbás Ferenc katonai szolgálatból eredő r.név.

Órás - Szücs János valamelyik elődjük órás volt, foglalkozásból eredő r.név.

Totora-kucsár - Varga Vince feleségének a nagyapja Kulcsár nevű volt, a totora ismeretlen eredetű r.név.

Órás - Szücs Imre rokonságban Szücs Jánossal.

Gyuri - Szakály Sándorné

a gyuri név eredete ismeretlen.

Gyuri - Szakály Imre

Szakály Sándornét hegypásztor Sándornénak is mondták, férje hegypásztor volt, foglalkozásból eredő r.név.

Órás - Szücs József rokonságban az órás-Szücsökkel.

Ficzkóné - Ács Mihályné első férje után nevezik Ficzkónénak, családi névből eredő r.név.

Kangyerek - Boncz Sándor, ismeretlen eredetű r.név.

Fekete - Boncz Sándor fekete bőre volt, testi tulajdonságra utaló r.név.

Bóha - Bolhási József, nevük után.

Dunájszi - Lukács József, rokonságban a Lukács családdal.

Bóha - Balhási János rokonságban a Balhási családdal.

Bogár - Varga Dezső rokonságban a Varga családdal.

Órás - Szücs István, rokonságban a Szücs családdal.

Tojásos - Lekk Jánosné tojásszedő volt, foglalkozásból eredő r.név.

Ilona - Tóth Ferenc nagyanyjának volt Ilona a keresztneve, keresztnévből eredő r.név. Hegy-Tóthnak is mondják őket a szőlőshegyben laktak, lakóhelyről eredő r.név.

Citerás-Büstös - Szalai Jánosné a citerás r.név ismeretlen, Füstös/Erzsébet/ volt a leánykori neve, családi névből eredő r.név.

Fliszár Jóska - Ádám József édesanyja leánykori családi neve volt Fliszár, családi névből eredő r.név.

Téglás - Szalai Kálmán az édesapja téglásmester volt, foglalkozásból eredő r.név.

Ragadvány és családi névvel
együtt is nevezik őket.

Csatos - Harmadás, meszes Harmadás

Lafi - Magyar, Cigány - Varga, Dékány - Balázs,
Vöröse - Lukács, Bogár - Varga, Kis - Pál, Nagy -
Pál,
Kiskezű - Boncz, Pizse - Szalai, Kisgyuri - Takács,
Suóinásj - Zrinszki, Bikás - Boncz, Kéményseprő -
Horváth, Kis-Zex - Barto, Pap - Szakály, Ádám-Szabó
Huszár - Varga, Kuli-kuku - Szabó, Mizger - Persek,
Fekete - Varga, Péter - Horváth, Pádi-sűrű - Varga,
Bander - Szakály, Kocsmáros - Takács, Banderné -
Illésné, Dunájszi - Lukács, Mini - Barnakiné, Pupi -
Szalai, Vadász - Horváth, Bebők - Mózes, Csendes -
Bertok, Piciny-kása - Szakály, Bodó - Szakály, Ke-
reskedő - Tóth, Pali - Szakály, Lisztes - Bertok,
Tiribok - Ihász, Kovács - Krampek, Lidi - Varga,
Ponalos - Varga, Tüzkü - Varga, Nyulas - Szücs,
Nagy-Gyurka - Tóth, Fercsi - Boncz, Akasztott-Varga,
Ispán - Varga, Kömüves - Deák, Hamus - Horváth,
Szürke - Szalai, Muzsikus - Szalai, Fircing - Szalai,
Postás-susztter - Kulcsár, Gocán - Zámbó, Vitéz-Borbás

Órás - Szücs, Totora-kucsár - Varga, Gyuri-Szakály,
Hegypásztor - Szakály, Kangyerek - Boncz, Fekete-
Boncz, Tojásos - Lekk, Ilom - Tóth, Citerás-füstös-
Szalai, Fliszár - Ádám, Téglás - Szalai,

Egymásközött pl. ha beszélgetnek akár a férfiak, vagy
nők nemcsak a férjeik ragadványneve kerül szóba, az
asszonyoké is szóba kerül férjeik r.nevével pl.:

Csatos vagy meszes Harmadásné, Laki Magyaréné,
Vörös - Lukácsné, Bogár - Vargáné, Kis - Pálné,
Nagy- Pálné, Kiskezü - Bonczné, Pizse - Szalainé,
Kisgyuri - Takácsné, Sudinájsz - Zrinszkiné, Bikás-
Bonczné,
Kéményseprő - Horváthné, Kis-Zex- Bartóné, Pap -
Szakályné,
Ádám - Szabóné, Huszár - Vargáné, Kuli-kuku-Szabóné,
Mizger - Persekné, Fekete - Vargáné, Péter - Horváthné,
Pádi-sűrű - Vargáné, Bander - Szakályné, Kocsmáros -
Takácsné,
Bander - Illésné, Dunájszi - Lukácsné, Mini-Barnakiné-
ez az ő r.neve.
Pupi - Szalainé, Vadász - Horváthné, Bebők - Mózesné,

Csendes - Bertókné, Piciny vagy kása - Szakályné,

Bodó - Szakályné,

Kereskedő - Tóthné, Pali - Szakályné, Lisztes -

Bertókné,

Tiribok - Ihászné, Kovács - Krampekné, Lidi - Vargáné,

Ponlos - Vargáné, Tüzkü - Vargáné, Nyulas - Szücsné,

Nagy-gyura - Tóthné, Fercsi - Bonczné, Akasztott -

Vargáné,

Ispán - Vargáné, Kőműves - Deákné, Hamus - Horváthné

Szürke - Szalainé, Muzsikus - Szalainé, Fircing- Szalainé,

Postás-suszter - Kulcsárné, Gocán - Zámbóné, Vitéz -

Borbásné,

Órás - Szücsné, Totora -kucsár - Vargáné, Gyuri -

Szakályné,

Hegypásztor - Szakályné, Kangyerek - Bonczné, Fekete

Bonczné,

Tojásos - Lekkné, Ilona - Tóthné, Citerás-füstös -

Szalainé,

Fliszár - Ádámné, Téglás - Szalainé

Alakították továbbra is a ragadványnevekkel való megjelölést pl.: a keresztnevéknél is főleg, ha csipős megjegyzést tettek valakire, ez régen is így volt, ma is így van. A család bármelyik tagjára is mondják pl.: férfire is, nőre is:

Ilyenformán: Csatos-meszes - Jancsi

Lafi - Ferkó, Vörös - Mari, Kiskezü - Pista,

Cigány - Ferkó.

Dékány - Gyurka, Dékány - Jóska, Kis - Jóska,

Nagy - Jóska, és így tovább.

A legtöbb ragadványnév már olyan régi, hogy még az idősebbek is alig-alig emlékeznek vissza, némelyikre, vagy egyáltalán nem tudják miért és milyen történetből ered egyik másik r.név. A legérdekesebb r.név, ami ebben a községben előfordul a panalos ezt a szót szinte semmihez sem lehet hasonlítani, ha nem tudnánk, hogy foly a rozs -vagy folyik a rozs, a zsákból, mondatból alakult, nem hiszem, hogy bárki is rájönne jelentőségére.

Ilyen még a Pizse r.név ki gondolná gondolná pl. hogy ez lónak volt a neve. Aztán még pl.: a Kuli-kuku sohasem jönne rá az ember, hogy ez a szó a

kakaakukorékolásból ered. A Pupí r.név pl.: P.sz.
péteren Pupí Hajnal lakóhelyről ered, egy pupon
állt házuk, Ihárosberényben pl. testi tulajdonság-
ból ered. Vagy a Tiribok, amely r. név egy bogár-
tól - cserebogártól ered - beszédhibából éppen
ugy, mint a panalos, a kuli-kuku-.

Iharos. Ragadványnevek.

Családi névből eredő.

Jámbor - Szabó János mostoha apjáról ragadt rá Jámbor volt a családi neve.

Kis - Horváth Lajos felesége nagyapjáról ragadt rá Kis volt a családi neve.

Győri - Beke József feleségének volt győri a családi neve óróla veszik győrinek.

Jagodics - Horváth Lajos Jagodics nevű rokonai nevelték, tőlük kapta a Jagodics nevet.

Takács - özv.Laczó Jánosné leánykori családi neve Takács volt, saját családi nevét kapta r.nevének.

Beke - Horváth Istvánné leánykori családi neve Beke volt, saját családi nevét kapra r.névnek.

Lőczi-Hecer - Horváth József Lőczi nevet nagyapjáról kapta Lőczi volt a családi neve. A hecer nevet nem tudják honnét ered, de azt igen, hogy nagyon haragszik ha így szólítják.

Kálmán - Horváth József anyai nagyapjának Kálmán volt a családi neve, óróla ragadt rá a Kálmán r.név.

Cseh Rozika - özv.Cseh Jánosné férje családi nevéből nevezik.

Szentgyörgyi - Lőczy János feleségének leánykori családí neve Szentgyörgyi volt, feleségéről ragadt rá a r.név.

Keresztnévből eredő r. név.

Ádám - Horváth János a nagyapja Ádám keresztnévű volt róla kapta r.nevét.

Naca - Beke Józsefné naca volt a keresztnéve, saját keresztnévét kapra r.névnek.

Tamás - Kovács Lajos, nagyapjának Tamás volt a keresztnéve, róla ragadt rá a r.név.

Marcin - Horváth Vilmos nagyapjának Márton volt a keresztnéve, a keresztnévét kitekerék Mártonról Marcinra alakították.

Péter - Horváth János édesapja keresztnéve Péter volt őtőle kapta r.nevét.

Sándor Lajcsi - Sári Lajos dédapjának Sándor volt a keresztnéve.

Szokásból eredő r.név.

Fütyöri - Horváth Antal nagyapjáról maradt rá, aki fütyörésző, jókedvű ember volt.

Dingó - Rengel Vendelné férje fél ujságpapírba szokta csevarni a cigarettát, ezért nevezték dingónak.

Testi tulajdonságra utaló r.név.

Hosszu - Lőczy István, magastermetű ember.

Gyorma - Ádám Imre nagy hasa volt, szeretett inni,enni.

Szusza - Lőczy Lajos lassu, szöszmötölő ember volt.

Kis - Sári József alacsony termetű ember.

Nagy - Sári József magastermetű ember.

Lakóhelyről eredő r. név.

Zágrábi - Dobri Lajos, a nagyapja Zágrábban volt vasuti alkalmazott, ott is laktak.

Foglalkozásból eredő r.név.

Dobos - Novák József az I.világháboruban nagyapja dobos volt, ő meg kisbíró volt a faluban.

Kovács - Bodo György kovács volt a foglalkozása.

Csordás - özv.Szabó Jánosné édesapjának csordás volt a foglalkozása.

Kovács - Lőczy Ferenc kovács volt az apja, ő szintén kovácsmester.

- . - . -

Ismeretlen eredetű r.név.

Szulák - Németh József nem tudják honnét ered a r.név.

Tánti - Nagy József nem tudják honnét ered a r.név.

Kis-Jankó - Horváth Sándor, nem tudják honnét ered a r.név.

Részeges - Sári János amint mondják rettentően szerette a bort.

Férjeik ragadványnevről nevezik családnévvel feleségeiket.

Jámbor - Szabóné, Kis - Horváthné, Győri - Bekéné, Jagodics - Horváthné, Takács - Loczóné, Beke - Horváthné, Lőczy-Hecser - Horváthné, Kálmán - Horváthné Szentgyörgy - Lőcziné, Ádám - Horváthné, Naca - Bekéné, Tamás - Kovácsné, Marcin - Horváthné, Péter - Horváthné, Sándor Lajcsiné, Fütyöri - Horvátné, Dingó - Rengelné, Hosszu - Lőcziné, Gyorma - Ádámné, Szusza - Lőcziné, Kis - Sáriné, Nagy - Sáriné, Zágrábi - Dobriné, Dobos - Novákné, Kovács - Bodóné, Csordás - Szabóné, Kovács - Lőcziné, Szulák - Némethné, Tánti - Nagyné Kis-Jankó - Horváthné, Részeges - Sáriné.

Férjeik r.nevével is nevezik feleségeiket.

Pl.: Jámborné, Kisné, Győriné, Jagodicsné, Takácsné, Bekéné, Lőczy-Hecerné, Kálmánné, Szentgyörgyiné, Ádámné, Nacáné, Tamásné, Marcinné, Péterné, Sándorné, Fütyöriné, Dingóné, Hosszuné, Gyormáné, Szuszáné, Kisné, Nagyné, Zágrábiné Dobosné, Kovácsné, Csordásné, Kovácsné, Szulákné, Tántiné, Kis-Jankóné, persze aki már halott valamiért a ragadványnevekről az megkérdezi, hogy ki az a Kisné, akkor rámondják, hogy a Horváthné. Az van a bajban, aki azt hiszi, hogy a halott név családi név pl.: Gyormánének szólítja Ádám Imrénét, kiigazítják az illetőt némi hozzáfűzni valóval.

Inke: ragadványnevek

Dávid - Czippán József a dédapja volt Dávid keresztnevű óróa maradt rá a Dávid név, keresztnévből eredő r.név.

Bertók Tüske Rózsa - Bertók Péterné férje családi nevét kapta r.névnek leánykori neve Tüske Rózsa, családi névből eredő r.név.

Csoma Ceglédi - Kismihály Györgyné, Csoma nevű volt valamelyik nagyapja, Czippán családból származik, Czippánról magyarosították Ceglédire. Családi névből eredő r.név.

Hadocsek pipás - Hidvégi József, Hadocsekről Hidvégi-re magyarosított, nagyapját hívták pipás Samunak, róla maradt rá a pipás r.név.

Kucsár - Kis Czippán Józsefné, Kucsár volt a családi neve Kucsár Vica. Családi névből eredő r.név.

Daca - Tüske Tibor - Daca Tibinek is mondják, a nagyapjáról maradt rá a Daca r.név /apai nagyapjáról/ Ismeretlen r.név.

Csapó - Berkes József anyai nagyapja volt Csapó nevű családi névből eredő r.név.

Bertalan - Berkes György - Bertalan Gyurának is mondják, valamelyik nagyapja volt Bertalan nevű, valószínű, anyai nagyapja lehetett, lehetett családi vagy keresztnévből eredő r.név is.

Szomoru - Berkes József anyai nagyapja volt szomoru nevű családi névből eredő r.név.

Csapó- Berkes Imre egy családból származik Berkes Józseffel.

Magda - Papp Kálmánné leánykori neve Magda keresztnévből eredő r.név.

Elnök - Cipót Antal tanácselnök volt a községben, foglalkozásból eredő r.név.

Dudás Jóskáné - Gelencsér Józsefné, férjének az anyai nagyapja volt Dudás nevű. Első lakók voltak Inkén a törökfutás után. Családi névből eredő r.név.

Biliki - Kis János még az öregapjáról maradt rá, ismeretlen r.név.

Burkus - Czippán György nagyapját hívták így, nem tudják miért.

Cuk - Czippán József nagyapjáról maradt rá, ismeretlen r.név.

Tukman - Baranyai István nem tudják honnét ered. Ismeretlen eredetű r.név.

Csipi - Tüske Ernő anyáé nagyapjáról maradt rá ismeretlen eredetű r.név.

Totolla - Berkes László örökbe fogadta a Berkes család ismeretlen eredetű r.név.

Gánica - Czippán Vincze szereti a gánicát enni, étkezésből eredő r.név.

Gánica - Czippán János egy családból származik, Czippán Vincével, valószínűnek tűnik, sűrűn fordult elő a család asztalán a gánica.

Dani - Tadgyas János nagyapjáról maradt rá melyikről apai-anyai? ismeretlen eredetű r.név.

Dömötör - Szabó József az apósa Dömötörffi volt, őtől kapta r.nevét. Családi névből eredő r.név.

Nádas-vő Szilágyi Ferenc azért nevezik nádas-vőnek, mert a nagyapja elbujt a nádasban és ott találtak rá, azóta nevezik Nádasnak.

Csuzi - Lovász László kártyázás közben mondta, hogy Csuzi - vagyis huzni lapot a csomagból, a másik rá mondta pöni, szórakozásból eredő r.név.

Paraszt - Horváth Ferenc feleségének Paraszt Mária volt a neve. Családi névből eredő r.név.

Péter-vő - Németh Sándor az apósának László Péter János volt a neve, keresztnévből eredő r.név.

Fekete - Harangozó István anyai nagyapjának Fekete volt a neve, családi névből eredő r.név.

Pece - Czippán Józsefné a nagyapjáról maradt rá, annak mondták pece csicsa, ismeretlen eredetű r.név.

Mózes - Tóth Imréné az anyósának Mózes Katalin a neve, családi névből eredő r.név.

Bonczkó - Dömötörffi Sándor a dédapjukat is már Bonczkónak nevezték, ismeretlen eredetű r.név.

Birczsi - Biró József a nagyapjáról maradt rá, ismeretlen r.név. De valószínű rövidítés is lehet pl. Birjózsi, birójózsi.

Nagy - Lovász Imre derék nagy magas ember. Testi tulajdonságból eredő r.név.

Gánica - Juli - Lovász Istvánné - Gánic, Czippán családból.

Hönten - Kis Czippán László apai nagyapjáról maradt rá, ismeretlen r.név.

Hülyek - Németh János apai nagyapjáról maradt rá. Ismeretlen r.név.

Péter Gyura - László György a Péter név nagyapjáról maradt rá, Péter volt a keresztnéve a Gyura a saját neve, keresztnévből eredő r.név.

Csibe - Ferincz Lajos apai nagyapjáról maradt rá. Ismeretlen eredetű r.név.

Vargya - Németh Györgyné apai nagyapjáról maradt rá, ismeretlen eredetű r.név.

Prósza - Czippán Imre, ismeretlen r.név.

Burmus - Berke Sándor nagyapjáról maradt rá, ismeretlen r.név.

Pücskös - Kővér Béla nagyanyjáról maradt rá, azt hívták így, ismeretlen eredetű r.név.

Bagó - Szőke - Németh Györgyné férjének édesapjáról maradt rá, férjének, apjának bagó volt a r.nevük, mert több németh család is volt pl. az apósának szőke volt a haja, így Bagó-szókének nevezték. A bagó név honnét ered, ismeretlen.

Csibe - Ferincz Sándor egy családból Ferincz Lajossal.

Bagó - Németh Sándorné egy családból a "Bagó-szókékel."

Birozsi - Biró János - Birózi Józseffel egy családból.

Muszka - vó - Dömötörfi József az apósát nevezték így róla kapta a r.nevét.

Sziva - Árvai József édesapjáról kapta, ismeretlen r.név.

Vargya - Nagy Eszter a Németh Családban.

Csoma - Pintér József az apósáról kapta a Csoma nevet, Kismihály Györgynével rokonságban.

Dagatálló - Gelencsér Tibor anyai nagyapjáról nevezik így, ismeretlen r.név.

Kucsár - Kati - Kis-Berkes Jánosné a Kucsár nevet apjáról, nagyapjáról kapta Kucsár-, cinkár volt a r.névük, Kati volt a keresztnéve. A Kucsár-Cinkár név eredete ismeretlen.

Zsormoka - Kis Czippán Sándor az édesapjáról maradt rá ismeretlen r.név.

Hülyek - Németh Imre, Németh Jánossal egy családból.

Kisgazda - Kulcsár Dávidné férjének a nagyapjáról kapta r.nvét.

Prósza - Czippán Ferencz, Czippán Imrével egy családból.

Burmus - Berkes Ferencz ismeretlen r.név.

Magyar - Czippán Kálmán édesapjáról maradt rá, a r.név - eredete ismeretlen.

István - vő - Hollós István az apósának Istév volt a cs.neve. Családi névből eredő r.név.

Barabás - Krisztek György az apósának az apósa volt Barabás nevű. Családi névből eredő r.név.

Csoma - Czippán Jánosné - Csoma, Ceglédi Családból - Czippán - származik.

Dávid - Dávid-Czippán Dávid nagyapja is Dávid volt, a két keresztnévet összevonták Dávid-Dávid keresztnévből eredő r.név.

Dávid - Biró György-rokonságban a Czippánokkal édesanyja leány volt.

Dávid - Biró Sándor rokonságban a Czippánokkal.

Dávid - Kis József rokonságban a Czippán családdal.

Gánica - Czippán György-rokonságban Czippán Vincze családjával.

Marcin - Kulcsár József /a Martont régebben még a mult században, de még a századunk elején is Marcinnak becézték/. Nagyapja Márton volt, keresztnév-
ből eredő r.név.

Trucek Annus - Takács Józsefné csak ennyit tudnak az öregekről maradt rá a Trucek név a keresztnéve Annus volt.

Kukó - Tüske János, csak ennyit tudnak, az öregapjáról maradt rá.

Balogh - László Árpád nagyapja /anyai/ neve Balogh volt. Családi névből eredő r.név.

Bognár - Kis Berkes Lászlóné az apósáról nevezik Bognárnak, ismeretlen r.név.

Bognár - Berkes József rokonságban a Kis Berkes családdal.

Burmus - Berkes János rokonságban a Berkes családdal.

Bubos - László Lajos nem tudják miért kapta, még gyermekkorában ragadt rá, kitűnő parasztgazda. A ragadványnevéért nagyon haragszik az adatközlők szerint.

Pali - Szabó György nagyapjának volt Pál a keresztneve, keresztnévből eredő r.név.

Gocsa - Tóth Andrásné édesapja családi neve volt Gocsa. Családi névből eredő r.név.

Zsulec - Ivanovics József nagyapjáról maradt rá, ismeretlen r.név.

Porcsa-vő - Rácz Ferenc az anyósának az apja Porcsa nevű volt. Családi névből eredő r.név.

Marcin - Kulcsár Lajos nagyapja Márton nevű volt. A régebbi időben a Márton nevűeket Marcinnak becézték. Keresztnévből eredő r. név.

Nagy Ferkó - Takács János anyai nagyapjának Nagy Ferenc volt a neve. Családi és keresztnévből eredő r.név.

Mózes - Lőczy Józsefné leánykori családi neve Mózes volt. Családi névből eredő r.név.

Diák - Berkes Dezső apai nagyapjáról kapta a r.nevet. Ismeretlen r.név.

Burkus - Czippán István rokonságban Czippán György családjával.

Biró - Biró Ferenc rokonságban Biró József családjával.

Varga - Czippán György édesanyjáról maradt rá Varga volt a leánykori családi neve. Családi névből eredő r.név.

Kanadai - Horváth Antal kint lakott a mezőn, azért mondják Kanadainak, a mezei lakóhelyéről eredő r.név, a kanadai nevet talán ezért kapta, mivel hasonló életmódban élt, mint pl. a kanada telepesei.

Csibe - Árvai Györgyné rokonságban a Ferincz családdal.

Nemes - Kovács József édesanyja családi neve volt Nemes.

Csibe - Ferincz Józsefné rokonságban a Ferincz családdal.

Magtáros - Nagy János az édesapja magtáros volt az uradalomban. Foglalkozásból eredő r.név.

Szentmárton-vő - Pál József az apósának Szentmárton volt a családi neve. Családi névből eredő, de mint vő, házasságból eredő r.név.

Burkus - Czippán János rokonságban Czippán György családjával.

Csöklivő - Fadgyas József, az anyósa Csökli nevű volt. Családi névből eredő és házasságból eredő r. név.

Szomoru - Berkes Pál rokonságban Berkes József családjával.

Lipi - Kovács Sándor feleségének Berkes Ilonának lipi volt a r.neve.

Bognár - Kisberkes János rokonságban a Berkes családdal.

Hülyek - Németh Józsefné rokonságban Németh János családjával.

Csibe - Ferincz György rokonságban Ferincz Lajos családjával.

Dinnyés - Eálint Jánosné dinnyét termeltek az uradalomban. Foglalkozásból eredő r.név.

Rigó-piros - Kis Berkes József a sok Kis Berkes család közül pl. őt így különböztették meg Rigó-piros- Rigó név eredete ismeretlen, de szép piros arcu ember volt, állítólag szerette a bort is -/de csak az vessen követ a másokra, aki nem szereti a bort, megvallom őszintén magam is szívesen poharazgatok/ Tes-ti tulajdonságra utaló r.név.

Dudás - Gelencsér Mihály anyai nagyapja volt Dudás nevü. Családi névből eredő r.név.

Dudás-Sandi Kati - Gelencsér Katalin rokonságban Ge-lencsér Mihály családjával, innen a Dudás név, édes-anya Sandi /község/ leány volt- Kati a keresztnéve.

Csikósné - Adorján Ernőné férje csikós volt az inkei uradelomban. Foglalkozásból eredő r.név.

Hülyek - Németh Józsefné rokonságban, Németh János családjával.

Belegi-vő - Pintér Miklós apósának Belegi volt a neve. Családi névből eredő r.név.

Csonka - Kovács Géza egyik rokonuknak Csonka volt a keresztnéve, arról nevezték el. Családi névből eredő r.név.

Cukk-vő - Karácsony Ferencz feleségének az édesapja Cukk nevű volt.

Baglas - Burkus - Németh István rokonságban a Czippán György családjával a Baglas név eredete ismeretlen.

Hülyek - Goda Györgyné rokonságban Németh János családjával.

Burkus - Czippán János rokonságban Czippán György családjával.

Burkus - Czippán Árpád rokonságban Czippán György családjával.

Kucsár - Harcz János rokonságban Kis Berkes Jánosné családjával, vő.

Burkus-vő - Kosek Antal rokonságban Czippán György családjával.

Kucsár-Csarnokos - Mihácz Imre rokonságban Kis Berkes Jánosné családjával, Tejcsarnokos volt. Foglalkozásból eredő r.név.

Csarnokos - Kovács István tejcsarnokos volt, foglalkozásból eredő r.név.

Kispor - Scheiman Jánosné édesapja r.neve volt, ismeretlen r.név.

Burkus - Czippán Sándor rokonságban Czippán György családjával.

Kapitány - Horváth József az édesapjáról maradt rá, feszesen járt, mint a kapitány. Testi tulajdonságból eredő r.név.

Bakter - Horváth Zoltán az öregapja bakter volt, Inkeyantalfán. Foglalkozásból eredő r.név.

Búbós - László József rokonságban László Lajos családjával.

Prósza - Czippán Kálmán rokonságban Czippán Imre családjával.

Gelencsér-kosaras - Magyar Lajos az elődökről maradt rá, Gelencsér vagy -fazekas mesterség, kosaras, kosárfonó mesterség. Foglalkozásból eredő r.név.

Sávolyi - Horváth János

Sávolyi-Paliné - Horváth Pálné

Sávolyi - Horváth Józsefné. Sávoly községből származnak lakóhelyről eredő r.név.

Kanadai - Horváth Péter rokonságban Horváth Antallal.

Csuta - Árvai Lajos nagyapjáról /apai/ kapta ismeretlen r.név.

Suber - Czippán György édesapjáról maradt rá rokonságban a Czippánokkal. Ismeretlen r.név.

Kukusza-Kati - Ferencz Györgyné édesanyjáról maradt rá. Ismeretlen r.név.

Sziva - Árvai Sándor édesapjukról maradt rá. Ismeretlen r.név.

Borzok - Németh Sándor Véséről származik. Ismeretlen r.név.

Korics - Kisberkes Ferencz ismeretlen r.név.

Szulák - Bertók Ferencz édesanyjáról maradt rá. Ismeretlen r.név.

Bonczkó - Dömötörfi József rokonságban Dömötörfi Sándorral. Nemespátróból származnak.

Ragadvány neveikről nevezik őket családi
névvel.

Dávid	-	Czippán
Bertók	-	Tüske Rózsa
Csoma	-	Ceglédi Kis Mihály
Hadocsek	-	Hidvégi
Kucsár	-	Kis Czippánné
Daca	-	Tüske
Csapó	-	Berkes
Bertalan	-	Berkes
Szomoru	-	Berkes
Magda	-	Pappné
Dudás	-	Gelencsérné
Biliki	-	Kiss
Burkus	-	Czippán
Cukk	-	Czippán
Tukman	-	Baranyai
Csipi	-	Tüske
Totolla	-	Berkes
Gánica	-	Czippán
Dani	-	Tadgyas
Dömötör	-	Szabó
Nádas-vő	-	Szilágyi
Csuzi	-	Lovász
Paraszt	-	Horváth

Péter-vő	-	Németh
Fekete	-	Harangozó
Pece	-	Czippán
Mózes	-	Tóth
Bonckó	-	Dömötörfi
Birózsai	-	Biró
Könten	-	Kis Czippán
Hülyek	-	Németh
Péter	-	Gyura László
Csibe	-	Ferincz
Vargya	-	Németh
Prósza	-	Czippán
Burmus	-	Berke
Pücskös	-	Kövér
Bagó-Szóke	-	Németh
Bagó	-	Némethné
Muszka-vő	-	Dömötörfi
Vargya	-	Nagy
Csoma	-	Pintér
Dagatálló	-	Gelencsér
Zsormoka	-	Kis Czippán
Kisgazda	-	Kucsár
Burmus	-	Berkes
Magyar	-	Czippán
Dávid	-	Dávid Czippán
Dávid	-	Biró

Dávid	-	Kis
Marcin	-	Kuhsár
Kukó	-	Tüske
Balogh	-	László
Bognár	-	Kis Berkes
Bognár	-	Berkes
Burmus	-	Berkes
Bubos	-	László
Pali	-	Szabó
Gocsa	-	Tóth
Zsulec	-	Ivanovics
Porcsa-vő	-	Rác
Marcin	-	Kuhsár
Nagy-Ferkó	-	Takács
Mózes	-	Lőczy
Diák	-	Berkes
Varga	-	Czippán
Kanadai	-	Horváth
Csibe	-	Árvai
Nemes	-	Kovács
Magtáros	-	Nagy
Szentmártoni-vő	-	Pál
Csókli-vő	-	Fadgyas
Lipi	-	Kovács
Bognár	-	Kisberkes
Csibe	-	Ferincz
Dinnyés	-	Bálint
Rigópiros	-	Kis Berkes

Dudás	-	Gelencsér
Csikósné	-	Adorjánné
Belegi-vő	-	Pintér
Csonka	-	Kovács
Cukk-vő	-	Karácsony
Baglas-	-	Burkus Németh
Hülyek	-	Goda
Kucsár	-	Harcz
Burkus-vő	-	Kosek
Kucsár	-	Csarnokos Mihácz
Csarnokos	-	Kovács
Kispor	-	Schéman
Kapitány	-	Horváth
Bakter	-	Horváth
Gelencsér-kosaras	-	Magyar
Sávolyi	-	Horváth
Csuta	-	Árvai
Suber	-	Czippán
Sziva	-	Árvai
Borzok	-	Németh
Korics	-	Kis Berkes

Szulák-Bertók: pl.: egymás között ha beszélgetnek, csak így mondják hát a Bertalan Berkes eladta a lovát, ha csak Berkes nevet mond valamelyik, rákérdeznek melyik Berkes? hát a Bertalan Berkes. Aztán így tovább sorban mondják a neveket, ha éppen szóba kerülnek.

Feleségeiket is így mondják pl. Dávid-Czippánné, Burkus-Czippánné, Csuzi-Lovászné, Birózszi-Biróné és így tovább vagy pl. a r.név után mondják a keresztnévüket Kucsár Kati stb.

Az adatközlők 70 év felettiék az ő gyermekkorukban már viselték a családok a ragadványnevek többségét. Eredetük valószínű 1700 után újratelepülés idejétől kezdődik - ma is így nevezik őket. Azokat akik egy néven több családban élnek, csak így tudják egymástól megkülönböztetni. Persze a nevezettek közül már sokan nem élnek, elhaltak, a család viseli továbbra is a r.nevet.

Népi táplálkozás

A területhez tartozó Pogányszentpéter község népi táplálkozását az 1975 évi gyűjtésben közöltem, úgy a növényi, mint a házi állatok husából nyert ételek elkészítési módját. Hihető ha azt mondom, sok változás a másik három községben sem adódik. Ugyanazon növényeket termesztették, tenyésztettek háziállatokat, amikből az ételek készültek és használták fel az erdei terméket, gombákat, gyümölcsöket.

Buza, rozs, árpa, kukoricalisztből készültek-sütötték a kenyeret szorultság esetén a buzakorpát is kiszitálták, kenyeret sütöttek belőle. Árpából is sütöttek kenyeret, ennek lisztje már nem volt olyan finom, mint a buzaliszt és előbb kiszáradt, nagyon morzsált evés közben. A kukoricalisztet buza és rozsaliszt közé keverték felesbe. A kenyérsütésre az őrölt gabonák második lisztjét használták fel. Zablisztból is sütöttek régebben kenyeret és még kásának is megkoptatták.

Finom buzalisztból készültek a köttészta-kelttészta és egyéb tésztafélék. A diós, mákos hosszulevél és patkót-diós-mákos, kukorist a kemence főgyén-földjén sütötték, később már ezek is tepsibe

sültek, kivéve a kukorist ez ma is a kemence földjén sül-sütik. Kuglof, bukta, fánk, forgácsfánk, köttrétes-keltrétes, köttbuzaprósza-keltbuzaprósza /aludtejes buzaprósza, krumpliprósza, krumplis pogácsa, paprikás pogácsa, palacsinta-turós, diós, mákos, krumplis, káposztás, krumplisnudli - piskurának is mondják, tojásos mácsik, barátfüle/ töpörtyüs pogácsa élesztővel kelesztik keés ideig. Káposztás krumplis, turós, darás, lekváros mácsik második buzalisztból készült. Pépes ételek: gánica, pempó, lisztisterc-liszteterc, ezek második lisztből is készülnek, törött borsó.

Nyujtott rétesek: turós, diós, mákos, káposztás, répás, krumplis, cseresznyés, meggyes, darás-buzadarás, kukorica lisztjéből készült a görhe-görhöny.

Levesek: tyukhusleves, marhahusleves, becsináltleves, zöldségleves, fokhagymás-rántottleves, tojásos rántottleves, gombaleves, krumplileves, karfiolleves, kukorica gombócleves, paradicsomleves, borsóleves, gyenge tejes borsóleves, tejfeles borsóleves, csipkedett borsóleves, spárgaborsóleves-zöldborsóleves, savanyu káposztaleves, lencseleves, paradicsomos káposztaleves, édeskáposztaleves, töklevés, aludttej estöklevés,

Gulyásleves. A káposztaleveseket hussal is készítették általában füstölthussal régebben, disznóléskor friss hussal, főtt-disznóöléses káposztaleves. A borsólevesbe, amíg tartott a füstölt bőrkéből tettek bele, így jobb az ize. Ezeket a leve-seket a kukoricagombóclevés és a töklevesek kivételével ma is készítik. Répaleves.

Főzelékek: paprikáskrumpli-hussal is készül, tejfeleskrumpli, van aki piros színűre készíti, krump-lifőzelék, babfőzelék, tejfelesbabfőzelék, spárga-borsó-zöldborsófőzelék, tökfőzelék, sóskafőzelék-ároktoparton, réten termelt, de volt, aki termelte és ma is termelik a kiskörtben. Spenot.

Mártások: fokhagymamártás, tormamártás, kapormár-tás, paradicsommártás.

pörköltök: sertéspörkölt, marhapörkölt, csirkepör-költ, tyukpörkölt, libapörkölt, kacsapörkölt- ezek-nek pl.: az aprólékjából készül a pörkölt, egyéb-ként sűtik a husukat pecsenyének. Tejfelescsirke-paprikás.

Pecsenyehusokat: sertés, csirke, tyuk, pulyka, kacska, libahusokból készítenek ez régebben is így volt, ki milyen állatot tartott pl.: a sertés és marhahúst frissen régebben és ma is a hentesnél-husboltba vásárolták-vásárolják. A szárnyasok saját tenyésztésűek voltak régebben és ma is, de napjainkban a szárnyasok korlátlan mennyiségben kaphatók az élelmiszerboltokban, husboltokban, frissen és hűtött állapotban.

Vadhusokból készített pörköltök: szárcsa, vizicsibe, vadkacsa- ezekből a viziszárnyasokból persze csak ritkábban készítették, amikor hozzájuthattak. Fácán, fogoly, nyul, őz, szarvas, ezek is csak rab-sickodásból kerültek időnként az asztalra. A vadhusokból pecsenyét is készítették és vadast - mint a pörköltöt feltették főni, csak ebbe babérlevelet is tettek, amikor megfőtt tejfellel belehabartak cukorral, ecettel izesítették.

Köretek pörkölt és pecsenye mellé: köles, cirok, hajdina, kukorica, ezeket kásának főzték meg, mint ma rizst ahogy készítik, főttburgonya, zuzva vagy hasábra szelve, de zsirban is sütötték. A köles, cirok, hajdina, kukoricakását már nem készítik, ujabban a kukoricaliszt-kása és a hajdina újból megjelent a boltokban.

A kásafélék közül maradt a rizs, a burgonyát ma is a fentiek szerint készítik. A kukoricakása kivételével fogyasztották a kásaféléket, pörkölttel és peccsenyével is, a kukoricakását általában disznóléskor pörccel és sültussal fogyasztották más esetben vöröshagymászsirral öntözték meg. Nokedlit, galuskát, vágott tésztát - mácsiktésztát apró kockára vágják, mácsik-hosszumetélt, tarhonya.

Tarhonyát pl. nemcsak pörkölttel, sültussal is fogyasztják. Ezeket a kifőtt tésztaféléket a tarhonya kivételével pörkölttel fogyasztják. A pörkölteket, sültusokat, főzelékekkel is fogyasztják, főtt és piritott husokat mártással fogyasztják.

Halételek: halpörkölt, halpaprikás-halászlé, sült-hal, rántott hal régebben a falvakban megjelenő hal-árusoktól szerezték be a halat, de az uradalmi halastavakból is került az asztalra idább-odább. Ma hentesboltban vagy halboltokban vásárolják Nagykanizsán.

Erdei termékek, ehető gombák: szömörccsök, nyulgomba, vargánya, piros és zöldgalambica, giva, szarvasgomba, kenyérgomba, őzlábgomba. Ezekből készült ételek: gombapörkölt, sültgomba, tejfelesgomba, vargányából

készítik a pecsenye és rántottgombát.

Száritott gombák: a vargányát és a tuskogombát szárítják ma is és régebben ezt a két fajtát, szárítják - állandó!

Tejtermék: tej, tejfel, turó, vaj, tejfelespaprikás turó, tejfelesturót készítik vöröshagymával, fokhagymával és zöldpaprikával is közé szelik összekeverik, füstölt turó, aludttej. A füstöltturót azonban ma már nem készítik, kiment a szokásból, na meg eltűntek a füstökonyhák is, ahol régen a turót füstölték. A legtöbb háznál leginkább a boltban vett tejet fogyasztják úgy a vaját, joghurtot, kefirt napjainkban, mert egyre kevesebb a tehéntartó gazda a tejüzem látja el a tejtermékkel a boltokat - Csurgóról szállítják a községekbe.

A mai életmód nagyban különbözik a régitől ez megmutatkozik a táplálkozásban is, mert bizony a régebben elkészített sültpaprika, tojásos sültpaprika, lecsó, sülthagymás tojás, ami sebtében készült a tűzhelyen - sparhelten-sporhelten, reggelire, de egész napra is megfelelt, reggelire, ebédre, uzsonnára. Volt azonban olyan ház is, ahol csak rántottleves volt a reggeli. Napjainkban a reggeli valamilyen felvágott; kolbász,

szalámifélék, parizer, konzerv, vaj, tej, kefir, joghurt, turó, szalonna, sonka többféle változatban, disznósajt, tejtermékből készült különféle sajtok. /Sajnos az itt felsorolt áruk nagy többsége állítólag a világpiaci árak miatt megdrágultak, annak ellenére, hogy mindezeket Magyarországon termeljük /Ma követelmény pl.: üzemekben a meleg étel ebédre, de más munkahelyeken is megoldják az étkeztetést./ Amikor pl.: az üzemi konyha elmarasztalásáról hall az ember véleményt, persze nem véletlen, mert az igények is megváltoztak, eszembe jut, gyermekkoromban, amikor napszámba jártam az uraság földjére a villaágra akasztva kenyeres ruhába vittem magammal reggelit, ebédet, uzsonnát, akkor bizony nekem többemagammal megfelelt volna a mai üzemi konyhák közül akármelyik. Régebben kevesebb húst fogyasztottak, inkább a főzelék, tésztafélék, tojás, tejtermék, gyümölcs volt az étrend, ma a hús és a tejtermék, tésztafélékből a sütemények és a kifőtt tészták vezetnek az étrendben, ehhez járul még a burgonya és a rizs fogyasztása, újabban megjelentek a boltokban a kukoricaliszt, kása és a hajdina is.

A területen is megoldott a közétkeztetés, ahol igény van rá, Iharosberényben pl. az iskolában óvodában,

Inkén iskolában, óvodában, ezeken kívül Iharosberény a MEDICOR-nál és az italboltban van étkezde Inkén szintén az italbolt tart fenn étkezdét, izletes ételeket főznek a konyhán.

Befőzések: szilvát, kajszibarackot, paradicsomot főztek be télire tartósították.

Aszaltgyümölcsök: túskekörte, vadkörte, szilva, alma, cseresznye, meggy, vadalma.

Aszaltgyümölcs levesek: a fentiekből készültek.

Erdeigyümölcsök felhasználása étkezésre: szelíd gesztenye - ezt háznál is termelték, vadkörte szalmába, szénába puhították, érlelték, vadalma-aszalták is - esencet-ecetet készítettek belőle régebbi időben feketezeder-földiszedernek is mondják, bicske-hecslilekvárt főztek belőle, erdei eper-szamóca frissen fogyasztották.

A szőlőfajták közül az izabella, piros-fehér delavári-delovera, ottelo fajtákat használták fel tartósításra, ezek a fajták állandóbbak, jobban elállnak.

1975-ben Pogányszentpéteren összegyűjtöttem a község

népi táplálkozását, amint említettem is sok változás nincs a termelésben, tartósításban, az ételek elkészítésében. Hozzá hasonlítom a terület népi táplálkozását, ami változó azt feljegyzem. Külön leírni a három község népi táplálkozását felesleges időpocsékolásnak tartom, mert kevés kivétellel ugyanazt írnám le egyik vagy a másik községben. Az 1975-ös évi gyűjtésem 1 példánya a kaposvári Rippl-Rónai Múzeumban van, 1 példánya Bp. Néprajzi Múzeumban van.

Zöldségfélék termesztése: a szőlőhegyen vagy a háznál kialakított kiskertben termelték és napjainkban is termelik.

Káposzta-őszi, nyárikáposzta, kelkáposzta, piroskáposzta, uborka, paradicsom, paprika -hegyes vékonyhusu zöld és fehér, vastaghusu zöld és fehér, paradicsompaprika-vastaghusu, fűznivaló, csiri-cseresznye gömbölyű piros, hegyes piros, sárga színűek. Vöröshagyma, fokhagyma.

Sóska, spenót, spárgabab-borsó, cukorborsó, fehérborsó, tarkaborsó ezeket a kukoricaföldön termelték ma a kiskertben a háznál termelik.

Fűznivaló szürkeszemű, sárgaszemű, fehérsemű kukoricát, ezeket a háznál a kiskertben termelték-termelik ma is.

Burgonya külön termelték a mezőn, nyári fogyasztásra, a kiskertben is termelték, ujkrumplinak mondták ahogy érett kiszedték, ahogy mondják -monyászták a bokrokat.

Uritök, paraszttök, ezeket a kukoricaföldön termelték, spárgatök kiskertben termelték meg a céklarépat is.

Fehérretek, feketeretek, piros retek a kiskertben terem. Sárgarépa, petrezselyem, karalábé, zeller, karfiol, fejjessaláta, fűsaláta-hosszabb levelű, kapor, majeránna,-barzikónak is mondják, kömény, ma már egyiket sem igen termelik, csak néhány háznál látni még-boltban vásárolják. Torma, de ez vadon is terem.

Iharosberény

Egy módosabb család étrendje, persze a felsorolt értékek mind nem fértek bele egy heti étrendbe, de hát ez családonként változott. Azért sorra kerültek a hetek folyomán, persze izlés szerint ki mit szeretett, azt ette ha módja volt rá. Ahogy Tóth Mihályné adatközlő mondja, bizony sok háznál rántottleves járta reggelire, jól megszelték kenyérral így laktató volt.

Hétfő: Reggeli: sültkrumpli, hordóskáposzta szalonnával sütve.

Ebéd: krumplileves, turóscsusza.

Uzsonna: nyári időszakban, télen nem uzsonnáztak a rövid nap miatt/ Tejfelesturó hagymát, paprikát szeltek közé vörös-és fokhagymát. Ha volt sonka vagy szalonna, ezeket a nehezebb munkavégzés idejére tartották, módosabb családnál 2-3 hizót is vágtek, szegényebb családnál egy hizót vágtek itt bizony jobban be kellett osztani, hogy jusson és maradjon is.

Ujhagyma, paprika érési sorrendben a kenyér az minden étkezésnél az asztalon volt.

Vacsora: tej és ebédmaradék.

Kedd: Reggeli: paprikáskrumpli tejfellel meghabarva így jobbizú és laktatóbb volt.

Ebéd: bableves, paprikás pogácsa vagy krumplispogácsa vagy zsíros pogácsa. A levesbe füstölt csülök vagy bürke főtt vagy ezek nélkül készült.

Uzsonna: füstöltturó, szalonna, ujhagyma, fokhagyma, vagy vöröshagyma.

Vacsora: tej és az ebédmaradék vagy aludttej.

Szerda: Reggeli: paradicsommártás törtkrumplival.

Ebéd: tésztaleves hosszú vagy kockamélttel, sóstángli vagy bukta levárral dióval, mikor mit tettek bele.

Uzsonna: tejfelesturó, kolbász, hagyma, paprika, vagy uborkasaláta tejfellel keverve.

Vacsora: tej és az ebédmaradék, aludttej

Csütörtök: Reggeli: zöldborsó-bab-főzelék egy kis darab lesütött hussal.

Ebéd: borsoskáposzta-részegasszonylevesnek is mondják,- füstölt hussal készítve van a legjobb íze. Aludttejes prósza, de csinálták édestejjel is a prószát, lisztet, tejet, tojást összekeverték, cseréptepsibe tették, kemencébe sütötték meg, sóval, cukorral ízesítették.

Vacsora: tej és az ebédmaradék.

Péntek: Reggeli: főttojás, töpörtyű, nyáron zöldhagyma, télen savanyúsággal.

Ebéd: husosrépaleves füstölt hussal, vagy friss hussal, birkahussal is készült, ezzel volt a legfinomabb. Ilyen ételt csak nyári időszakban a nagy munkák idején fogyasztottak, egyébként pénteken vékonyabb étel husnélküli készült kifőtt tészta, krumplis, mákos, káposztás stb. péntek böjti nap volt, de azért a húst is megették ha volt.

Uzsonna: füstölt turó, vagy tejszelet, turó, hagyma, paprika.

Vacsora: tej, ebédmaradék

Szombat: Reggeli: lecsó, vagy sültpaprika tojással.

Ebéd: husoskáposzta tejfellel behabarták.

Uzsonna: házilag készült sajt, vaj, hagyma paprika.

Vacsora: tej és ebédmaradék.

Vasárnap: Reggeli: tejeskávé

Ünnepnap: Ebéd: tyukhusleves, vagy becsináltleves, paradicsommártás-piritott tyukhussal, vagy pörkölt nokedlivel, rizzával, diós, vagy mákoskalács vagy rétes, fánk, vagy éppen bukta, ami a soron volt éppen.

Délután: tésztát fogyasztották.

Vacsora: az ebédmaradék

Az egy heti étrendbe, amelyik menü nem fért fele, az a következő héten került sorra. Ezeknek az ételeknek az íze és elkészítési módja úgy változott, ahogy mód engedte vagy ügyességük, hozzáértésük szerint el tudták készíteni.

A régebbi időben főztek pl.: hajdinallevest is füstölt-

oldalassal, só, egész vöröshagymát, fokhagymát, babérlevelet tettek bele, piros töröttpaprikával rántást készítettek vékonyan belerántottak.

Dinsztelt hajdina: vöröshagymás-paprikás zsirban megdinsztelték, babérlevéllel, töröttborssal izesítették. Dinsztelés után vízben párolva főtt meg, mint a rizs.

Hajdinát 100-200 négyszögöln termeltek a hajdina kását pörkölttel és sült hússal is fogyasztották, hurka is készült belőle disznóöléskor.

A lencsét úgy szerezték be a piacon Nagykanizsán.

Adatközlő: Tóth Mihályné Iharosberény, Rákóczi u.13.

Iharosi szőlőhegy

Hegykapu.

Μάκρως α. π. πέται κερυν - μήκρυν.

Zöldségfélék termelése a szőlősorok között.

Szőlő végében az uborkás.

A háznál kialakított kiskert.

INKFI SZŐLŐHEGY

Juhos hegyen

MÁLNÁS

UBORKÁS A KÉP BALSARKÁN

Jólai hegyen
A KIÜRÁGOTT HÖLÖK HELYÉN ZÖLDSE-
GET TERMELNEK

- 164 -

ZÖLDSEGET TERMELNEK A
HÖLÖKSOROK KÖZÖTT

INKEI SZÖLŐHELY

-165-

KÖ. 80 ÉVES PINCE SZINDEL-
LYES TETŐVEL

-166-

NÉMETH SÁNDOR KÖRZETÉBEN
TÉGLAPINCÉI ÉPÍT

A HÁZNA'L KIALAKÍTOTT
KISKERT

Jolke

VARLONIA FLORITASA

Népvisélet.

A mult században és korábban a bőgatya, bokros, vagy huzott ujju ing, borju szájju ing bő ujja miatt mondták borjuszájjunak. A bokros vagy huzott ujju ing könyöki részen bokor, csukló részen huzott volt. Szür, télen kucsma sapka, nyáron fekete kalap, fekete mellény, fekete kabát, bocskor vagy csizma, a viselet ez utóbbiak a szür és a kucsmasapka kivételével később kerültek használatba a mult században, addig a szür volt pl.: télen a kabát helyett kucsma sapkát, még napjainkban is használják -bundasapka- régen kucsma sapkának mondták. De már a bőgytyához is használtak kabátot, egy 20-as évekbeli fotó is igazolja Sz.péteren a Szakáll család legidősebb tagja is használta.

Fekete kendőt pl. nyakravalónak használták. A férfi viseletnél a fekete-fehér viselet a jellemző a belsősomogyi népviseletnél. A nőknél volt fehér viselet is házilag készített szőtt anyagból, ahogy az idősebbek mondják. Persze a gazdagabbja használta már korábban is drága brokát, bársony, szövet, kasmir ruhákat is, ahogy azok forgalomba kerültek.

A férfiaknál pl.: a fekete-fehér viselet napjainkig fennmaradt az idősebbjénél. A férfiaknál kialakult, csizmanadrág, mellény, kabát általában fekete posztóból készült, fehér inget használtak hozzá, az idősebbje napjainkban is így viseli tulnyomó részben.

Az 1920-30 években már kevert a viselet, tulajdonképpen ez már a század elején is így volt attól az időtől, amikor a nadrág forgalomba került erre mondta egy öreg pásztor, abban az időben "nincsen már jó világ megette a nadrág a gatyát". A ruhagyárak üzembeállítása fokozatosan eltörölte a korábbi népviseletet, de egy ideig gyártották a régebbi igények szerint megkivánt ruhaanyagot, kedvelt volt a kékfestő anyagból készült hétköznapi öltözék. A nők az idősebbje fekete viseletben a fiatalabbja különböző színű öltözéket használt tetszés szerint.

A férfiak pl. a cejg ruhát használták munkaruhának már a század elején. 1950-es évekig volt divatban.

A legutóbbi gyűjtés a környező falvakban 1976-77 évben történt, amit az egyik tanácsi dolgozóval és néhány sz.péteri menyecskevel, akik tagjai a Honismereti Szakkörnek, végeztünk. Ezek a falvak Nagymarton, Iharos, sz.péter, Iharosberény, Inke, Sand l./ még őrzik a régi, de már csak a kasmir öltözékeket. A sz.péteri együttes számára vásároltunk ruhákat, mindössze nyolc kasmirszoknyát sikerült összeszedni és egy atlasz-szoknyát, bársonyszoknyát azonban már nem találtunk. A kasmir vagy ahogy errefele mondják kasmér ezekből akad még néhány szép öltözék, de ezeket semmi pénzért el nem adnák, éppen a hagyományőrzés miatt, ezeket is tulnyomó részben szentpéteren őrzik. l./ Sand 1950-ig Somogy megyéhez tartozott.

A viselet a három községben ugyanaz volt, mint P.sz.péteren, csak annyiban változott, melyik községben éltek tehetősebb családok, akiknek a drágább ruhafélékre is jobban jutott pénz. A 4 község közül Iharosberény lakói voltak a gazdagabbak, melyet a földek aranykorona értékei is mutatnak.

Az öltözékeket a nőknél pl.: sokszínű barna, piros, zöld, sárga, kék, lila, bordó, rózsaszínű, fehér, különösen a kasmirszoknyák voltak sokszínű, virágmintásak. Az idősebbek viselete a fekete fehér volt, ma is az, a kasmirból pl.: a sötétebb színű ruhákat viselték. A több színben élő kasmirszoknyák, bluzok a legszebbek, ezekhez készítettek aztán saját anyagból vagy ami ment hozzá kontyokat. És bizony egy-egy jó alakú leány, vagy menyecske szemre való látvány volt régen és ma is az. A kasmirszoknya pl.: úgy áll jól, ha karikos, ezt úgy alakítják öt-hat keményített alsószoknyát vesznek fel, alá így karikosra alakul a felsőszoknya. De jól állt a belsősomogyi menyecskéken a hosszú karikosszoknya is támedlival díszített bluzzal, amit 1975-ben P.sz.péteren összegyűjtött mintegy 30-40 fotó is igazol.

/A kaposvári Rippl-Rónai Múzeumnak gyűjtöttem/
Az ünnepen használt ruhafélék a bársony, brokát, szövet, atlasz, kasmir, delin -egész delin fél delin vagy ahogy mondták delén- az egész delin volt a finomabb, ezek anyagából készült a fejkendő is. A kasmirból pl. szép vállkendők is készültek többféle színben éppúgy, mint a szoknyák és fejkendők.

Hétköznapi öltözék az olcsóbb kékfestő anyagból készült, bár az alsónemüket a háznál készült kenderből, később lenből készítették, úgy a nők részére, mint a férfiakéra vagy takáccsal szövették anyagát. A férfiak részére a bőgatya, ing házilag készült és a kötény is, amit szépen ki-rojtoztak éppen úgy, mint az ünnepi bőgatyát.

A férfi viselet bőgatya bolerosujju vagy borjuszájju ing az inghez fekete kendőt viseltek, fekete mellény, körül varrott gomboscsizma, kalap télen kucsmapapka, szür.

A múlt század vége felé kiment a bőgatya, szür a divatból és felváltotta a csizmanadrág, az öltözék továbbra is fekete-fehér maradt a paraszti életben fekete posztóból készült a nadrág, mellény kabát, továbbra is háziszövésű fehér inget használtak, ezeket váltotta fel a gyolcsból készült fehér ing, fekete posztóból készült a nagykabát - vagy ahogy mondják nagydomány. Később azért több színben is készültek férfi öltözékek, de azért az idősebbeknél továbbra is fennmaradt a jellegzetes belsősomogyi fekete-fehér öltözék napjainkig inkább a férfiaknál.

A bőgatyával egyidőben volt használatba a bocskor, amit a csizma váltott fel. Bocskort a nők is hordtak nyári időszakban. A bőgatyá hétköznapon egyszerű, rojt nélküli volt. A férfiaknál az idősebbje megmaradt a fekete-fehér viseletnél, a 70 éveseknél.

A fiú és leányviselet: a leányoknál színesebb éppugy, mint a felnőtteknél ugyanazon anyagokból, persze kinek mire jutott aszerint öltözött. A sz. péteren összegyűjtött fotók a század elejéről jól mutatják a viselet alakulását, de nem csak a századelejei fotók a 30-40-es évek fotói is hűen mutatják a már keveredett viseletet.

A fiú öltözék is hasonló volt a felnőttekéhez, itt azonban nem éppen a fekete-fehér volt az uralkodó szín, szürke, barna de feketét is viseltek a bőgatyá után, mert régebben hasonló volt az öltözék az idősebbekéhez.

A leányoknál jobban adtak pl. a szép öltözékre, mint a fiuknál. A fiugyermeknél a 30-as években a legtöbb esetben úgy vettek ruhát a méretnél nagyobb, mondták, majd bele nő a gyerek. Ahol bővebb volt, ott felhajtották és lassan bele nőtt a gyerek, sőt a legtöbb esetben ki is nőtt nadrágból

kabátból úgy, hogy a nadrágszár bokán fölül ért a kabátujj meg csuklon felül ért.

A mai viselet, az emberek jól öltözöttek, persze ma is akad, aki izléstelenül öltözködik éppen úgy mint régebben. Az egyik mama mondta, a zemberek úgy öltözkönnék, mind régen a nacságos urak. A mai viseletnek nincs tájjellege, különféle fazonu ruhák vannak, divatba, a külföldi árutól, a hazai termékig egyaránt. Ma már ritkán fordul elő, hogy valamilyen tájegységről érkezett embert viseletéről fel lehetne ismerni, inkább a tájszólásról, ez még él az emberekben.

A régi szép magyar népviselet ma már csak a népi együttesek öltözékeként él tovább, a viseletből teljesen kiszorultak.

A magyar Felimeg

Mint minden ruhadarabnak, úgy az ingnek is megvan a maga története írja Takáts Sándor. Tudott dolog hogy ruházat dolgában sokat kölcsönöztünk más nemzetektől. /Legtöbbit a törököktől/ A magyarság azonban minden átvett dolgot nemzeti ízlésének megfelelően úgy átformált, hogy az merőben elütött az eredetijétől. Azaz, hogy az idegen ruhadarabot is magyarrá tette.

A régi magyar ízlésnek és felfogásnak a dicsérete, hogy már századokkal ezelőtt szépnek és festőinek találták.

A XVI. században az uralkodókat és e ház nagyszonyait magyar lovas ifjakkal kísértették a külföldre s bizony megcsodálták viseletüket.

A ruhanemük közül az imeg vagy az ing idegenből származott ugyan hozzánk, de nálunk ez teljesen átalakult.

A XV.század végén és a XVI.század elején írott emlékeink kétféle inget említenek, mindkettő női ing volt. Az első testhezálló, a másik bő ing volt, mind a kettőt arány és seglyemhímzés díszítette. Belteleki Drágffy Annának hagyatékában /1528/ hét

ilyen huszáring és egy csomó csahol szerepel.
A XVI.században, mivel akkor már széltében járta az a divat, hogy a férfiak és nők két inget viseltek /egy felsőt és egy alsót/ a csahol mint aranyos himmel és gyöngyökkel ékesített imeg felülre került, így aztán felcsaholnak is hívták.
A XVI.század vége felé a csahol szóval már nem találkozunk. A felső, a drága himmel és arannyal kivert ékes felső ing csak mint felimeg szerepel.
Meg kell jegyeznünk írja Takáts Sándor, hogy nyelvtörténeti szótáraink hibásan írják a felimeget és a felcsaholt fél ingnek és félcsaholnak. Nem voltak azok félingekek, hanem egészek. Jámbor eleink ugyanis két inget viseltek egy egyszerűbbet és kisebbet alant és egy diszes himzettet felül. Az alsó inget olykor kis ingnek is hívták.
A XVIII.században a felső ing ujja kilógott a köntösből.

Gvadányi is írva hagyta, 531. hogy

Az ingünk vékonygyolcs, táclis ujja
vagyis szép csipkétől, mindkettő bujja

A felimeget már a régiek is magyar ingnek tartották.
Ugy a felimeg, mint általában a magyar férfi ing rövid volt, úgy hogy a has jó részét szabadon hagyta.
Ezért mondja az ének Tyukodi mesterről:

Rövid ugyan az inge, a hasa ki lészen,
De nem látják, ha reá egy teknőt téssen.

Thököly javai között szerepel " egy pár ümeg, uj karmazzsin szín atlacon Skófium-arannyal, ezüsttel varrott virágokkal" 1684.

/Takáts Sándor szerint is csak a nagyuraknak és a gazdagabb polgároknak tellett a drága himzett ingekre és öltözékekre. A jobbágy majd később paraszti sorban élőknek nem jutott a szűkös megélhetésből az ilyesmikre.

Valószínű azonban, hogy a himzés divatja a nagyuri öltözékekről terjedt át a paraszti öltözékekre az egyszerűbb vászon és gyolcs ingekre és egyéb öltözékeikre. A férfi ingeknél pl. az ujj részén a kézelőn, a nyaki részen galléron a virágmintás himzés volt a divat mell részén támedlival, de az ujj részen is varrtak támedlit, úgy a férfi mint a nő ingeknél, bluzoknál.

Például az ing himzését még napjainkban is ismerik az idősebbek. 1976-ban Csurgó-nagymartonban láttam egy ilyen inget, ami akkor készült egy iskolai előadásra, a gallér és az ujj részén kézelőn fehér cérnával kivarrt virágmintával. Az idősebb néni elmondta régebben színes fonállal is varrtak virágmintákat az ingekre./

A hosszú német ing /szűk ujjal/ a XVII.században kezd nálunk terjedni. Jobbára az ország nyugati

találkozunk vele. A régi szokás szerint ilyen hosszú ingben temették el a halottakat. A paraszt nép asszonyai is hordtak ilyen hosszú durva inget: csak-hogy az ilyentén ing nekik egyuttal szoknyául is szolgált, melyhez mindössze még egy előkötő vagy kötő ing /kötény/ járult.

A pendely eleinte nem volt más egyéb, mint kötő ing azaz előkötő /ránccos kötény/ olykor az ingalja is szerepelt mint pendely. Idővel a pendelyt az inghez varrták, s ekkor péntyölyös vagy pendelyes ingnek hívták.

Takáts Sándor szerint eleink sokat adtak az ingek diszítésére, olykor egész vagyont költöttek az aranyos-selymes himzett ingekre.

Ahogy írja is: már a XVI.században kialakultak az ing viseletével kapcsolatos közmondások is pl.:

Közelebb van a testhez az ing, mint a köntös,
ez arra enged következtetni, hogy az ing vise-
selése előtt közvetlen a köntös volt a testen.

Ránccos mint a somogyi pendely.

A régebbi viseletnél pl.: a péntő a nőknél eléggé bő anyagból készült és amikor összehúzták deréknál megkötötték, bőségesen keletkeztek rajta ráncok, de így volt ez pl. a bőgatyánál is minél több szélből készült, annál ránccosabb volt.

Ugy vagyon, hogy kisebb az ümög a köntösnél
ez viszont arra enged következtetni, mintha
hosszabb inget is viseltek volna, mint a hasig érőt.
Jól feladta neki az inget
red adták a vizes inget
ez a rövidségére utal, mintha összemert volna.

A hódoltság korában, meg később is a magyar ember az
ingére esküdött. Ilyenkor azonban nagyon járta a ha-
mis eskü: azért megtapogatták van-e inge az eskütte-
vőnek- /mivel az ing nem látszott meggyőződtek való-
ban van-e neki ebből arra is lehet következtetni, ab-
ban az időben nem mindenkinek volt még inge/.

Művelődés Tanulmányok A XVI.-XVII.századból 226-231.o.
Takáts Sándor.

Iharosberény: Jelesnap i szokások.

Január.

Ujév: a kisgyerekek elmentek jobban ismerősökhöz köszönteni. Aztán azt szokták mondani -

Kicsi vagyok én, majd meg nővök én
székre állok boldog ujévet kívánök
a forintot várarom én

vagy smilyen pénz volt forgalomban.

Tollfosztás: Összejöttek a rokonság meg az ismerősök a tollfosztásra, kiraktuk a tollat az asztalra és megkezdődött a fosztás.

Aztán elkezdődtek a mesélések, volt egy ánygom, az mindig azt mondta: hát, hallátok ez igaz lehetett. Hogy miről meséltek: a régi betyárvilágról, meg persze igaz dolgokról, amik megtörténtek. Még leánykoromban hallottam a szomszéd háznál régen voltak tüzes emberek meg lidérc, ludvérc, a tüzesember, vagy ludvérc éjjel ha valaki ment kocsival fölült a kocsira és a lovak nem tudtak tovább menni.

Meg küdött Farkas vót, nem farkas vót, hanem régen is vótak ilyen farkaskutya félék és elkütték egyik háztól a másikhoz.

Édesanyám szokta emlegetni, mer az meg vései lány vót, hogy az ő elődei emlegettek, mer összementek

fonni egyik este egyikő, másik este másikó aztán az egyik asszony azt mondja, neki ki kő menni kinyitja az ajtót, aztán egy farkaskutya féle beugrott és befekütt az ágy alá. És nem akart az ágy alól kijönni, csak vicsorgatott, na aztán valahogy mégis csak kiugrasztották, az egyik asszony az ajtóba járomszeggel várta, amikor kiugrott a járomszeggel ráütött, na azt mondja, ez biztos nem áll addig meg, még oda nem ér, aki odakütte. A tollfosztás után vót egy kis vacsora ittak, ettek aztán előkerült egy citerás aztán ha nem vót is férfi, az asszonyok táncutak, csárdást legjobban, keringőt, polkát, kacsingatóst.

Pálforduló: Pálforduló köddel

ember állat hull döggel-ha ködös nap volt a pálforduló.

Pálforduló fele tél

megvan-e a fele kenyér

szokták mondani: ekkor van a fele tél és ki lehet-e tartani a terméssel az ujjig.

Február:

Gyertyaszentelő:

Iharosban pl. az volt a szokás, Csurgóról szokott

kigyűnni egy Péteri nevű az a bábos az áruta a gyertyákat is bábót, cukrot árut mint egy kis bucsu szokott lenni a gyertyaszentelőkor. A templom előtti téren szokta a sátrat fölállítani. Vettünk báb babát vagy csomagos bábót, kis cukrot, gyertyát, aztán vitték be a templomba szentütni. A katalikusoknál az a szokás járja, ha valaki haldoklik, szentüt gyertyát dugnak a kezébe és ha bűnös, akkor nem gyullad meg a gyertya, ha nincs nagy bűne, akkor meggyulad a kezébe a gyertya.

Még kislány vótam, akkor hallottam édesanyám szokta a halottakat öltöztetni, az illetőnek a hozzátartozója mondta, nagyon bűnös, nagyon bűnös, nem gyullad meg a gyertya a kezében. Mi evangélikusok ezt nem szoktuk csinálni.

Maszkajárás:

Hárman, négyen összecsoportosultak ki diszesebben, ki csunyábban öltözött, vót, aki huszárnak öltözött, tollat tűzött a csákójába, vitték a söprüt. Beszóltak a házhoz, szabad-e maszkát köszönteni és ha beengedték őket, összekapaszkodtak és táncutak, fánkkal, borral kináták őket.

Mátyásnap: Azt szokták mondani, ha jeget, havat talál, elviszi, ha nem talál, akkor hoz.

Március:

Gergelynap: A gyerekek összegyűttek négyen-öten

azt szokták mondani:

Szentgergely mester híres tanítónknak

köszönet azért, hogy tanított

bennünket

hozd a ziskolába katit, ragadd

nyakon petit

Meg ilyent is mondtak: bort, buzát, békességet

finom fáni feleséget

Gyümölcsoltó-boldogasszony: Ezen a napon szokták a gyümölcsfákat beoltani, meg ezen a napon szokták a szőlőbe a metszést megkezdeni.

Hamvazószerda: A katalikusok mennek misére és valami tüzet raktak és amikor hamuvá vált, a pap beledugta az ujját és a homlokukra keresztet rajzolt. Sándor, József, Benedek, zsákba hozza a meleget.

Április:

Virágvasárnap virágot tesznek az imakönyvbe, úgy mennek misére, -hóvirágot-.

Szentgyörgynapi:

Nyirfaágot szettünk az erdőben és letűztük a tyukól, istálló, lakás ajtó elé, hogy a boszorkányok ne rontsanak. Vót aki szentgyörgy nap előtt kigyót fogott, levágta a fejét és beletette a bugyellárisba, hogy szerencséje legyen.

Szentgyörgynap után van Márok napja szentgyörgynapján estig vartam, másnapjára megvakutam - Márk napja.

Nagypéntek: ez az evangélikusok egyik nagy ünnepe tejes ételeket szoktak főzni és mentek a misére tejes levest, tejfeles bablevest főztek, ha kifőtt tészta volt, mézzel keverték össze.

Nagyszombat: kocsonyát főztek, sonkát kövesztettek, délután mentek a feltámadásra. Itt Iherosban négy kálvária vót, a pap mindenyikné megát és egy kis misét tartott. Pirostojást festettünk, nemcsak pirosat, minden színüt, sárgát, zöldet.

Husvét:

Reggel vitték a sunkát szentütetni fejkába vagy kosárba, kinek mennyi családja vót, aszerint vitték

fejvékába vagy kosárba a sonkát, kenyeret, tormát, főtt tojást. Lerakták a kosarakat a templom előtt vagy mellett két sorba, aztán ment a pap és megszentelte, utána megindultak hazafelé és ott-hon már várták a szenteltetőt a finom reggelire valóval.

Husvét másnapján délután vitték a körösztyszülők az ajándékokat a keresztgyerekeknek narancsot, pirosalmát meghát ki mit vett, a gazdagabbja ruha-félét is vett a keresztgyerekeknek. Délután össze gyűttünk valamelyik udvaron és játszottunk li-tyáztunk, kiülöst játszottunk.

Husvéthétfő a legények meglocsoták a lányokat ré-gebben vízzel vödörből, később kölni-vel kezdtek locsoni. Régebben, amikor vödörből locsoltak, aki kapott a nyakába egy vödörrel, az mehetett öltözni.

Fehérvasárnap: az imakönyvre fehér zsebkendőt, úgy mentek a misére.

Május 1-én a legények májusfát állítottak a lá-nyos háznál, rá négy hétre kitáncoltak.

A májusfa állító legény hozta a zenészeket a házigazda megatta a bort. Ilyenkor szoktak sütni kalácsot és megkínálták a májusfa táncolókat öreg, fiatal egyaránt résztvett a kitáncolásban. A májusfa színes szalagokkal vót díszítve meg egy üveg bort is kötöttek rá, vagy egy üveg rumot. Délután kezdtek kitáncolni estefelé döntötték ki, lekapkodták a szalagot róla, vót, aki kitüzte a szalagot a kabát hajtókára, az üvegből meg kiitták a bort vagy rumot.

Áldozócsütörtök: ezen a napon buzaszentelés volt a katolikusoknál, kimentek a mezőre körmenettel és a pap mind a négy égtáj felé fordulva megáldotta a mezőt pl.: mindig egy buzaföldnél ment végbe a buzaszentelés.

Junius

Pünkösdi: előtte nap elvitték a pünkösdi rózsát a templomba, de amikor mentünk a misére, az imakönyvre is tettünk pünkösdi rózsát.

Urnapja a katolikusoknál körmenetet tartottak, itt a faluban három oltárt szoktak zöldágakból csinálni

és oltárt csináltak bele. A körmenet elején ment a pap az ombella alatt azt négy ember vitte, előttük kislányok kosárból amit a karjukon vittek-rózsaszirmot szórtak ez utra a pap elé. A pap mind a három sátonnál megát és egy kis misét tartott, az urnapi körmenet is délelőtt vót.

Péter és Pál: ezen a napon kezdtük az aratást nekünk 20-25 kh. földünk vót két kasza erővel aratunk. Ilyenkor erősebb ételeket ettünk, mert az aratás nehéz munka vót.

Augusztus Sarlosboldogasszony erre az időre már elfogyott az aratás, de még a csépléssel el szoktunk végezni ha az idő engedte.

Nagyboldogasszony Segesdre, Bucsuszentlászlóra jártunk bucsura prosekcióval, másnap gyöttünk haza, egyszer én is elvoltam Segesdre bucsura. A népek kint a téren a templom előtt töltötték az éjszakát, mert annyian voltak, hogy nem fértek el a házaknál. A pap mindig a menet elején ment a kántorral és énekeltek, zászlókat vittek, szalagokat kötöttek rá, a zászlókat föl váltva vitték a menet elején a hivek.

Szeptember - Kisboldogasszony ebben az időben szokott lenni a szüret, megsütöttük a kemencébe a tésztát, kukorist, a hegyen meg főztük az ételt, mikor mit, gulyáslevest, bablevest, pörköltet krumplival szóval ami gyűtt a sorba, még paprikás pogácsát is süttünk.

/A kukoricát csövestül szettük le és itthon fosztottuk ki, gyűttek a rokonok meg mások is segíteni. Aztán a kifosztott kukoricát a góréba és a padlásra hordták fel a férfiak. Az asszonyok, lányok és a többi férfiak fosztották a kukoricát. Amikor vége volt a kukorica fosztásnak utána egy kis táncot tartottunk valamilyen zenére citera vagy harmonikára táncoltunk. Ennivaló is akadt pl.: szallonna, sunka, meg tészta, diós, mákos./

A szüret idején az én időmben lánykoromban már darálták a szőlőt, a nohát meg a fehér szőlőket, ezek a kádból előlével folytak le, az ottelót azt rajta hagyták a darálás után úgy két-három napig a kádon, hogy jól fogja meg, vörös színű legyen a bor. De régebben - emlékszem csöbörbe volt olyan mint a sulyok azze nyomkották, törték össze a szőlőt. Akkor az én leánykoromban nem törték, tiporták a szőlőt, az öregapám ekkor 82 éves vót az szokta emlegetni a zsákbatiaprást. Nagy bálványos prés vót nagy tuskó vót rajta mind ez az asztal kb. 1,20-szor 1,20 m².

Föl pakuták a prést és az magátul huzódott le per-
sze jól meg vót rakva sullyal még kóvel is, nem
köllött azt huzni, ahogy a törköbü ment rá a lé az
ugy ment le. Akkorákat pattant, azt hitte az ember,
hogy eltörik. Az asszonyok munkája vót a szőlősze-
dés, a férfiak meg hordták puttonyba, daráták meg
présüték. Két-három éjjel is ott vótak egymás után
mire kiprésüték, vagy hát amig tartott, mert a ter-
méstől is függött mikor mennyi termett. Amikor le-
szát a must, a férfiak lefejtették és a söpröt ösz-
sze öntözték télen kifőzték pálinkának.

November 25-én szokta tartani a fiatalság a Katalin
bált.

December

Lucanap - napján a vállalkozó kedvű ember kezdte el
a lucaszéket készíteni. Karácsony éjféltre misére
kellett elkészülni - karácsony büjtjére. Akkor ami-
kor készen vót, elvitte az ajtóbu kivü leüt vagy föl
át rá, akkor meglátta ki a boszorkány meg az ilyen
öntő meg rossztevő. Hát aztán igaz vót-e nem-e ez
csak monda.

Luca napján nem vót szabad varni, mert az ember bevarta a tyukok fenekét és nem tojtak és nem kottyotak. Szalai Sándorné: az anyósom emlegette, hogy lucenapján vart és gyütt a doktorbácsi a Bandi-doktorbácsi édesapja. És mondja, maga nem tudja, hogy ma luca napja van és nem szabad varni. Az öreg mama azt felelte, ahányat óttök, annyi tyukom toják.

Karácsony este e-mentünk misére nálunk evangélikusoknál este hat órakor van a mise. A katalikusoknál ott meg vót az éjféli-mise. Mielőtt e-mentünk a misére megcsinátuk a karácsonyfát. Nálunk Iharosban volt szokás, itt nem berényben, a fiatalok este durgattak, kolompotak, csöngettek. -Annak az emlékére, amikor a pásztorok még kinn voltak a mezőn és vezette a csillag őket betlehembe. -Mentek az utcákon végig.

Karácsonykor egy kis marok szénát az asztal alá szoktak tenni, aztán meg régen vót a fölöntő, búzát, rozsot, kukoricát, zabot összekeverték benne is amikor e-mullott a zűnnap, a szénából, szemből az állatoknak merhánek, lónak, disznónak, tyuknak

és e-féléknek szóval mindenféle állathak ettünk belőle, hogy jó étvágyuk legyen. Karácsony napján nem szokták a szemetet kiönteni, amikor elmullott a zűnnap egy kis marékkal dobtunk a gyümölcsfák alá, hogy jobb termés legyen.

Mikulás: Hát a mikulás hozta a gyerekeknek a cukrot meg a virgácsot, amelyik rossz vót megis vót verve.

Lucanap e-mentek kotyuni, vót olyan hel is, ahova olyan nagy fát is vittek, hogy két nap is e-tüzetek vele. Meg vót olyan is, akkorát vitt, hogy éppen csak rá tudott üni.

Amikor ráütek a fára azt mondták:

kitty-kotty galegunya kettő

gelegunya három

Akkora disznaja legyen, hogy

ne férjen ki az zolbu

Akkor meg annyi malaca legyen

mint égen a csillag földön a fűszál -

meg csibéje is annyi legyen

Akkor meg aggyon az Isten két

kis malacot, százólat, egyik olbu

kiússanak a másikba befussanak

hát ilyen rigmusokat montak.

Meg azt is szokták mondani akkora csöcsi

legyen ked lányának mind a bugyigorskorsó.

Meg az olakba is szoktunk dobni kevés szemetet,
hogy ne legyen elhullás állatból.

István-Jánosnap köszöntőket szoktak mondani.

A karácsonyfára, régebben mert ugye szaloncukor
nem nagyon vót, almát, diót angyalfürtel behuz-
tuk, meg ezüst szálát fűztünk körbe a karácsony-
fára, papírt patkóalakra kivágtuk, szénát cérna
szálra fölfűztük persze rövid darabokra el vót
metéve, 2 cm kb., süteményt is sütöttünk anyám
ánizzal megszokta kenni ez az ánizz vót fehéren
is pirosan is a patikába lehetett venni.

A karácsonyfát a végét kiszoktuk hegyezni és föl-
kötöttük a mestergerendára, azért szoktuk kihe-
gyezni a végét ráhuztunk egy piros almát, legin-
kább pogácsaalmát.

Aprószentek. Gyüttek regge sibároni, ütöttek min-
denkit, azt szokták mondani

Friss légy jó légy
egészséges légy
vizért künnek borért menny
borért künnek vizér menny
Friss légy jó légy keléses ne légy
egészséges légy.

Ilyenkor szokták a heragost is meg sibárolni, de úgy ám, hogy kék, ződ főtök marattak rajta, mer ugye ilyenkor nem lehetett megheragunni a verésért. A lányokat ha ágyba taláták, lehuzták róluk a dunyhát és ugy verték el őket a sibárolva.

Adatközlő: Tóth Mihályné Iherosberény, Rákóczi u.13.

Iharos: Jelesnapi szokások

Adatközlő: Varga Károlyné, szül.: 1905-ben.

Ujév a gyerekek mentek köszönteni ujévkor beköszöntek a házakhoz szabad-e ujévet köszönteni, ha szabad vót akkor bemöntek köszöntötték a zujévet.

Adatközlő: Győrfi József szül.: 1933. Iharosban

Ujévi köszöntő

Agyon Isten minden jót
ez uj esztendőben
Fehérkenyér dagaggyon
nyárfa tekenőben
Hus, bor és gyümölcs
minden legyen bőven
A patikát felejtsük el
ez ujesztendőben,
Boldog ujévet kívánok

Vizkeresztkor: szentmise vót meg vizet szentü-
tettek hoztunk haza, hogy mindig lögyön itthoz.

Tollfosztás mentünk tollat fosztani 8-10-en is
e viccötünk a zidősebbek mesétek. Amikor vége
vót a tollfosztásnak, vacsora vót meg süteményt

attak, bort, de meg vót ahun sört is attak.

Pálforduló: Akkor szokták mondani fele kenyér,
fele fa, megvan-e a fele kenyér fele tüzelő.

Gyertyaszentelő: A misén gyertyát szentítettünk
mikor haldoklik a halott akkor szoktunk a kezé-
be tenni belefogtuk.

Maszkajárás: a gyerekek hushagyókáddan fölötöz-
tek maszkába bemöntenek a házakhoz, vittek maguk-
kal főzőkanalat, arra huzták a fánkot, amit kap-
tak. A férfiak fölötöztek nő ruhába a nők meg
férfi ruhába, amikor bemöntenek, összekapaszkot-
tak táncutak, borral is megkináták őket.

Mátyásnap ha nem talál havat vagy jeget, akkor
majdhoz a jégtörömátyás.

Hamvazószerda tüzet szoktak szentüni és annak a
hamujáva másik vasárnap mögkenik a homlokukat -
a pap keresztet csinál a homlokukon.

Gyümölcsoltóboldogasszony: ezen a napon szokták be-
ottani a gyümöcsfákat.

Virágvasárnap: mentünk a templomba virágot szoktunk
tenni a zimakönyvre úgy mentünk - hóvirágot vagy a-
milyen virág vót.

Szentgyörgynap: nyirfaágat tűztünk a házajtóba, is-
tállóajtóba, tyukolajtó elé a boszorkányok ellen.

Márk-márok napja nem szabadott varni ezen a napon,
mer mögvakut a zember. Azt szokták, aki ezen a na-
pon var az másnapjára megvakul.

Nagypéntek: Krisztus szenvedésének a naptya ugye,
ahhó szoktunk bötöni, ezen a napon délig nem ettünk
Tejfölös borsólevest főztünk meg tésztát sütöttek.

Nagyszombat: Krisztus feltámadásának naptya.
Jobb ételeket főztünk, sunkát kövesztettünk meg
sánna is kocsonyát főztünk, régen köttes tésztákat
sütöttek patkot, kukorist, haltésztát - hosszutész-
tát diósat, mákosat, lekvárosat, mikor milyent, ké-

sőbb süteményt is sütöttünk. Este a templomkőrül a kálváriánál vót a föltámadási körmenet máma is ottvan. Nagyszombaton főstöttük a tojást géiával ki hogyan csináta, vöröshajma héjával mög köllött főzni, aztán bele köllött tőnni a levibe a tojást aztán barnaszine lett, kéket, pirosat, ződet, sárgát mikor milyent. Aztán ezeket a tojásokat szoktuk gicával ráhuzni a viaszt.

Husvét: elpakutuk a kosárba a sunkát, tojást, hajmát -söldhagymát, paprikát, sőt. A templomba fölraktuk a pad tetejére, gyütt a pap, aztán mögszentüte, egyik soron is meg a másik soron is végig ment. Utána aztán möntünk haza, mer utána vót a reggeli.

Husvétnaptyán szoktuk a körösztyerekeknek osztani a zajándékot, pirostojást, almát, narancsot a körösztyerekek vitték egyik a másiknak.

Husvéthétfőn: szoktak régebben is locsokonni, akkor még vízzel még vödörbű is. Máma már kölnive locsonak.

Fehérvasárnap: mikó möntünk a templomba fenyő-
ágot szoktunk a zimakönyvbe tenni a könyv tab-
lójára meg fehérzsebkendőt.

Május 1-je: májusfát szoktak állítani a legé-
nyök a lányoknak. Ha fogatta a lány a májusfát
akkó möghették, ha mög nem fogatták, akkó ki-
válták. 4 hét után kitáncuták a legén fogatta
a zenét, a lány családgya atta a bort meg tész-
tát.

Vignapja: akkor szakad meg a buza tüje.

Péter és Pál megkezdődik az aratás, ilyenkor e-
rősebb ételeket ettünk husleves, mártás, vagy
főzelék sült hússal.

Sarloboldogasszony: elfogyott az aratás meg el-
kezdődött a cséplés.

Negyboldogasszony: elfogyott, menni szoktunk se-
gősdre bucsura prosekcióval is szoktunk menni

meg Csurgóról vonattal is mentünk. Amikor prosekcióval mentünk gyalog vittük a köröszót meg a zászlókat a templombu, énekütünk utközbe vót ugy, hogy a pap is gyütt velünk. Amikor oda értünk a szűzmária szobra előtt imádkoztunk. Elmentünk a nagy templomba gyónnyi, utána mentünk a szentkuthó, onnan huztunk vizet hoztunk haza abbu ittunk a családdal.

Azokka a csontokkal amik a templomba vótak lehuzták a kezüket, hátukat, lábukat, kinek mi je fájt. Akinek vót rokona, az elment hozzá, akinek meg nem vót az szállást kért a pajtába, ott alutt. Amikor hazafelé gyüttünk, akkor énekütünk imádkoztunk.

Kisboldogasszony: A korai szöllőt akkor má le szüretőjjük. Ezután már kezdődött a szüret ideje. Szüretre megsütöttük a hosszitészát, jobb ételeket főztünk mer ugye mindig vót segítség is, köllött a jobb étel. A kukoricát is ebbe az időbe keztek szenni, vót idő amikor csumástu szettük itthon, kifosztottuk gyütt a segítség utána borral, tészta kinátuk a fosztókat, mindig rászoktunk készüni. Táncuni is szoktunk hermonikára meg citerára.

Katalinbál: akiknek vót a nevüknaptya azok tartották a bált.

Lucanapja: ezen a napon nem vót jó varni mer bevartuk a tyukok fenekét.

Karácsonykor: este földiszitettük a karácsonyfát, almát, diót angyalfürtbe megforgattuk, süteményt sütöttünk föl kötöttük őket a karácsonyfára meg szaloncukrot is kötöttünk rá vagy a zasztara tettük vagy a mestergerendán lógott már oda kötöttük Mentünk az éjfélimisére. Este kolompotak, meg durrogtak ostorral a gyerekek - ez krisztus születését jelképezte. Szenteste tisztaabroszt terítettünk a zasztara meg egy köteg szénát olyant mint a porció tettünk a zasztal alá, kukoricát - amikor elmúlt a karácsony neki attuk a zállatoknak. Amit szemetet összesöpörtünk a zünnepekbe, azt mind gyümöcsfák alá öntöttük.

Mikulás naptya: karácsony előtt van szokta hozni a mikulás a zajándékot így montuk, beletettük a csizmába amit a gyerekek szépen kipucoltak és ki-

tették a zablakba, még virgáncsot is tettünk bele
ha rosszak vótak a gyerekek ki is kaptak vele.

Lucanaptyán: meg kotyoni szoktak e szoktak mönni
a házhó bevitték a tuskot ráütek és e keztek ko-
tyoni. Delőször beköszöntek, szabad-e kotyoni, u-
tána mentek be- aztán monták

Kitty kotty gelegunya kettő
nekem is van kettő
Ketek lányának akkora csöcsei
legyenek mind a bugyogos korsó
Ketek disznajának akkora szellonája
lőgyön mind e mestör gerenda
A tyukoknak annyi csibéje legyen
mind a zégen a csillag, földön e fűszál

István-János: napkor szoktak köszöntőt mondani
de én má e felejtettem.

Aprószentekkor: szoktak sibároni bementek a le-
gények a házhó aztán e verték a lányokat meg a-
kit értek, kaptak aztszoktak mondani:

friss légy jó légy egészséges

légy

Vizér künnek borér menny

Borér künnek vizér menny

Friss légy jó légy keléses ne

légy

Egészséges légy.

Inke Jelesnapi szokások

1./ A.k. Dömötörfi Józsefné szül.: 1891-ben Inkén

Karácsonkor szénát össze kötötték porcioba és a zasztal alá tették, meg kukoricát, aztán aprószen-tekkor neki attuk a zálatoknak.

Ha észre vettük, hogy a tehénnek valami baja van, akkor a tógyit azza a zabrosszal lehuztuk, ami szenteste a zasztalon vót.

Szentgyörgy napján nyirfaágat tüztünk a zistáló, disznóól, tyukól elé rontás ellen, meg ezen a napon hurcukottak a eselédök.

/A vásáron ha vöttünk tehenet a zistálló ajtó elött lehuztuk vánkossal, hogy ollan tele tógyü lögyön. Aztán a tehén ha mögborgyazott egy hét után főcstejet főztünk - fölforatuk a tejet az össze-ment a gyerek^{oll} a lábost a konyha főgyén körü üték és kanalazták a főcstejet.

Ha tehenet vittünk a vásárra utána dobtuk a földet hogy szerencse legyen - marékkal dobtuk a földet.

Azzal a nyirfavesszővel ami a zistáló elé vót le-tüzve amikor a tehenet hajtották ki legelőre ~~arra~~ hajtották ki a zudvarru azér, hogy rontás ne érje/

De majd e felejttem hallottam karácsonykor vörshajmát tesznek a zasztara félbe vágva 12 darabot besózzák amellikbe mögvan a só abba a hónapban halott lössz, mert tizenkét hónapra van föllesztve a hajma.

Ujév énekütünk a gyerekek gyüttek köszönteni attunk nekik pár forintot.

2./ A.k. Sörnyei Imréné 65 éves született Inkén Hát ujévkor ollan szokás vót egyik szomszéd a másikhó nem ment átu azér nehogy elvigye a zév-re való szöröncsét, persze a fölnottek, mer a gyerekek azok mentek köszönteni. A gazdáná beköszöntek és bemöntek, szabad-e ujévet köszönteni, ha szabad vót akko bemöntek és köszöntöttek a zujévet. A lányokat nem fogatták e köszönteni, mer az nem hozott szöröncsét csak a férfi hozza a szöröncsét.

Ugy szokták mondani a köszöntőt:

Ujesztendő vigság szerző

Most köll ülni, lássák nagy örömmel

hirdeti

Ó szép Jézus dicső János népedet
bő buzával áldással látogasd őket

3./ A.k. Bertók Péterné: Az én gyerökeim azt
szokták mondani sarokba állok
forintot várok
boldog ujévet kívánok

2. A.k. Eljártunk a Bolla tisztelendőurékhoz tol-
lat fosztani ott olyan nagy vigságba vótunk min-
dég, hogy igen nagy vigságba, lányok, asszonyok,
idős asszonyok sokan eljártunk. Vót egy Németh
Vica nevű ángyom aszmonta az ángyon, aszmonta a
zángyom a tisztelendőurnak vót három lánya a har-
madik lánya báróhoz mőnt férőhő aztán a tollat fi-
nomra mőg köllött fosztani, paplanba köllött. Az-
tán azt monta a zángyom a kisasszonyoknak mer
vót egy kistisztelendő ur is káplán, aztán aszon-
gya kisasszonyok híjják be a kistisztelendőurat
danolok neki szép notát, aszongya az ángyom ki
ne mőnnyenek ám aszongyák Vica néni nem megyünk
ki, danolla e de aszongya ha kimőnnek nem dano-
lom e. Hát aztán ekezte danoni a zángyon.

A tisztelendő faszernyán megyek e a zatádi vá-
sárra, Tisztelendő segge, tisztelendő se-
gedelme nélkül nem jutsz menyországba

Tisztelendő pöcse tisztelendő pöcsétös le-
velét adom a postára.

Majdnem bepisáték a kisasszonyok de a tisztelendőúr
is ám sok notát szoktunk mondani.

Amikor vége vót a tollfosztásnak gyümölcsöt főztek,
meg süteményt attak.

Pálforduló: 2.Ak. azt szokták mondani meg van e a
fele kenyér fele tél

1.Ak.Azt is szokták mondani felekenyér
felefa. Megvan e a fele télben a fele
kenyér az ujjig, meg a tüzelő-fa.

Gyertyaszentelő: 2. Ak. A katolikusok mennek misére
viszik a gyertyát szentütni. Meg akkor bujik ki a
medve a barlanggyábu ha süt a nap vissza bujik mer
akkor rossz idő lössz.

Maszkajárás:

Főltözték a zemberek bógatyába meg a zasszonyok is
vöttek fő bógatyát a zemberek meg asszonyruhát a
férfiak még fityulát is tettek fő. Én Vésén vótam
férné - férjnél ott má egy héttel előbb mögkezték
itt Inkén csak hushagyókedden szoktak maszkába jár-
ni.

Álarcot csináltak aztán möntek a hazekhó, vittek ma-
gukka botot arra fűzték a fánkot, amit keptak.

Amikor bementek a házba ekeztek táncuni megkiná-
ták őket borra is - borral is. Aztán házru házra
jártak köszönteni. Ha innya akartak mutogattak a
pohárra, be is rugtak még vereköttek is. Az én
férjem amikor vőlegényem vót, monta neki édösa-
pám, Bétör ne mönny haza mer téged ugyis mögver-
nek mer a rózsának sok irigye van, nem is mönt e
itt alutt.

3. Ak. Én egyszer leakartam vönni a zegyiknek a
zálarcát az mög möglökött még nem ez a nagy ablak
vót a régi kicsi oda estem. Édösapám utána ugrott
ej zanyád erre arra kivagy de már akkó kiugrott a
zajtón.

Mátvásnap

Ha havat talál vagy jeget, akkor rent ha nem ta-
lál épít.

Hamvaszószerda.

A katolikusok mönnek a templomba a pap möghamvazi
üket, mögkenyik hamuva.

Szentgyörgynap

A kódis azt szokta éneküni szentgyörgy naptján es-
tig vartem Márok naptján mögvakutam. Szentgyörgy-
naptján ma sem varunk ezt a napot mögtartjuk.

Nagypéntek

Megyünk a templomba ha református ha katolikus ha
hivó aztán böttöllünk. Ezen a napon tejeslevest,
tejfölös borsólevest meg sósperecet sütnék ebédre.
Majd ha a csillag fő kel aki nem birgya a zehőssé-
get az fő kel eszik kocsonyát, ha van.

Nagyszombat 2.Ak. Szépen fölötöztünk kimentünk i-
de a központra mer gyüttek a katalikus templombu
a körmenettel. Hozták a krisztus koporsoját mög a
köröszöt a zemberek meg éneküttek sok nagy sereg
vót. Amikor megfordutak utánuk átunk mi is aztán
be mentünk mi is a katolikus templomba, szépen é-
nekütünk, imádkoztunk.

3.Ak. Ahun most a bót van ott vót régen a jegyző-
iroda, oda szoktak térdepütetni fehér ruhás kislá-
nyokat a kezüket imára kulcsoták igen igen szépek
vótak.

2.Ak. Mi nem katalikusok vagyunk mi kocsnyát főz-
tünk, sütöttük a fonyottkalacsot, a haltésztáj -
hosszikelácsnak is mondják,- hintelékeset diósat,
mákosat kinek millen hintelekteye vót. Sunkát mi
nem kövesztünk csak a katalikusokná szokás.

Husvét

3. Ak. husvétkor a zasszonyok viszik a karkosarat
sunkát, kenyeret, tojást, hagymát aztán, szépen
sorba letették a pap ment közében, mer két sorba
rakták le a kosarakat aztán mögszentüte a kosara-
kat.

2. Ak. Vót aki nem vitte e szentütetni kitették a
favágittora - favágó tuskora, amin a fát vágták a
kutya meg e vitte a sunkát. Aki a favágittora tet-
te a sunkát szentütetni, azt a pápa szentüte meg.

Husvéthétfő

1.Ak. Aztmondja náluk Inkén nem volt szokás a lo-
csolás.

2.Ak. E möntünk misére husvéthétfőn délután még
megint mentünk templomba, utána kiszoktunk menni

zuccára labdástunk lityáztunk, kergettük egymást legényök, lányok, a mai Rákóczi utcába régen nem vót neve a zucca vége jó széles vót ott jáccottunk. Összeátunk cipoztunk, pároslityáztunk, jáccottunk a legényökke.

A husvéti ajándékot husvét naptyán a körösztgyerekek vitték egy tojást, egy naracsot, egy almát nem ám mind most. Egyik éven én mõntem másik éven másik köröszt gyerek gyütt e én hozzám.

1. Ak. Husvétután való vasárnap vót a mátkáló vasárnap hozták a mátkatálat, belepakutak egy tálba fánkot meg almát később narancsot is akkor e vittek a lányok egyik a másikáhó ha az abbu vött ki a má koma lött.

3.Ak. Verset is montak

Komatálat hoztam
Föl is aranyoztam
Koma kütte komának
Vácsa be hát magának
Hanem váttya magának
Küggye vissza komának.

A reformátusoknál a fehérvasárnapot mátkáró vasárnapnak mondják vagy kishusvétnak.

Május 1-én nem volt szokás Inkén /2.Ak./ a májusfa állítás 1945 után vált szokássá a zenés ébresztő a cigányok fölültek kocsira aztán végig járták a falut zenével ébresztettek.

3. Ak. Az első májusfát 1935-ben állították először Inkén a Bagó Mariskának.

Ha fogatták a májusfa állítást akkor nem vágják ki, hanem fogatták akkor kivágták.

A májusfa kitánculásakor a gazda áta a bort, meg a zennivalót, a májusfaállító legény fogatta a zenészeket. Tésztát sütöttek avva kináták a májusfa tánculókat. A májusfára szinesszalagokat kötöttek egy üveg bort, vagy pözsgőt, vagy rumot is kötöttek. A májusfa kitánculásakor a fiatalemberek is vittek bort.

2.Ak. Áldozócsütörtök

Jézus mennybe menetele akkor montuk mi református gyerekek a konfirmációt a templomba.

Péter és Pál /de előtte van a vignap, akkor szabad meg a gabona tüje 1.Ak./ - azután mindig érik a gabona. Péter és Pálkor kezdődik a zaratás. Nem tudják miért mondják vignapnak a kalendáriumba így volt beleírva.

2.A.k. E szoktunk menni Segösdre bucsura, de aztán gyalog prosekcióval a katalikusokkal möntünk, vittünk a köröszöt, a katalikusok mög a zászlókat vitték, aztán végig énekütek. Amikor Segösdre értünk mentünk a nagy templomhó ott vót egy mise. Onnan meg möntünk a kápolnáhó ahuna bucsu vót, ott mögen szépeket prédikáltak a papok, onnan meg a szentkuthó lementünk vittünk magunka úveget merítettünk a szentvizbü, ott mögmosakottunk meg e hoztuk haza és itthun is mögmostuk magunkat vele.

A nagytemplomba vottak ollan csontok lábszár, kézsár csont, koponya a zén mamán mindig leszokta huzni vele a kezemet, hogy ne fájon lányom a kezéd meg a lábod.

Nagyboldogasszonykor, kisboldogasszonykor jártunk a segösi bucsura.

Nagyboldogasszonyra már e fogyott a zaratás.

Kisboldogasszony után keztek szenni a kukoricát.

Bálba nemigen jártunk ha möntünk apám, anyám gyüttek velem, de először mögkönyörögtette apám lányköllegáimat mire elengedett a bálba.

1. A.k. mondja az ő lánykorába nem jártak bálba a lányok 1910 körül.

3. A.k. Lucanapkor csinálták a lucaszéket-előtte tizenhárom nappal kezdik és mindennap csinának beülle egy darabot és 13 nap alatt köll neki e készüni. Amikor karácsonykor mennek éféli misére a lucaszék készítő kiteszi a körösztutra aki csináta rá ül. Aztán jó nagy kört csinál huz a szék körül, hogy a boszorkányok le ne vögyék a székrü. Akkor mögláti mellék asszony a boszorkány mer azoknak mindnek szarva vagy valamije van a fején.

2. A.k. Luca naptján gyüttek kotyuni e möntek a favágittora be hozták a tuskot, de előbb megkérdezték szabad e kotyuni, ha monták, hogy szabad behozták a tuskot akkor arra ráútek.

Aztán monták kitty kotty gelegunya

kettő

A zén tököm is kettő

Akkora csöcsei legyenek a ke

lányának mind a bugyogos korsó

ugy gyűjjön a ketek lányának a

seggin a fing mind a kemence

száján a füst.

Gelegunya kettő a zén tököm is kettő

Gelegunya kettő ha nem annak szallonát

kifurcom a gerendát

Kitty kotty nekem is van kettő

Kettő a goloja harmadik a toloja.

Lucanapján nem vartunk mer bevartuk vóna a tyukok
fenekét és nem tojnek, máma se verunk - lucanapján.

Lucaneptyán elloptyák a szomszéd favágítójáról a
forgácsot, hogy ne legyen neki kotylostyuktya.
Hogy miccsinál vele azt én má nem tudom.

3.A.k. Aztmondják van ollan asszon amikor lucanap-
tyán napkötte előtt fölőbred alatta a szomazsákba
a feneke alatt mög kő a szomát a feneke alatt ko-
torni, ekkor aztán mondanikó háromszor egymás után

egy levegővétél, a zén tizkaim tojjanak kotyollanak a másé meg kodákollanak.

2. A.k. Mikulás: ugy jártam a zén kis fijam tiz-
évre született a zidősebb után a zaptya e csavar-
gott a hegyen vót e hol-e nem tudom, aztán ivott,
de hozott ám gyerőknek mikulást, szallámit, sza-
loncukrot, mindönt hozott neki. Mőggyujtotta a
lámpát kivitte a gong sblakba e csizmát mer a gye-
rők mőgmesta este a csizmát, hogy a mikulás tele
raktya a zéjje, de a gyerők észre vőtte regge mon-
ta is ám édesapám engem többet nem csapnak be, hogy
a mikulás hozza a zaándéket. De aztán bej is vót,
mer a macska éjje e vitte a csizmábu a szallámit.

Karácsony: 2.A.k. Akkor is mőgfőztük a kocsonyát
mőgsütöttük a kemencébe a tésztát a kukorist a hal-
tésztát, hintelékes tésztát.

Este megcsinátuk a kocsonyát a zén lánykoromba bá-
bot kötöttünk, mer Luca naptján vót Déden a vásár
ott vöttük cifra képek vótak rajt, diót, befőstöt-
tük ezüsttel angyalfürttel dugott bele anyám egy
gyufaszálat cérnával főkötötte a karácsonyfára, ap-
róalmát, aztán meg ollan ezüst avva meg körüteker-
te anyám a karácsonyfát.

Aztán vót egy rokonyom a meg hozott ollan hajas-
babát azt is főraktuk rá. Éjféli misére mi nem
mentünk csak a katalikusok.

István-János nap: köszöntöttek mentek a házakhoz
Eljöttem most röggel János
Köszöntésére
János légy egészségbe köszöntlek
reménységgel
Hogy megérted napodat szépen
viradásodat

Álgyad a te uradat Krisztusodat,
hogy föl mehess a mennyekbe a
zangyalok seregébe Ámen.

3. A.k. Aprószentek gyűttek a gyerekek aztán mög
korbácsotak bennünket aztán monták

Egészséges légy
purzsávás ne légy,
Vizér künnek borér mönny
Bobér künnek vizér mönny
Tüzér künnek husér mönny
Friss légy, jó légy egészséges légy.

2.A.k. A zén mamán mikor át gyűtt ez a Balog Vince iszen mög ha már, még a zágyba vótam be csaveroztam a dunyhába aztán a dunyhát ütötte. A mamán mög rákötötte azt a szép széles rózsaszínű szallagomat a mög e vitte, én mög mögsirattam annyira bántam.

Inkén két bucsu van junius 2-dikán van az első bucsu, ez a katalikusoké vót, Szentmihály napján van a mi bucsunk ezt réteses bucsunak mongyuk mer mindenki süti a rétest, rákészülünk, csibét, tyukot egyéb majorságot vágunk, süteményt, téasztát sütünk. A zén fijam aszongya ha nincs rétes, nincs is bucsu. Vendégek gyűnnek, régebben a házná mulattak össze kapaszokottak aztán danutak, máma bálba mennék. Mentünk a misére mi is mög a katalikusok is mer mind a két bucsut mögtartottuk. Itt szokott lenni a bucsu ahun a református templom vót most is itt tartják, ezt a zürszi bucsut - őszi, a miénket mondják réteses bucsunak - ez közszájon maradt fenn.

Pünkösdkor mentünk a misére a zimakönyvre pünkösdi-rózsát tettünk.

Hiedelmek, babonák Iharosberény.

Ha találtunk egy patkót az uton, akkor azt a lépcsőre szegezték, mer az szerencsét hoz. Ugy kellett a lépcsőre szegezni, mint ahogy a ló lábán vót, lépésre áljon mert csak ugy ment be a szerencse a házba.

Ha nagy égiháboru vót, nagy fekete fölkhő vagy jég-eső esett, akkor kidobták az udvarra a fejszét, azt tartották ettől, hogy kidobták a fejszét, elmulik a vihar. A harangot is fére szokták verni mert a harangozás is oszlatja a felhőket.

1 évig nem szabad levágni a kisgyermeknek a körmét mert akkor karmos lesz lópos lesz lesz.

Régen azt tartották a kisgyereket amig meg nem keresztelték nem szabadott elvinni még a szomszédba se. De még a pelenkákat sem hagyták kinn sötétedésig, meg ha esett az eső azonnal beszédtek, mert ha megázott a pelenka a gyerek szeplős lett. De még az anyának sem vót szabad e-menni sehová, emég a templomba nem vót.

Öntés: ha megijed az illető, vagy hideglelése van, akkor elvitték az öntőasszonyhoz az fölforralta a

vizet, három szem parazsat tett bele meg viaszt. Adott neki a vizből, de előzőleg háromszor lehuzta a vízzel aztán meggyógyult.

Iharosban két öntőasszony vót az egyik a Káldyné a másik meg a muszli Juli néni vót, az uráról nem tudom mi volt a neve. A Káldyné Iharosberényből ment Iharosba előzőleg itt vótak a Józsi báróná cselédek.

Igézés, ha a kisgyereket-babát megigézték szemmel megverték, akkor meg köllött öntetni. Az öntőasszony vízbe 8-10 szem parazsat tett és ha nagyon sustorgott, akkor azt mondták, nagyon megigézték. Háromszor le kellett huzni a vízzel meg veveletlen ujjáról három csöppöt kellett a szájába csöppenteni.

Igézés ellen fokhagymát szoktak a bőcsőbe tenni, hogy a rosszak hozzá ne férjenek még a fürdővizet sem vót szabad kiönteni napnyugta után. Általában azt tartották, hogy az erős nézésű ember tudott szemmel verni, olyan csillogós szemű.

Iskolába jártam a tanítóm tanított egy verset:

Nagyon beteg Szabó Károly
Szüleinek bánatára, mégsem künnek
a zorvosért.

Ki bajához legjobban ért
Kenegetik hájjal, lével
Dorka néni bűvszerével
Meg egy próba de már végső
jön az orvos, de már késő

Szabó Sándorné az anyósom beszélte, hogy amikor az ő fia született, eljött az öregmamája meglátogatni és egy ötkoronást nyomott a gyerek markába, hogy egész életében sok pénze legyen.

Ha a tehenet megrontották, akkor elvitték a kötelét, meg a farkábu szoktak vágni szőrt az öntőasszony megöntötte. Ha véres vót a tej, akkor a szűrőkébe parazsat tettek, azon szűrték meg. Ha fogyott a tehénnek a teje, akkor azt mondták a boszorkány megrontotta, aki varangyosbéka vagy kígyó képében szopja el a tejet.

Ha valaki gyűtt hozzánk, mondtuk neki gyűjjön belü, mongya el ide-benn mit akar. Nem vót szerencsés eset, ha kinn a zudvaron monta el a mondókát. Ha az istáloná vótunk, akkor is behittuk belü, mongya el a mondókát.

Szentgyörgynap előtt fogtak kígyót levágták a fe-

jét és beletették az erszénybe, de az erszénybe szentgyörgynapján köllött beletenni. Meg piros lepkét is szoktak fogni, amit először megláttak azt is bele szokták tenni az erszénybe, nagyon köllött zavarni, hogy megtudják fogni mert ez is szerencsét hozott, akár a kigyófej.

Amikor söpörtünk a lakásba, mindig befelé söpörtük a szemetet, azt tartottuk ezzel a szerencsét befelé söpörtük.

Karácsonybőjtjén felvették valakinek a lábanyomát a haragosét belekötötték egy ruhába és föltették a füstre füstölődni. Azt tartották az illető úgy sorvad el, mint a földdel a lábanyoma, ahogy füstölődik.

Összekeverték fokhagymát, vöröshagymát, babot, kukoricát és ha valakit meg akartak rontani elásták a kapuja alá, hogy azon mennyen körösztü, így tudták megrontani. Aztán mentek a javasasszonyhoz, aki megkereste a baj okát.

Amikor lány vótam e köllött menni a határba utakat javítani, egyszer köllött menni az egyik házat bon-

tották és onnét hordtuk a földet tömés ház vót. Ott láttam a pitar alatt egy cserépfazékban olyan vöröshagyma keverék vót letéve, fokhagyma, kukorica meg bab vót benne.

Ha valamelyik lány vagy menyecske bálba vagy valamilyen más összejövételre ment pl. lakodalomba, akkor nem az alsó de nem is a felső alsószoknyáját valamelyik közbeeső alsószoknyáját fordítva vette föl, hogy meg ne igézzék. A cipőjébe meg rézkrajcárt szokott tenni az illető, hogy ha valemibe belelép ne ártson neki.

Egy időben annyi főkény vót a kezemen, szinte számlálhatatlanul sok. Mutattam a doktorbácsinak a Bendi doktorbácsi édesapjának, azt mondta hát rózsám keresetlen csonttal lekell húzni háromszor és hátrafelé el kell dobni, de hát én nem huztam le, egyszer csak elhullott, egy se maradt.

Ha valaki halottal álmodik azt mondták eső lesz. Ha meg zöld levéllel vagy valami zölddel álmodik, akkor szerencséje lesz.

Ha valaki idegen helyen alszik mielőtt lefekszik nézzen a négy sarokba, akkor amit álmodik bevalósodik az álma.

Ludvérc: Egyszer anyám meséte egy fiatal ember el-
akart venni egy lányt nem ment el hozzá.

És a legény képében megjelent ludvérc de lólába vót
neki.

A nagyma meséte, hogy egy ember éjjel jött a temető
mellett haza, a temetőből kijött egy fess menyecske
és a kocsi főrhéncre föllépett. Az ember megcsapkot-
ta a lovakat a lólábu menyecske lelépett és megfe-
nyegette.

Garabonciás az olyan ember mind más ember, csak a-
mikor kiér a faluból előveszi a könyvét elkezdi ol-
vasni és akkor nem megy, hanem száll a levegőbe. A-
mikor a faluhoz közelér, akkor elteszi a könyvet és
akkor újra ugy megy a faluba.

Azt szokták mondani, akinek hét fia vót, a hetedik
az vót a garabonciás.

Adatközlő: Tóth Mihályné, Szalai Sándorné Iharosbe-
rény, Rákóczi u. 13.

Iharos: hiedelmek, babonák

A hires Káldinének aki a környék javasasszonya volt 7 gyermeket nevelt fel, egy kivételével mind elköltözött a községből, mert szégyelték anyjuk ténykedését. Szakos Rezsóné mondja e sorokat leánynevén Káldi Eszter - én nem hittem soha ezekben a dolgokban és haragudtam is miatta, hogy édesanyám ilyesmivel foglalkozikmár mint a javaslással. Édesanyám egy asszonyt tartott el, attól tanulta az orvoslást, nekünk soha semmit nem mondott el azokból, amit szokott csinálni - azoktól a dolgokból, hogy soha ne tanuljuk meg.

Több esetben is szemtanuja voltam, jöttek hozzá olyanok, akik másokat -haragosukat akarták megrontatni, édesanyám méregbe jött és leöntötte őket egy bögre vízzel és mondta netek ezt tudom veletek csinálni. Édesanyám valahogy engem nem nagyon szeretett, nem is hagyott rám semmit, a házat később a Fonyódon lakó testvéremtől váltottam meg elég alacsony 20.000 forintért.

/A környékbeli adatközlők soha nem mondtak róla olyat, hogy rontással is foglalkozott volna, csak

gyógyítással foglalkozott./ Édesanyám később már nem foglalkozott a javaslással, meg szégyelte is később, hogy ő javasasszony, meg sok haragosa is volt e miatt is hagyta abba. 72 éves vagyok a vőm meg a lányom meghaltak egy baleset alkalmával, most az unokáimnál vagyok.

A.k.: Szakos Rezsóné-Káldi Eszter Iharos 72 éves.

A.k.: Varga Károlyné 75 éves Iharos.

Ha nagy jégeső vót, akkor ugye szoktunk kivágni fejszét, akkor meg ugye cicamacát a tűzbe szoktuk tenni. A fejszét a zajtó elé szoktuk kivágni. Azér csinátuk, hogy a jégeső mujjon e.

A szülőasszony kéthétig nem hagyhatta el a gyerekágyat amég a gyereket meg nem körösztték, még a megyét se léphette át. A feje alá szoktunk tenni a szülőasszonynak is meg később a gyerekeknek is mikor má a böcsőbe tettük szentvizet kisüvegbe meg fokhagymát meg kést, hogy megne rontsák, meg a boszorkány megne nyonja.

A gyerek körmét 1 éves korig úgy szoktuk lerágni, hogy ne legyen lapos. Ollóval csak egy éves kora után szabad volt levágni a körmét.

A gyerek hogyha beteg vót ugye mögszokták önteni. Ha beteg vót a viasz kimutatta, ha meg nem, akkor nem mutatott semmit. Az öntés vízzel leköllött mosni a gyereket meg szájába csöppenteni három csöppöt meg a fülébe is köllött csöppenteni három csöppöt mindegyikbe. Mindég a nevetlen ujrol /gyürüs ujj/ köllött csöppenteni.

Igézés ellen vizet csináltak /sótalan vizből amit a kutról hoztak nem szótak senkihe mikor vitték/ beletettek három szem parazsat, ha lement a szén akkor beteg vót a gyerek, ha nem ment le a szén, akkor nem vót beteg a gyerek. Ha beteg vót a vízzel leköllött a gyereket mosni, szájába csöppenteni, ami megmaratt viz azt meg napnyugta előtt kiköllött önteni.

Ha a tehenet mögrontották szoktunk a szarva közül szórt kivágni a farkábu néhány szálat,

meg a felső lába közü pirokot. Akkor ezeket elvitték a jvasasszonyhoz az megöntötte és megmonta mi a baja a tehennek. Az öntött vízzel, amit hazavittünk leköllött mosni a tehenet a fükörméig.

A tej véres vót-abból a tejbü vittünk a jvasasszonyhó megöntetni fejés után aztán kést tettünk a szűrőkébe azon szűrtük át a tejet, amég mög nem javut.

Az utelágazásba leszoktak rakni szeget, babot, kukoricát, tollat, aki abba belelépött mögbe tegödött. Aztán ment a jvasasszonyhó az megöntötte, megmonta mitü lett a baja, ezt a haragosoknak szokták lerakni.

Ha telátunk egy patkót akkor a zajtóra vagy a disznó vállura szoktuk rászögeni, hogy szöröncsét hozzon.

Az urnapi sátorbu amit a körmenetkor szoktak készíteni szoktunk hozni virágokat vesszót és leraktuk tüzdalni a kiskerbe, hogy jég el ne vággya a kiskertet.

Amikor nagy sötét fölhó gyűtt, szoktak eléje harangozni hát azért ugye, hogy vonujjon e, hogy lögyön jég.

Elfelejtettem a zelőbb mondani a gyereket sem szabad e vinni a szomszédba, amég megnem körösztülik, nehogy mögroncsák.

A pelenkát nem vót szabad kinn hanni napnyugta után, mer a gyerek hasfájós lett.

Az tud igézni,akinek a szemöldökén össze ér a szór embert, állatot. A zén uram is ilyen vót, nagyon szerette a gyerekeket, de mingyá mög is igézte őket. Ha evett a gyerek, meg ha a zállatok ettek mindig elzavartam onnan,mer ha ott vót, mingyá nem ugy ettek,ahogy köllött vóna.

Az vót a jó vizcsináló, aki megtudta mondani, hogy férfi vagy nő vót a zigéző.

Amikor a szobát söpörtük benek szoktunk söpörni, hogy szöröncsét kine söpörgyük, a szöröncse benek gyűjjön.

Lábnyomrontás: fölvtették a haragos lábanyomát esős időben vagy ha puha földbe lépett, aztán föltették a füstre, hogy ne száragyon el, mint ahogy a föld szárad el a füstön.

Hallottam, hogy a szépasszonyok elviszik a gyereket és kicserélik.

Inke.

Hiedelmek, babonák

1./ A.k. Dömötörfi Józsefné szül. 1891. Inkén.

Ha nagy jégeső vót kivágtuk a fejszét a zajtó elé.

A gyerekágyból a szülőasszony csak akkor kelhetett ki, ha a gyerek már mög vót körösztüve, a zágyába fokhagymát tettek a zasszony ágya fejébe. A gyerökágy ideje alatt nem léphette át még a mögyét sem - nem mehetett a szomszédba. A fokhagyma a rontás ellen védett.

Öntés: ha a gyerök beteg lött mögöntötték a viasz aztán kimutatta mitől lött a beja. A zöntött vízzel a gyerököket le köllött mosni meg a szájába is köllött három csöppöt csöpögtetni.

Igézés ellen vizet csináltak a gyerekek abba dobtak tüzet - három szem parazsat, a gyereket le köllött mosni a vízzel. Ha szenny-/a három szem parázs/ leszállt a viz fenekére, nagyon beteg vót a gyerök, ha nem szát le nem vót nagyon beteg.

A tehenet ha mögrontották vágtunk a szarva közü szórt meg evittük a kötelét vagy a láncát a javas-

hó - javasasszonyhó. Iharosba vittük, ott a javas /Káldyné/ aztán az öntött vízzel leköllött mosni a tehenet a fűkőnnéig.

Ha a tej véres vót, akkor mögköllött öntetni a tehenet a javas ilyenkor azt rőndüte, nagykést köllött tőnni a szűrőkébe azon köllött megszűrni a tejet.

Megasztán szoktak lerakni az utágazásba is diót borsot, tollat, kukoricát össze keverték, hogy abba léptyön bele a haragos, aztán ha belelépött mögbetegődött, aztán ment a javashó az möggyógyította.

2. A.k. Sörnyei Imréné. Ha talátok egy patkót rászögeték a zistálló taapra, de a hegyen a pinceajtoszárfára is kiszögeték, azt mondták azér kő kiszögeni mer szöröncsét hoz.

3. A.k. Bertók Péterné urnapjan csinának a katalikusok egy sátrat a templom körü a pap aztat föl-szentöli amikor e mullik ott a mise, akkor abba a sátorbu mindegyik katalikus hoz egy vesszót.

Ha nagy dörgés, villámlás van, abbu tesznek a tűzre akkor eltérül a dörgés, villámlás.

A fejszét is kiszokták dobni a zajtó elé, amikor esett a jég abbu e mullott a jégesés.

3. A.k. Amikor nagy sötét fölhő gyütt mögszokták huzni a harangokat, hogy a harang hanggya oszlassa szét a fölhőt.

A kisdencsi haranggal nem szokták kiharangozni a vizbefullott vagy akasztott embőrt mer akkor nem hasznát vóna a fölhő ellen.

A kisgyermek amig 1 éves el nem mullott nem szoktuk ollova levágni a körmét, ugy szoktuk neki lerágni a körmét azért, hogy ne lögyön lapos.

A gyereket, amég meg körösztöllék nem szabad e vinni még a szomszédba sem, még zannya sem mehet a szomszédba mer mögrontják.

De még a zasszonynak sem vót szabad kimönni a gyermekágybu, amig a gyerök meg nem vót körösztüve.

Amikor e szoktunk mönni a templomba a söprüt körösztbe-keresztbe fektettük a zágyon, hogy mögne roncsák a gyerökök, fokhagymát is tettünk a vánkös alá rontás ellen. Amikor a gyerökök mögkörösztüték utána löhetött csak a bőcsőbe beletönni, oda meg csak mosogatórongyot szoktam tönni. E szoktam lopni a szomszédasszonytu a mosogatórongyot mer a szomszédasszony is a zenyimet igen sokszor ellopta, mer annak a fia sem tudott alunni aztán mindig kerestem a mosogatórongyot, vót kétő is mondom hová a zisten csudájába löttek, hát hun van hun van.

Hát azután eláruta a Tera elloptam a Te mosogatórongyodat, hogy a zén fiam tügen alunni. Na amikor a zén fiam ollan vót én meg elloptam azét.

A pelenkát meg a kisgyerek ruhát napnyugtáig beköllött szönni sohasem hatták kinn, ha kin marad az nem jó, mer a zördögök mögkisértik a gyerökököt.

A gyerök, ha megijett mög köllött öntetni, háromszor köllött mögönteni aztán kigyütt a macska képe a viaszon mer a zéj fijam attu ijedett meg, a

zányom szokta mögönteni a Zolikámat, egy udvar-
ba laktunk. A zöntött vizbü a gyerek kupájába
köllött három csöppöt csöppenteni, meg a neve-
letlen ujjunkru három csöppöt a szájába csöppen-
teni aztár möggyógyut a gyerök.

Ollan szép kis gyerek vót a zén fiam valaki rá-
nézött má mögigézték annak mindég vizet köllött
csináni.

Hun a Pétör ángyom hun e lánys csinát neki vizet
csak mentem hozzájuk csinállanak ennek a gyerök-
nek vizet ollan rossz, nem bírok vele, utána
mingyá e változott mögjavut.

3. A.k. Igézni az tudott akinek összeér a szöm-
öldökén a szór.

A zén lányom egyszer majdnem belehalt a zigézés-
be e hurcotam a zorvos hó mer már nem tuttak vele
sömmit se csináni állandóan belázasodott meg ho-
gyan éjje fölédredett sikogatott, hát aztán e vit-
tem Ihárosba a Káldynéhó a javasasszonyhó, na az
megöntötte a lánt.

Mögöntötte a Káldyné aszongya neköm a Káldyné te édeslányom eza kislány hun ijedett meg mondom, aszongya néd-e itt van a zajtotok mer a viasz ki-mutatta még öt-hat birkafej fej is ben vót a zaj-toba. A Szakál Jóska bácsinak vótak birkái azok futottak oda a zajtóhó attu ijedett meg a lán, ké-sőbb aztán édössanyám is monta, hogy tényleg oda fu-tottak a birkák a zajtóhó. Adott vizet a Káldyné arva megittattam hazafelé aztán megküllött fürösz-teni a lánt a vízbe, a vizet aztmondta a Káldyné napnyugta előtt öncsem föl az üstökbe, aztán föl-loccsantottam a züstökbe. De má mire möntem haza-felé a lán már játszott.

2.A.k. Vizcsinálás: szótalan vizet/-nem szolnak senkihez sem mikor a vizet vizsik kutrol/ tesz-nek a pohárba aztán egy köröszöt tesznek rá, kö-röszbe rajta a kezét aztán imádkozik högyötte az-tán imádkozás közbe raktya bele a szemet-parazsat ha fölgyün a szenny akko nincs baj, ha lenn marad a szenny akko nagy a baj.

3.A.k. A jó vizcsináló ezt is mögtutta mondani, hogy igézte meg vagy férfi igézte meg.

2.A.k. Szentgyörgy naptján hozott apám a zerdőrü nyirág vesszőt kitűztük a kapura, ablakokra, disznóólra, tyukóllra, istállóajtóra, hogy a boszorkány be ne gyűjjön.

A szobát, amikor söpörtük meg a konyhát a szemetet mindig befelé söpörtük, mer vót a Nagyfi Marinéni gyűtt hozzánk fejár, aztán én söpörtem mer nagylán vótem, má aztán kifelé söpörtem a gangru a szemetet, aszonta te Rózsa nagylánnak nem szabad kifelé söpörni a szemetet mer kisöröd a kőröket.

Lábnyomrontás: valakinek fölveszik a lábanyomát elviszik a jávashó, mögrontják.

Az utra leraktak borsot, kukoricát, apróbojtorgyánt tollat, aki abba belelépött megbetegedett. Amikor a lekodalman vót a zegyik rokon asszony lépött bele ilyesmibe éjje egészen megfeketedett ollan rosszu vót, aztán a testvérenek a zura e vitte a Káldynéhó az mondta nekik, hogy neköm meg a zuramnak vót az lerakva, mer neköm sok irigyem vót.

Ha möntünk a bálba a mi mamánk mindig kétfillért tett a cipőnkbe, mög pemet-csumat-amivel a kemőncét söprik, derekamra meg nyálasfonalat teker. Nyálasfonál - amit még nem fehérítettek ki ezért mondják nyálasfonálnak, mert fonás közben az asszonyok nyálazzák az ujjukat így könnyebben huzzák a szálát.

A szálasfonalat ezért kötötte a mamám a derekamra, nehogy mögroncsanak, háromszor tekerte körü a derakamon.

Ha halottal álmodunk harmadnapra meggyün a zessó.

Hát amikor kislán vótam itt átellenbe a Bekes Gyura bátyámná vót sok épületfa aztán a zöregapámmal átu szoktam mönni ott üdögetünk beszélésünk. Hát aztán egyszer nagy fényesség arra a temető felé, assongya öregapám meg a gyurabátyám hallátok a ludvérc. Ollan vót mind egy petrence hordó rud utána meg olyan farka vót mind a nyir-ágsöprü, 1933 körüli időben vót.

Betyárok? a.k. Öregapám a kaszói erdőbe járt fát vágni oda mentek hozzá a betyárok attak neki pénzt, hogy vásárojjon be nekik. Nem merte azt

mondani, hogy nem vásárol be nekik, mer eltették
vóna lábalól.

3.A.k. A Patkó Pistáru azt hallottam egy kis ö-
regasszony ment a vásárra a zerdőn körösztü, aztán
találkozott a Patkóva, aszongya neki, há mögy, a-
szongya mögyök a vásárra, de annyira félök, hogy
erre Piszkos Patkó Pistáva találkozik. Aszongya
ne féllen maga, hozna nekem egy csomag gombostüt
a vásárru, nagyon szivesen hozok édősfiám. Hát
asztán hozott, de aztmongya neki erre gyűjjön ám,
erre gyűjök hát csak nem viszem e másét. Hát az-
tán a Patkó lefogta a zőregasszonyt amikor visz-
szaért beleverte a talpába a gombostüket, szer,
mer aztmonte piszkos Patkó Pista.

2. A.k. Egy másik szegényasszony mönt a vásárra
ez is találkozott vele kérdezte tüle hová megy,
monta, hogy a vásárra megy mer sok gyeröke van
ruhát vesz nekik, annak mög adott pénzt, hogy vá-
sállon be a gyerökeinek.

/Bőgatytát 1920 körül viselt még egy fő ugy hívták
Dávid gatyás./

4.A.k. Dömötörfi József szül. Inkén 1910-ben.

Amikor vót ez a betyárvilág annak neveztek, úgy neveztek gölyakut ez olyan erdőterület ahol a betyárok nyugodtan tartózkodtak. A zsákmányukat amit szöröztek egészen a Dráváig hajtották. Az úgy nevezett major köröszöt azér állították, mer Major József betyár vót, aki ezeket hajtasokat szöröncsésen lebonyolította, annak az emlékére állították.

Egy másik eset vót, amikor még a nagyurak vótak ők meg éppen itt vadásztak, az egyik betyár ment vizér ebéd alkalmával rálöttek. A betyárok aztán föl és ők is elkezdtek löni a zegyik grófot egyen ütötték, lötték.

Nagyatád mellett van kivedár a telkek alatt koncoltek föl néhány ökröt, a nagybirtokról lopták a hizott ökröket. A környékbeli csárdákban mulattak kecsicsárdában, kistrinyai csárdában.

A disznókat a vakalmi erdősháztól vezető lenián hajtották a Dráváig, amiket a nagyuraktu rabotak.

A dísznokat a vakalmi erdősháztól vezető lenián
hajtották a Dráváig, amiket a nagyuraktu rabotak.
Vót a vakmalom, cifremalom, ujmalom ezen a vizen
a bárónak három malma vót. Most egy malom sincs,
meg lebontották mind a három vizimalom vót.

5.A.k. Dömötörfi Józsefné. A szomszédnak egyszer
má régen éjjel kiszabadut a űzeje-űszője hát
mentek keresni. A temetőhő érnek lattak egy fe-
hérséget, de hirtelen eltűnt nem lattak semmit,
harmadnapra a zerdőben találták meg a zűszőt.

Édesanyám még lány vót bucsura vart neki a nén-
nye bluzot este későn készüt e vele. Éjfél vót
mikor mentek haza. Aztán ahogy mentek haza a
csendőr laktanya előtt gyűn velük szembe egy
csincsen felűtűszűtt asszony.

Még anyám monta a testvérének ne féjjen ez egy
idegen asszony ez biztosan hónapra gyűn bucsura.
Lángszinű csűngűskendű vót a nyakán az a kasmir-
kendű, meg gyűnyűrű kontya fején, szép kerek fe-
hér arca vót. Aztán mikor odaértek hozzá csak
elsurrant mellettűk. Anyám köszűnt neki a kis
űcse meg mongya neki kinek köszűnté iszen én
nem látok senkit.

Akkor anyám is igen megijett. Amikor mentek be a kisasajton má sikétoztak a nagyapám futott elejbük micsinátatok aztán anyám mongya egy asszony gyütt velünk szembe szépen fő vót ötözve aztán mondom a zöcsémnek a meg nem látott sémmit. A mellettük szomszédba lakott a Kucsár ángyom az monta neki a komaasszonya vót, már régen meghat.

E möntünk Segösdre bucsura a nagymamával aztán olyan borus idő vót. Többen mentünk vagy öten vótunk mint Inkeiek, nem eluttunk ott kinn a kápolnánál bemöntünk egy házhó kértünk szállást a pajtába. A házigazda vetött le szénát, emin hántunk. Lefeküttünk sorba még assongya a fiatal ember a zódlucernára ne léptyünk rá, mer kigyün a zéjje ad a lovaknak belüle. Egyszer aztán éjjel nyílik a pajtakapu gyütt be rajta egy ember a mamám azt hitte, hogy a házigazda. Mög át a pajtakapuba hosszan nézte az alvókat ott. A zódlucernát átlépte, de nem vitt belőle a csikóknak bemönt a zistállóba. De föltünést keltett a mamámnak, mert ollan régies bőgatyás öltözékbe vót bőujju ing vót rajt, meg fekete lábli-lájbi. A nénémet kérdezte regge anyám láttad ezt, látam, mongya csak nem merten szóni.

Regge aztán kérdeztük a gazdát vót maguktu kin a zéjje valaki, mongyák, hogy nem. Aztán mesélik, hogy az éjje ott vót egy idősebb ember a pajtába, csak belépött körünézett aztán belé-
pött a zistállóba. Akkor mongya a fiatalember mos hát meg két hete a zédesapám. Azóta aztán én Segösdre bucsura nem möntem.

A néném meséte vót egy lány beleszeretett egy férfi, de nagyon részeges vót a lány nemakart hozzámenni. Virághegybe lakott egy javas e mön-
tek a tanyára hozzá, ezt a javasasszonyt Lizí-
néninek hitták. Mongyák neki, hogy mijáratba vannak a lány nem akar férhő menni aho a zem-
börhő, valahogy tegyen errü ne járgyon utána a zembür. Az a Lizí néni mög asztmonta errü édes-
lányom én má tenni nem tudok, mer már az éneköm mögfüzetett esetleg azt mögtudom tönni ha be-
rug is nem lössz hozzád goromba. De ekő hozzá mönni és el is ment de nem vót hozzá goromba szépen étak. Egy kocsi tuskó vót a fizetség.

A Méheskert.

A XVI. és a XVII. században Magyarország egyik legkeresettebb kiviteli cikke volt a méz és a viasz. Az 1625 évben például csupán Ausztriába hatezer /q/ viaszt szállítottak, ezen kívül különösen Vencélencébe és Lengyelországba szállították a sok viaszt.

A XVI.-XVII. századi összeírások majd minden várnál, kastélynál és udvarháznál megemlítik a mézt, vagy a méheskerget. A viaszt pl.: máglyákban szállították a bécsi piacra, vagy éppen oda, ahol kereslet megkívánta, a viaszt kolácsokba is fonták, úgy szállították a piacra- és a jobbágyasszonyoknak a kötelessége volt a földesur számára gyertyát önteni. A hazai fogyasztás mellett külföldre is jutott bőven méz és viasz.

Művelődéstörténeti Tanulmányok a XVI.-XVII. századból. Takáts Sándor. 199, 200, 201.o.

Amint Takáts Sándor említi a paraszti vagy jobbágy-sorban élőknek tizedet kellett fizetni a méz és viasz termelés után, ugyanakkor a földesurnak vámmentesen szállíthatták külföldre a mézet, viaszt. Az uradalmak később is foglalkoztak méhészettel, külön méhész szakember végezte ezt a munkát 100,- 200,-

300 vagy ennél több családot is tartottak. A jobb-
ágysors eltörlése után kialakult a parasztagzdák-
nál is a méhészet, lám, ez később lecsökkent, ami-
kor a cukor tömegében megjelent a kereskedelemben.
A paraszti sorban élők pl. a szalmából font méhkas
mellett is használtak fatuskót, kivájták, kialaki-
tották belsejét és ebben tartották a méheket, ilyen
méhkas pl. Pogányszentpéteren is használtak, ez
volt a legolcsóbb, téli időszakban kimunkálták, ak-
kor volt rá idő, és valószínű a környező községek-
ben is használták, ez volt a legegyszerűbb és a
legolcsóbb kaptár.

A föld népének méhtenyésztéséről a tizedlajstromok
adnak felvilágosítást. Ugyanezek szólnak az erdei
vagy vadméz adózásról is. A nevezett lajstromok
szerint a rajból és a mézből az egész országban ti-
zedet szedtek. Ez a szokás a hódoltságban is járta.
A somlyói urbarium például 1594-ben ezt írja: "Min-
den tíz kosár méhből egy kosár méhhez tartoznak; az
kiváltó pedig két pénzen váltanak egy kosárt.

A kétpénznyi váltó ugy látszik minden vidéken járta.
Lugos 1557. évi kiváltság-levele mondja pl.: "Minden
25 kosárból dézsmába egy kosárt adjanak; 25 alatt 2

pénzen válthatja meg." A tasnádi 1644 évi urbárium szerint is egy kosár méh váltsága két pénz volt. Ugyanitt a méh dézsma marmada a prédikátoroknak járt.

Tudnunk kell, írja Takáts Sándor, hogy I. Rákóczi György és Lorántffy Zsuzsanna nagy gondot fordítottak méhes kertjeikre. Az 1642 évben csupán erdélyi birtokaikon 1123 köpü méhük volt. Ugyanez év telén a tárházukban 133 veder méhsert, 346 veder sonkolyos mézet, 447 veder szinmézet találtak. Ehhez hozzá kell vennünk, hogy magyarországi birtokaikon is legalább egnyi akadt. / Egy Horkai / vagy Horti/Miklós nevű ember volt a fejedelem főméhészmestere, aki 34 évig forgolódott a fejedelmi méhesek körül. Horti vagy Horkai, éppenny megírja, hogy milyen virágot szeretnek a méhek. Első helyen szerepel a mélfű /melissa/ a kakukkfű, a kömény, a ménta, a hársfa stb.

A hódoltság korában nálunk állandóan hadas idők jártak. A háboruban pedig mindennek lába kelt. Így állván a dolog, a méheskertben állandóan fizetett öröket tartottak.

Művelődés Tanulmányok. a XVI.-XVII. századból Takáts Sándor 199, 200, 201, 202.o.

Környékünkön 1895-97 körüli időben Iharosberényben, Iharosban, Inkén, P.sz.péteren 149 család méh volt csak. Az 1970-80 közötti időben már 1013 család van a területen a négy községben, oka a méznek újból felismert jelentősége a közfogyasztásban, ugyszintén a viasz, virágpórárti kereslet. A gyümölcsössel rendelkező mezőgazdasági nagyüzemek pl.: fizetnek a méhészeknek, ha odatelepeülnek, a megtermékenyülést segítik elő a méhek, ahogy mondják, jobb a kötés, ha a méhek porozzák be a virágot. A szakszövetkezetbe tömörült méhészeket az állam is segíti kölcsönnel, felvásárolja tőlük a mézet, viaszt, virágpórárt az AFMSZ.

Sok volt a panasz a méhészek részéről a mezőgazdaságban végzett permetezések, porozások miatt, ma már az újságokban, megyei lapokban is közlik, melyik területen végeznek növényvédő munkát a mezőgazdasági nagyüzemek, vagy a szakszövetkezet vezetőjének jelzik az időt, napot mikor kezdődik a munkálat, így aztán a méhészek időben el tudják zárni a méheket néhány napra, amíg a különféle vegyszerek hatása elmúlik, mert a vegyszerektől a méhek tömegestül elpusztulnának, emire bőven volt példa az elmúlt években.

Hivatalosan be kell jelenteni a Tanácsnak a növényvédő munkálatokat végző MGTSZ-nek melyik napon lesz a munkavégzés. A Tanács értesíti a méhészeket az időpontról, napról, hogy a méheket idejében el tudják zárni.

Méhészet.

A méhészetben használt kaptárak napjainkban a kisboconádi 10 keret fér bele, a hunor 20 keretes, Nagyboconádi 24 keretes, kisboconádi-nagyboconádi méreténél fogva nevezik őket kis vagy nagyboconádinak.

A földműves szövetkezetek keretében 1951-ben kezdődött a méhész szakcsoportok kialakulása, ezekben tevékenykedik az árutermelő méhészek egész serege. Az ÁFÉSZ keretében jelenleg 490 méhészszakcsoport működik kerekén 20,000 taggal. Ezek a szakcsoportok adják a felvásárolt méz 90 %-át.

A Méhészek Országos érdekképviselői szerve a SZÖVOSZ. A Fogyasztási Szövetkezetek Országos Tanácsa tagja, az Apimondiának- a Méhészeti Egyesületek Világszövetségének 1955 óta.

A SZÖVOSZ alapította a magyar méhészeti vállalatot a Hungaronektárt - azoknak az ÁFÉSZ-eknek a közös vállalatát, melynek keretében a legjelentősebb méhész szakcsoportok tevékenykednek, jelenleg 127 ÁFÉSZ a gazda, újabb 17 most akar belépni. Az ÁFÉSZ-ek útján szervezett, felvásárolást ipari feldolgozást és az értékesítést a Hungaronektár végzi emellett sokoldalú segítséget nyújt a vállalat az ÁFÉSZ-ek útján a méhészeknek. A vállalat szilárd gazdasági alapokon áll és sokoldalúan szolgálja a magyar méhészet ügyét.

Álljon itt néhány adat a méztermelésről/méhészetről
napjainkból is/.

A II. ötéves terv idején	4.600 tonna volt a fel-
III. ötéves terv idején	6.000 tonna vásárlás é-
IV. ötéves terv idején	8.500 tonna ves átlaga.
V. ötéves terv idején	10.000 tonna

Felvásárlás összesen.

II. ötéves terv idején	20.300 tonna
III. ötéves terv idején	30.000 tonna
IV. ötéves terv idején	82.500 tonna
V. ötéves terv idején	<u>105.000 tonna</u>
Összesen:	237.800 tonna

20 év alatt az összes termelés 237.800 tonna, 2 milliárd 378 ezer /q/. Az elmúlt esztendőben 1980-ban érték el a felvásárlásnál a rekordot több, mint 14.000 tonna mézet vásároltak fel az ÁFESZ-ek. Az V. éves terv időszakában a tőkésexport 45,4 millió dollár értékű volt. A VI. ötéves terv tervidőszak a méz és a méhészeti termékekből származó tőkés devizabevételnövekedése várhatóan 48-50 %-os lesz, ami összességében mintegy 65-67 millió dollárt tesz ki. Az ötéves tervidőszak alatt a Hungaronektár a vállalati eredmény terhére éves átlagban több, mint 20 mill.Ft-ot fordított a termelés közvetlen és közvetett támogatására.

MÉHÉSZET XXIX. Évfolyam 1981. június Dr. Kovács Sándor
Amint az adatokból kitűnik a méhészet továbbélése
biztos alapokra van helyezve országosan.

Akác e az akácméz.

A legtöbb méhész ezzel a meggyőződéssel adja át akác-
virágzás alatt termelt világos, folyékony kristályo-
sodástól mentes, frissen pörgetett mézet, hogy az
csak akácméz lehet. Pedig az akác bármily hihetle-
nül is hangzik, nem mindig üti meg az akácméz minősé-
gét. Ennek szemléltetésére álljon itt néhány példa:
1965-ben Dr. H. Duisbert brémai professzor és dr. Sipos
Elek az OMMI. akkori főmérnöke vándortanyán, akáchor-
dás alatt, amikor a méhek már fedték a lépeket, egy
60 családos méhészetből kiválasztottak találomra 6
családot, a lépekből kivágtak találomra egy-egy loxlo-
cm-es darabot és megállapították mikroszkópos vizsgá-
lással a méz virágpor tartalmát.

Íme a pollenek százalékos előfordulása:

1-ső minta	21 % akác, 63 % repce
2-dik minta	100 % repce
3-dik minta	ismeretlen pollenek
4-dik minta	50 % akác, 50 % repce
5-dik minta	9,3 % akác, 38 % repce 44 % herefélék
6-dik minta	39 % akác, kevés virágpor.

/Dr. Sipos Endre kéziratából./ A méhek sok millió helyen fordulnak meg, sok milliószor megforgatják a nektárt és szinte sejtenként más-más összetételű a végtermék, sok irányu munkájuk során összekeverik már a kaptárjukban lévő készletekkel. Ezért "tisztá" üres kaptárakkal kell várni ez akácnektár beözönlését.

MÉHÉSZET XXIX. Évfolyam 1981. május hónap. Kiss Tibor. Hungaronektár.

" Külföldi irodalom "

EDWARD E SOUTHWICK
Energiahatékonyság az áruméz termelésben.

/Energy Bee Journal, 1980. 9: 633-635.

Az Egyesült Államokban 5,4 millió méhcsalád évi 125.000 tonna /1 millió 250 ezer /q/ mézet termel, több, mint 300 millió dollár értékben. Az 1000 családos méhészet évente 45.000 kg. mézet és 500 kg. viaszt termel /pl.: 100,000 családnál a viasztermelés 2 millió 500 ezer kg. évente. 1 millió családnál 25 millió kg. 5 millió családnál 25 millió kg. 5,4 millió családnál 127 mill.

kg. az évi viasztermelés /127 ezer /q/ 10 ezer
270 tonna összesen évente/.

XXIX.Évfolyam 1981.május hónap Dr.Sz.L.

/A mi várható devizabevételünk 65 millió dollár
körül lesz az adatok szerint a 6-dik ötéves terv
időszakában.

Az Amerikai Egyesült Államokban az 1981-es adatok-
kal számolva 1 milliárd 800 millió dollár lehet a
bevétel 6 év alatt a termelés szerint, majd de
persze ez lehet kevesebb, ugyanakkor többis lehet
itt csupán a szemléltetés mutatkozik az eredmény
későbbi időben jelentkezik. /

Virágpor értékesítése ismét akadozik. Erős ver-
senytárs Spanyolország. Jó volt a termésük, olcsó
virágporukkal megelőztek bennünket. Virágporunkat
hűtőházakban tároljuk. Ennek ellenére a jövő esz-
tendőben 120 tonnás kötést tervez a vállalat, a
termelési kedv fenntartására.

XXIX.Évfolyam 1981.október Hungaronektár Váll.

Az üveges lépesméz tartja a vonalat. 1 millió üveg
bexérkezésére számít a vállalat. Ez 500 t. néz.140
tonna lépes- és 340 tonna folyékony akácméz.

És mennyi a viasz? A lépesmézben! Számoljon utána, akit érdekel, ez a kérdés. Minden $\frac{1}{2}$ N.B.keret táblás lépesmézzel 5-6 dkg mülépet + 4 dkg beépített viaszt + ki tudja 1-2 dkg fedelezéses viaszt eladunk.

MÉHÉSZET XXIX.Évfolyam 1981.október Hungaronektár.

140 t. lépesmézzel az eladott viasz 5, 4, 1 dkg-al számolva 10 dkg.- 14 tonna- 140 /q/ összesen.

1-ötéves tervben, ha az adatok szerint alakul a lépesméz eladás, 70 tonna -700 /q/ a viaszeladás, persze ennél lehet több is, vagy kevesebb, mert mindig a kereslet határozza meg az eladható mennyiséget.

Óriásméhészet Mexikóban

Allegmeine Deutsche Inkerzeitung 1981. 1.Német Szövets.köztárs./ - Mexikóban két német Vulfret és Speck a második világháború után sok ezer családos méhészetet alapított. A családok száma 20,000-30,000 között ingadozott. Mézet, viaszt és pempőt termeltek óriási mennyiségben és mesterséges rajokat és anyákat is adtak el. Egy ideig ez a vállalkozás volt a földkerekség legnagyobb anya-nevelő telepe.Később a két tulajdonos különvált, aztán meghalt. Ma egy cég egy régi német dolgozója: Vuggetzer irányítja.A vállalkozás ma is a régi "Miel Carlotta" néven működik a családok száma 22.000.

MÉHÉSZET XXIX. Évfolyam 1981. február.

Napjainkban a méhészet, amint a szaklapok is bizony-
sággal szolgálnak tudományos alapokra van helyezve, a
korábbi tapasztalatokat felhasználva alakult ki az el-
mélet és a gyakorlat, ennek az értékes állatfajtának
a védelmére, hasznosítására. Annyiféle adat van fel-
sorolva védelmükre, hasznosításukra, hogy azok itt
mind fel nem sorolhatók, ezek leírásához külön feje-
zetekre lenne szükség, így csak néhány fontosabb adat
áll itt leginkább a méz termeléséről és a családok szá-
máról.

Érdekes vizsgálat /A dolgozó méhek szipóka hosszúsága/.

	Megvizsgált méhcsalád	Szipóka hossza mm -ben	Max. mm.	Minimális mm.
Orsz.átlag	1831	6,54	6,92	6,28
<u>Megye</u>				
Baranya	148	6,58	6,92	6,35
Fejér	43	6,57	6,73	6,36
Zala	164	6,56	6,84	6,36
Győr-Sopron	124	6,56	6,79	6,39
Borsod	106	6,56	6,75	6,34
Tolna	94	6,56	6,74	6,37
Hajdu	87	6,55	6,74	6,38
Szabolcs	76	6,55	6,76	6,34
Szolnok	73	6,55	6,72	6,30
Bács-Kiskun	106	6,55	6,76	6,39
Pest	80	6,53	6,72	6,35
Veszprém	85	6,53	6,81	6,32

Megye	Megvizsgált méhcsalád	Szipóka hossza mm-ben	Max. mm.	Min. mm.
Somogy	114	6,53	6,76	6,37
Heves	42	6,53	6,65	6,37
Csongrád	91	6,52	6,65	6,32
Nógrád	71	6,54	6,65	6,37
Békés	157	6,51	6,73	6,31
Vas	102	6,51	6,66	6,28
Komárom	68	6,49	6,70	6,28

A leghosszabb szipókájú méhek előfordulási helyei:

Megye:	Méhész neve:	Méhészet helye:	Szp.hossz. mm.
Baranya	Barabás József	Mohács	6,81
Baranya	Zeigler Zsigmond	Olasz	6,76
Baranya	Freund János	Pécsvárad	6,74
Baranya	Sokocz István	Szalánta	6,73
Fejér	Zsubecz Károly	Kajászó	6,73
Zala	Méhész szakiskola	Zalaapáti	6,73
Zala	Mózer József	Sand	6,72
Zala	Szónyi János	Zalamerenye	6,71
Győr-Sopron	Tóth Ferenc	Füsk	6,79
Győr-Sopron	Orbán Ferenc	Kajka	6,76
Győr-Sopron	Kudelka Ferenc	Hegyeshalom	6,75
Győr-Sopron	Németh István	Kapuvár	6,75
Borsod	Jancsura Tibor	Miskolc	6,75
Borsod	Nagy Miklósné	Kány	6,71
Borsod	Illés István	Alsóvadász	6,71
Tolna	Frazen József	Tolna	6,74

Megye	Méhész neve	Méhészet helye	Szipóka hossza mm.
Tolna	Tolnai Ferenc	Tamási	6,71
Tolna	Szabópál János	Szakcs	6,71
Hajdu	Bencze Gyula	Hajdunánás	6,71
Szabolcs	Stromp Frigyes	Rakamaz	6,76
Szabolcs	Bálint András	Demecser	6,72
Bács-Kiskun	Paprika Imre	Kiskunhalas	6,76
Bács-Kiskun	Mader Dezső	Kalocsa	6,72
Bács-Kiskun	Kovács Vilmos	Kelebia	6,72
Szolnok	Király Béla	Törökszentmiklós	6,72
Pest	Kréz Tibor	Dány	6,72
Veszprém	Szöllősi Jenő	Lesenceistvánd	6,81
Veszprém	Babita Emil	Nagytevel	6,73
Somogy	Radvánszky Béla	Kaposvár	6,76
Békés	Rajkai Sebestyén	Medgyesháza	6,73
Békés	Balogh Mihály	Kunágota	6,71

Külföldről behozott méretminták szipóka méretei

/Gubicza mérésű/

Ország	Szipóka hossza	Megjegyzés
Magyar	6,54	
Szovjetunió	6,46	15 mintavételű helyről 300 méh
Lengyel	6,25	3 mintavételű helyről
Cseh	6,48	100 méh szlovákiai ter.-ről
Ausztria	6,52	50 méh 2 mintavételű helyről
Japán	6,26	2 mint.vét.helyről 40 méh
A mellificia caucasica 6,92 30 méh mérése alapján		

A dolgozó herék szipóka hossza

Dolgozó méh szipókája:	heremén szipókája mm-ben
6,50 mm-nél rövidebb	3,89
6,51-6,60 mm között	3,95
6,60 mm-nél hosszabb	4,01

MÉHÉSZET XXIX. Évfolyam 1981. április Dr. Gubicza András
biológus. Keszthely Agráregyetem.

Tulajdonképpen az egész szemléltetésnek az a lényege, a
hosszabb szipókájú méhek a nektár kiszívásánál mélyebb-
re tudnak hatolni. Tehát a méh legelőről, kisebb terü-
letről, több mézet képes a hosszú szipókájú család be-
gyűjteni, jobban ki tudja használni a méh legelő adta
lehetőségeket.

III.-IV. pothrógyűrű /tergit/ szélessége

Megye	Vizsgált csal.db.	III.-IV. tergit átl. mm.	Maximum mm.	Minimum mm.	Cv. átlag %.
Szabolcs-Szatmár	76	2,29	2,38	2,20	2,39
Borsod	106	2,28	2,40	2,19	2,21
Győr-Sopron	124	2,27	2,40	2,17	2,20
Csongrád	91	2,27	2,38	2,14	2,24
Veszprém	85	2,27	2,39	2,13	2,33
Heves	42	2,27	2,34	2,18	2,35
Bács-Kiskun	106	2,27	2,39	2,16	2,20
Nógrád	71	2,27	2,37	2,16	2,32
Pest	80	2,27	2,38	2,16	2,31
Vas	102	2,27	2,38	2,17	2,16

Megye	vizsgált csal.db.	III.-IV.tergit átlag mm.	Max. mm.	Min. mm.	Cv. átl. %.
Szolnok	73	2,26	2,34	2,13	2,17
Zala	164	2,26	2,41	2,13	2,20
Tolna	94	2,26	2,40	2,12	2,16
Somogy	114	2,26	2,35	2,12	2,29
Hajdu	73	2,26	2,37	2,17	2,03
Komárom	68	2,26	2,36	2,15	2,34
Békés	157	2,26	2,36	2,16	2,29
Baranya	118	2,25	2,38	2,15	2,34
Fejér	43	2,25	2,34	2,12	2,17
Országosan	1787	2,27	2,40	2,12	2,25
Anyanevelők	386	2,27	2,41	2,19	2.-

A hazánkban elterjedt házi méhek pothrogyűrűjének szélessége 2,27 mm.

MÉHÉSZET XXIX. Évfolyam 1981. április Dr. Gubicza András biol. tud. Kandidátusa.

Az ugyancsak laboratóriumunkban megvizsgált kaukázusi méhfajtánál 2,36, a lengyelországi Bydgoszcz környéki északi méheknél 2,33 mm. A jugoszláviából kapott méhmintáknál fajtajelzés nélkül 2,18-2,22 között ingadozott a pothrogyűrű szélessége. Ez utóbbi adatokból nem lehet messzemenő következtetést levonni.

Számos kutató már korábban -jóval több vizsgálat alapján- megállapította, hogy a test mérése északról dél felé haladva csökken. Hazánk területén ilyen összefüggéseket természetesen nem lehet kimutatni.

A zalaapáti Méhész-Szakiskola, Jancsurák Tibor Miskolc, Németh Kálmán Sobor, Cseh József Alsótengelic méhészetében fordulnak elő a legnagyobb potrohgyűrűvel rendelkező méhek.

A táblázaton feltüntettem az átlagból való eltérés, vagyis a variációs coefficientst /CV/ is.

$$CV = \frac{\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n}}{n - 1} \cdot \frac{100}{\bar{x}}$$

A képlet azt fejezi ki, hány százalék az eltérés, vagyis az adatoknak milyen nagy a szóródása. A tergit méret szerinti eltéréseiből lehet következtetni arra, hogy a méhész milyen gondosan kezeli a méhcsaládokat. Ugyanis régi lépeknél, a többszöri fiasítás után a levett vedlési bőrökből a sejtek átmérője összeszűkül, az új nemzedék egyedei így kisebb termetűek lesznek. Az esetben, ha nagy sejtátmérőjű szűz lépek és régi kis sejtátmérőjű lépek vegyesen fordulnak elő, a méhek méreteiben nagy eltérés mutatkozik.

Kitűnő egyenletes méhállományról akkor beszélünk, ha a CV = 1-el vagy ennél kisebb. CV = 2,5 között jó méhészet. CV = 2,5 - 4 között közepes: CV = 4-el vagy e fölötti eltérésnél rosszul gondozott méhcsaládról beszélünk.

Kasza János szegedi méhésznél 0,22 % volt az eltérés. Ez az eltérés néhány méhészetben + 5 %-nál is nagyobb volt.

MÉHÉSZET XXIX.Évfolyam 1981.október Dr.Gubicza András biológus Keszthely. Agráregyetem.

Méhegészségügyi felelősök: 17 megyében a vele kapcsolatos munkát helyi méhegészségügyi felelős végzi. Két megyében helyi és területi méhegészségügyi felelősök végzik a munkát.

A méhegészségügyi munka pénzügyi vonatkozásai:

1. csoportba tartoznak azok a vizsgálatok, amelyek a méhész kérésére és a méhész érdekében történnek. Ezeket a vizsgálatokat a méhésznek kell fizetnie. Az I. részben felsorolt vizsgálatok közül az A/1. A/4, A/5. a B/1/c és ha méhész kéri az A/7 és a B/6-os vizsgálat. A második csoportba az állam részéről előírt vizsgálatok tartoznak. A/2, A/3, A/6, B/1/a. B/1/b. és ha az állam rendeli el az A/7-es és a B/6-os mindkét vizsgálati típusnál egy méhesalád vizsgálati díja 4.-Ft.

1980-ban pl.: 924,083 elrendelt és elvégzett vizsgálatért 3.696,332.-Ft-ot fizettek ki.

MÉHÉSZET XXIX.Évfolyam 1981.október Dr.Heltai László
MÉM állategészségügyi főfelügyelő.

Dávid Ferenc az iherosberényi Méhész Szakszövet-
kezet elnöke szül.: 1923-ban Somogyicsicsóban 32
méh-családdal termel. Kaptárak zöme nagybeconá-
di méretü rakodó. 1980-ban átlag 25 kg-t termelt
családonként 8 q. Vegyesmézből átlag 10 kg volt
a termelése 3 q 20 kg.

Vándorolni nem szokott.

Méhlegelők: az erdők környéke, halastavak kör-
nyéke, szőlőhegyek, gyümölcsösök.

Tompek Lajos méhész szül.: 1934-ben Iharosbe-
rényben /Kanizsai u. 14.sz./ 50 méhcsaláddal
termel. Kaptárak fészekkamrás behelyezhető
a kis és nagyboconádi keret ezzel a kaptárral
elmondása szerint a méztermelés lényegesen nö-
vekszik kb. 30 % több termést lehet elérni.

A hordás után 7 napot kell várni, hogy a méz
megérjen, előbb pörgetni nem szabad, mert a
méz minőségének rovására megy 80-81 % cukor-
tartalomnak meg kell lenni a pörgetésnél.

A vándoroltatás is könnyű ezekkel a kaptárakkal 50 családot 1 órán belül el lehet készíteni szállításra.

1980-ban akácmezből 50 kg átlagot ért el családonként, vegyesmezből 18 kg-ot ért el családonként.

Vándorolni is szokott Somogybükkösre és vas megyébe, vasvári környékre.

Méheinek szipokahossza	3 mm
szárnyhosszusága	5 mm
potroh-tergit szélessége	10 mm

Szakály Lajos méhész szül.: 1925-ben Iharosberényben. 30 éve méhészkedik amint mondja kezdettől 30 családdal. 1980-ban 10 q akácmézet termelt a vegyesmézet feletette.

a vici Rajfogókes a raj pl. leszáll egy ágra alá-
tartják és az ágot megrázzák vagy megütik a
méhek beleesnek a rajfogóba, utána belete-
szik a méheket kaptárba. Ez is zsuppszalmá-
ból készül, mint az előbbi.

- 265 -

EL-RONAI M.
1940

27
-267-

ITATŌ

A KESKEM KEREKETEK,
TÖBBEN MEGRAKIK A MEHEK
MEZSEL. ÉBBÖL VÁGIK KIRZ
ÜVEGES MEZBERAKOTT LEPEI.

Wirth István méhész Inke Hunyadi u. 80, családdal termel a közép nagyságu boconádi kaptárakat maga készíti nádból. -Az édesapja ^{korábban} ~~mostan~~ 80-100 családdal termelt, abban az időben nem pörgették ki mind a mézet, mert cukrot nem igen lehetett kapni- a II.világháborus idők után, de ha tudott is venni cukrot, másnap már jött a finánc érdeklődött mennyi cukrot vett, mennyi család méhe van. Azért jött a finánc, hogy felhasználta-e a cukrot nem-e seftelt vele. Még Darvason laktunk édesapám úgy tanított bennünket a testvéreimmel kis kaptárakat készített nekünk, amibe csak egy raj fért bele, hogy szokjunk hozzá a méhekhez meg is tanultuk mind a hárman folytatjuk is a méhészkedést két testvéremmel együtt napjeinkben is.

A CSALÁD IS MÉRÉSRE KEDDIK
OSZTÓZIK A MUNKA BANN